

Nr 122.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till medicinalstyrelsen m. m.; given Stockholms slott den 17 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Jakob Pettersson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 17 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson:

Det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen är i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppfört med 366,000 kronor, och det extra anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet är i samma stat upptaget till 23,000 kronor.

Vid anmälan den 4 januari 1928 till årets statsverksproposition av frågan om behovet av medel under femte huvudtiteln till ifrågavarande ändamål
Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 102 häft. (Nr 122.) 301 28 1

under budgetåret 1928—1929 meddelade jag, att 1926 års besparingssakkunniga med skrivelse den 26 november 1927 efter verkställd utredning framlagt betänkande angående besparingar och förenklingar inom medicinalstyrelsen m. m. samt att yttranden över berörda betänkande infordrats från medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen, vilka yttranden dock då ännu icke inkommit.

Jag anförde vidare, att de sakkunnigas betänkande syntes böra föranleda förslag till 1928 års riksdag men att, då utredningen i frågan ännu icke vore avslutad, förslaget torde böra framläggas för riksdagen i form av särskild proposition. I avbidan härpå syntes i riksstatsförslaget beträffande nästa budgetår förevarande två anslag böra upptagas med provisoriska belopp. Huruvida till grund för det blivande förslaget borde läggas en av besparingssakkunniga i första hand ifrågasatt linje med överflyttande av de civila veterinärärendena till lantbruksstyrelsen eller om förslaget borde utarbetas efter ett ävenledes uppgjort alternativ med bibehållande av dessa ärendens handläggning inom medicinalstyrelsen vore, yttrade jag, ett spörsmål, till vilket jag av nyss antydda skäl då ännu icke kunnat taga ståndpunkt. Enligt min mening borde emellertid i statsverkspropositionen det ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen beräknas efter det alternativ, enligt vilket ändring icke skulle ske beträffande veterinärärendenas handläggning. I samband därmed meddelade jag att, enligt vad jag inhämtat, chefen för jordbruksdepartementet berörda den 4 januari 1928 senare ämnade föreslå att, i avbidan på ärendets avgörande, anslaget till lantbruksstyrelsen skulle i statsverkspropositionen beräknas utan hänsyn till en eventuell överflyttning av de civila veterinärärendena till nämnda styrelse. Anslaget till medicinalstyrelsen borde enligt min mening alltså tills vidare upptagas med 343,900 kronor, motsvarande slutsumman för detta anslag enligt besparingssakkunnigas sistnämnda alternativförslag. Anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet syntes i överensstämmelse med sakkunnigförslaget böra beräknas till 21,000 kronor.

I anslutning till det sålunda anförda gjorde jag under punkten 41, respektive punkten 42 av femte huvudtiteln hemställa att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, det ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen måtte i riksstaten beräknas till 343,900 kronor samt att till medicinalstyrelsens verksamhet måtte beräknas ett extra anslag av 21,000 kronor. Riksstatsförslaget uppgjordes i enlighet med denna min hemställan.

**Besparingar
och
förenklingar
i medicinal-
styrelsens
organisation.**

Sedan förenämnda utlåtanden av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen över besparingssakkunnigas betänkande numera inkommit, anhåller jag att här få upptaga förevarande anslagsfrågor till närmare prövning.

Inledningsvis vill jag då erinra, att medicinalstyrelsens nuvarande organisation i huvudsak härrör från år 1914 samt att enligt instruktion av den 17 december 1914 (nr 497) styrelsen har till åliggande att, i enlighet med instruktionen och i övrigt gällande föreskrifter samt i den mån bestämmelserna angående hälso- och sjukvården vid armén och marinen ej annat för-

anleda, utöva högsta tillsynen över den allmänna hälso- och sjukvården i riket samt handlägga ärenden, som röra rikets medicinal- och veterinärväsende. I detta hänseende har styrelsen bland annat att efter förekommande omständigheter själv vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå de åtgärder, som styrelsen finner påkallade. Styrelsen har vidare, bland annat, att tillhandagå domstolar och andra behöriga myndigheter med av dem begärda rättsmedicinska utlåtanden samt offentliga och kommunala myndigheter med de upplysningar och det biträde, som av dem äskas och som ligga inom området för styrelsens verksamhet, ävensom i övrigt, i den mån så lämpligen kan ske, lämna de meddelanden i därunder fallande spörsmål, som myndigheter eller institutioner i in- eller utlandet begära.

Närmare bestämmelser om styrelsens verksamhet innehållas dels i nämnda instruktion, vilken upprepade gånger ändrats (se svensk författningssamling 1915: 555; 1916: 562, 563; 1918: 870, 889; 1919: 788; 1921: 468, 770; 1925: 232 samt 1926: 294 och 500), dels ock i en av styrelsen utfärdad arbetsordning.

Omfattningen av medicinalstyrelsens ämbetsförvaltning framgår närmare av den redogörelse för dess nuvarande organisation, som jag anhåller att nu få lämna.

Nuvarande organisation.

Enligt instruktionen utgöres medicinalstyrelsen av en generaldirektör och chef samt såsom ledamöter sex byråchefer. Byråcheferna förestå var sin byrå, nämligen *medicinalbyrån*, *hospitalsbyrån*, *hälsovårdsbyrån*, *allmänna byrån*, *veterinärbyrån* och *kameralbyrån*. Med undantag av chefen för kameralbyrån benämnas byråcheferna medicinalråd. Generaldirektören och cheferna för de fyra först nämnda byråerna, de s. k. läkarbyråerna, skola vara legitimerade läkare.

Vid sidan av de i instruktionen omnämnda ordinarie byråerna finnes å extra stat inrättad ytterligare en byrå, *apoteksbyrån* (*allmänna byråns apoteksavdelning*), å vilken handläggas de alltjämt formellt till allmänna byrån hörande ärendena rörande apoteksväsendet och läkemedelshandeln. Övriga till nämnda byrå hörande ärenden handläggas å *allmänna byråns lasarettavdelning*, vilken numera plägar benämnas *lasarettbyrån*.

Fördelningen av ärendena mellan byråerna är enligt instruktionen, med de jämkningar, som föranledas av apoteksbyråns inrättande, i allmänhet följande.

Å *medicinalbyrån* handläggas ärenden rörande läkarkonstens utövning, läkardistrikt och civila tjänsteläkare, vilka ej äro anställda vid sjukvårdsanstalter, ävensom rättsmedicinska ärenden, som icke angå sinnesbeskaffenhet.

Till *hospitalsbyrån* höra ärenden angående hospitalsväsendet med undantag av dem som tilldelats kameralbyrån, vården av sinnessjuka och sinnesslöa samt rättsmedicinska ärenden, som angå sinnesbeskaffenhet, ävensom alkoholistanstalter, i den mån sistnämnda ärenden bliva föremål för styrelsens åtgärd.

Å *hälsovårdsbyråns* handläggning ankomma ärenden, som röra allmän hälsovård, smittsamma sjukdomar, skyddskoppympning, epidemisjukhus, karantänsanstalter samt statsmedicinska anstalten.

Å *lasarettbyrån* (*allmänna byråns lasarettavdelning*) handläggas ärenden, som angå länslasarett, sanatorier, tuberkulos- och andra sjukvårdsanstalter, som ej tillhöra annan byrå, sjuksköterskeväsendet, tandläkarkonstens utövning, sjukgymnastik och fältskärer ävensom förandet av föreskrivna ma-

triklar över styrelsen underlydande personal med undantag för apotekare och veterinärer.

Till *apoteksbyrån* (*allmänna byråns apoteksavdelning*) höra ärenden rörande apoteksväsendet och läkemedelshandeln ävensom förandet av matrikel över apotekare.

Till *veterinärbyrån* höra ärenden beträffande civila veterinärbefattningar samt militärveterinärers medicinska verksamhet, åtgärder mot smittsamma husdjurssjukdomar, köttbesiktning och slakthus, exportslakterier och andra under statens kontroll ställda slakteriinrättningar, veterinära karantänsanstalter samt statens veterinärbakteriologiska anstalt ävensom förandet av matrikel över veterinärer.

Kamerallbyrån har att handlägga ärenden, som avse den styrelsen åliggande ekonomiska förvaltningen av sjukvårdsanstalter, uppbörd, utbetalningar och redovisning, anmärknings- och revisionsmål ävensom frågor rörande styrelsens organisation och personal.

Ett av de medicinalråd, vilka skola vara legitimerade läkare, utses att tjänstgöra såsom *generaldirektörens ställföreträdare*. För närvarande är detta uppdrag anförtrott åt chefen för hospitalsbyrån.

Den egentliga *byråpersonalen* består av två slag av befattningshavare, nämligen dels vanlig kanslipersonal med juridisk utbildning och dels fackutbildad personal. Utom den egentliga byråpersonalen finnas vissa befattningshavare, som, ehuru formellt inordnade å de olika byråerna, intaga en mera självständig ställning. Bland sådana befattningshavare må här nämnas överinspektören för sinnessjukvården i riket, medicinalstyrelsens arkitekt jämte hans biträde, statsinspektören över köttkontrollen i riket, kontrollanten över hospitalens ekonomiska förvaltning samt inspektrisen över sjuksköterskeväsendet.

Vid styrelsens sida äro ställda ett *vetenskapligt råd* och ett *veterinärråd*. Vetenskapliga rådet och veterinärrådet skola bestå av personer med framstående skicklighet och beprövad erfarenhet inom olika kunskaps- och verksamhetsområden, som äro av betydelse för medicinalstyrelsens ämbetsbefattning. Antalet medlemmar i dessa råd bestämmes av Kungl. Maj:t på förslag av styrelsen.

Vetenskapliga rådet består för närvarande av sexton medlemmar, vilka företräda följande vetenskapsgrenar eller verksamhetsområden, nämligen: två psykiatri, två rättsmedicin, en hygien, en medicin, en kirurgi, en obstetrik, en oftalmiatrik, en otiatri, en radiologi, en syfilidologi, en tandvård, en farmaci och apoteksväsende, en byggnadstekniska sjukhusfrågor samt en juridisk teori och praxis.

Veterinärrådet består av två medlemmar, av vilka den ene företräder lantbruksnäringen och den andre veterinärpraktisk verksamhet.

Medlemmarna av dessa råd åligger *dels* att på generaldirektörens kallelse deltaga i utredningen och handläggningen inom styrelsen av ärende, hörande till vars och ens särskilda kunskaps- eller verksamhetsområde, *dels ock* att av eget initiativ rikta styrelsens uppmärksamhet på sådana framsteg eller förhållanden inom ifrågavarande område, vilka kunna antagas äga särskild betydelse för allmänna hälso- och sjukvården, rättsmedicinen eller veterinärväsendet. Då medlem av vetenskapliga rådet eller veterinärrådet är närvarande vid ärendes handläggning i styrelsen, har han att meddela de upplysningar och råd, som ankomma på honom såsom företrädare av viss vetenskapsgren eller visst verksamhetsområde, uttala sin mening samt, om styrelsen fattar därifrån avvikande beslut, låta anteckna sin skiljaktiga mening till protokollet.

Då sådant vid något särskilt ärendes behandling finnes vara erforderligt,

må styrelsen anmoda i statens eller kommuns tjänst anställd läkare, veterinär eller tandläkare ävensom apotekare att infinna sig i styrelsen för meddelande av upplysningar.

Ärendenas föredragning i styrelsen verkställes i allmänhet av vederbörande byråchef. Enligt stadgande i instruktionen äger dock generaldirektören att, då så finnes lämpligt och bestämmelser därom icke i arbetsordningen eller eljest äro meddelade, förordna annan styrelsens tjänsteman att i byråchefs ställe och, efter omständigheterna, under dennes inseende handlägga visst ärende eller viss grupp av ärenden. Sålunda förordnad tjänsteman inträder för dessa ärenden såsom ledamot i styrelsen och har jämväl i övrigt med avseende å dessa ärenden samma åliggande och ansvar som byråchef. Föredragning av sålunda särskilt förordnad tjänsteman bör dock alltid ske i närvaro av vederbörande byråchef, där icke denne för särskilt fall erhållit befrielse därifrån.

Regelbunden föredragningsskyldighet har — enligt vad de sakkunniga meddela — på grund av detta stadgande uppdragits åt statsinspektören över köttkontrollen i riket, sekreteraren å medicinalbyrån, kontrollanten av hospitalens ekonomiska förvaltning, en läkarutbildad amanuens å lasarettbyrån (föredragande för tuberkulosärenden) samt kamreraren.

Beslutanderätten i de ärenden, i vilkas handläggning generaldirektören deltagar, tillkommer i allmänhet denne. Från denna regel äro dock undantagna *dels* rättsmedicinska frågor, i vilka medicinalstyrelsen har att avgiva utlåtande, samt frågor rörande anmärkning mot rättsmedicinsk förrättning eller angående utskrivning från sinnessjukanstalt av för brott tilltalad person, *dels* ock ärenden rörande fel eller försummelse i tjänsten, föreläggande av vite eller utdömmande av förelagt vite samt rörande återkallande av behörighet att utöva yrke eller verksamhet, som står under medicinalstyrelsens inseende.

Beträffande sistnämnda ärendesgrupper gäller, att i dylikt ärendes avgörande skall deltaga, förutom generaldirektören, chefen för den byrå, till vilken ärendet hör, samt ytterligare minst en byråchef, varvid skall iakttagas, att chefen för kameralbyrån alltid skall vara en av dem. Ärendet föredrages av den ledamot, till vars ämbetsbefattning det hör, samt avgöres efter omröstning mellan de i beslutet deltagande.

Rörande rättsmedicinska frågor, i vilka medicinalstyrelsen har att avgiva utlåtande, samt därmed enligt det föregående likställda frågor är stadgat följande. Om ärendet angår sinnesbeskaffenhet, skola i handläggningen deltaga generaldirektören, chefen för den byrå, dit ärendet närmast hör — d. v. s. chefen för hospitalsbyrån — samt överinspektören för sinnessjukvården i riket eller, vid förfall för honom, en psykiater i vetenskapliga rådet. Dessa bilda den s. k. *rättspsykiatriska nämnden*.

Andra ärenden tillhörande förevarande grupp handläggas i den s. k. *rättsmedicinska nämnden*, bestående av generaldirektören, chefen för den byrå, till vars handläggning ärendet närmast hör — d. v. s. chefen för medicinalbyrån — samt en rättsläkare i vetenskapliga rådet.

I båda nämnderna kan i generaldirektörens ställe enligt hans bestämmande deltaga ett av medicinalråden. De sakkunniga anföra, att enligt vad de inhämtat denna möjlighet tillämpas i stor omfattning, därvid chefen för hälsovårdsbyrån plägar inträda i generaldirektörens ställe.

Beträffande *handläggningen i nämnderna* gäller, att ärende föredrages av chefen för den byrå, till vars handläggning det närmast hör, dock att generaldirektören äger, när han därtill finner skäl, bestämma, att föredragningen i

stället skall ske av överinspektören för sinnessjukvården i riket eller viss medlem av vetenskapliga rådet, vilken deltagar i ärendets avgörande. Ärendena avgöras genom omröstning mellan de i avgörandet deltagande. Yppas skiljaktiga meningar, skall generaldirektören ytterligare tillkalla, om ärendet angår sinnesbeskaffenhet, en psykiater i vetenskapliga rådet men eljest en rättsläkare i samma råd. Vid därpå följande omröstning gäller såsom styrelsens beslut den mening, varom flertalet förenar sig, samt vid lika röstetal för olika meningar den mening, som biträdes av generaldirektören, eller om han ej deltagar i ärendets avgörande av chefen för den byrå, till vars handläggning ärendet hör. Generaldirektören äger även tillkalla annan ledamot av vetenskapliga rådet att deltaga i överläggning inom ifrågavarande nämnder men ej i deras beslut.

Vad angår *formerna för behandling* av sådana ärenden, i vilka generaldirektören äger att ensam fatta beslut, är följande föreskrivet. Med iakttagande att vid avgörande av viktigare ärende, om möjligt, medicinalstyrelsens samtliga ledamöter skola vara tillstädes, skall enligt 23 § ärende, i vilket det tillkommer generaldirektören att ensam besluta, handläggas, beträffande vissa i 24 § 1 mom. av instruktionen uppräknade ärenden i närvaro av den ledamot, vars ämbetsbefattning ärendet tillhör, och minst en annan ledamot och beträffande övriga ärenden i regel endast av den ledamot, till vilken ärendet hör, dock att vid avgörande av ärende, som angår även annan ledamots ämbetsområde, jämväl denne skall vara tillstädes. Bland de ärenden, som enligt 24 § 1 mom. skola handläggas i närvaro av två ledamöter, märkas sådana som röra utfärdande eller ändring eller upphävande av författningar eller som avse anslag och andra viktigare ekonomiska frågor, anställande av personal, besvär över styrelsens åtgärder eller beslut ävensom viktigare ärenden, i vilka framställning eller utlåtande skall avgivas till Kungl. Maj:t. I närvaro av samtliga ledamöter, som äro läkare, skola enligt arbetsordningen handläggas frågor om upprättande av förslag till civila läkarbefattningar, som tillsättas av Kungl. Maj:t. Tillstädesvarande ledamot, vars mening icke överensstämmer med av generaldirektören fattat beslut, åligger att låta i protokollet anteckna sin skiljaktiga mening. De enda fall, då generaldirektören äger fatta beslut för medicinalstyrelsen utan att någon ledamot är närvarande, äro de som beröras i 27 § i instruktionen. I nämnda paragraf stadgas att, därest under tjänsteresa, som generaldirektören företager, liksom ock eljest, då något ärende är så brådskande att vederbörande byråchef icke kan tillkallas, generaldirektören må utan att hava inhämtat dennes yttrande meddela nödiga föreskrifter om verkställighetsåtgärder av beskaffenhet att icke tåla uppskov. Sådana föreskrifter skola dock i regel utfärdas skriftligen och därefter snarast möjligt i medicinalstyrelsen anmälas till protokollet.

Enligt stadgande i instruktionen må vederbörande byråchefer, var inom sitt verksamhetsområde, utan föregående föredragning i styrelsen fatta beslut i ärenden av beskaffenhet, att de icke skäligen böra i varje fall underställas medicinalstyrelsens prövning. I särskilda fall må ock sådant ärende kunna överlämnas till underordnad tjänsteman för vederbörlig åtgärd. Vidare äger byråchef i vissa närmare angivna hänseenden vidtaga åtgärder av mindre omfattning eller betydelse.

Angående anordnandet av styrelsens arbete heter det i instruktionen, att sådana förenklingar i arbetsfördelning och arbetssätt, som kunna finnas lämpliga eller erforderliga, skola i största möjliga utsträckning vidtagas samt att fullgörandet av enklare göromål icke får uppdragas åt personal med större kompetens än ärendets beskaffenhet kräver.

Innan besparingssakkunniga i sitt betänkande framlagt förslag beträffande besparingar och förenklingar i avseende å medicinalstyrelsens organisation, hava de ansett sig böra taga ställning till vissa mera allmänna spörsmål, som enligt deras åsikt vore av beskaffenhet att inverka på ett ståndpunktstagande i nyssnämnda hänseende. Dessa spörsmål äro förläggningen och fördelningen av de civila veterinärärendena, decentralisation av vissa ärenden från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen och från styrelsen till lokala organ, byråindelningen och antalet byråer inom styrelsen samt överlämnande till byråcheferna av viss ökad beslutanderätt. Jag hemställer att här få behandla dessa spörsmål i den ordning, vari de sakkunniga skärskådat dem i sitt betänkande, samt i samband därmed redogöra för vad vederbörande yttrat över de sakkunnigas i ämnena framställda förslag ävensom angiva min ställning till desamma.

Vad angår förstnämnda spörsmål, de civila veterinärärendenas förläggning, erinra de sakkunniga till en början om en till Kungl. Maj:t ställd, den 5 november 1925 dagteknad skrift, däri *svenska veterinärläkareföreningen* gjort hemställan om avlåtande av proposition angående inrättande av en självständig veterinäröverstyrelse för de veterinära ärendenas administration. Sedan på grund av särskilda remisser utlåtanden över sagda framställning avgivits den 30 november 1925 av lantbruksstyrelsen, den 2 december 1925 av medicinalstyrelsen och den 26 november 1925 av statskontoret, hade handlingarna i ärendet överlämnats till de sakkunniga för att tagas i övervägande i samband med den pågående utredningen angående åtgärder för vinnande av förenklingar och besparingar i statsförvaltningen.

I en den 14 april 1927 dagteknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift, vilken även överlämnats till besparingssakkunniga, hade sedermera svenska veterinärläkareföreningen anmält, att föreningen alltjämt vidhölle sin nyssberörda hemställan.

Beträffande *utvecklingen av frågan om den centrala veterinärförvaltningens organisation samt de civila veterinärärendenas nuvarande förläggning* hava de sakkunniga därefter lämnat i huvudsak följande redogörelse.

Enligt 1877 års instruktion för medicinalstyrelsen handlades och föredrogos ärenden angående veterinärväsendet av överfältläkaren såsom medlem av styrelsen. Först år 1894 erhöll styrelsen biträde av legitimerad veterinär vid veterinärärendenas handläggning. Uppdraget hade karaktär av bisyssla och innehades av föreståndaren för veterinärinstitutet.

Vid 1898 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag angående de civila veterinärärendenas överflyttning till lantbruksstyrelsen, där de skulle handläggas av en särskild byråchef. Detta förslag avstyrktes av statsutskottet och avslogs av riksdagens båda kamrar.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1900 års riksdag framlagda förslag inrättades från och med år 1901 för veterinärärendenas handläggning i medicinalstyrelsen ett medicinalrådsämbete.

Den kommitté, vilken — under ordförandeskap av generaldirektören i medicinalstyrelsen K. M. Linroth — den 15 november 1909 och den 26 september 1910 avgav förslag rörande medicinalstyrelsens organisation m. m. — den s. k. *organisationskommittén* — hemställde, att veterinärärendena skulle

De civila veterinärärendenas förläggning.

fränskiljas medicinalstyrelsen och överflyttas till lantbruksstyrelsen. Mot kommitténs förslag reserverade sig två av dess medlemmar, vilka ansågo, att kommittén bort avgiva förslag till inrättande av en självständig, direkt under jordbruksdepartementet lydande veterinärstyrelse. Skulle en sådan lösning av frågan icke vinna statsmakternas gillande, borde veterinärväsendet fortfarande lyda under medicinalstyrelsen.

Kommittémajoritetens förslag i förevarande del tillstyrktes i huvudsak av lantbruksstyrelsen i ett den 4 november 1910 avgivet yttrande.

Medicinalstyrelsen förordade däremot i utlåtande den 11 november 1910 antingen inrättandet av en självständig veterinärstyrelse eller ock anordnandet inom medicinalstyrelsen av en utvidgad veterinärbyrå.

Vid 1911 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i öfverensstämmelse med kommitténs hemställan de civila veterinärärendenas överflyttande från medicinalstyrelsen till lantbruksstyrelsen. Förslaget tillstyrktes av jordbruksutskottet och bifölls av första kammaren, men avslogs — ehuru med obetydlig röstövertikt — av andra kammaren, varför frågan jämväl denna gång förföll.

Departementalkommitterade föreslog i sitt den 31 december 1912 avgivna betänkande, att samtliga civila veterinärärenden skulle förläggas till ett inom jordbruksdepartementet inrättat veterinärkontor.

De år 1913 inom civildepartementet tillkallade särskilda sakkunniga för utredning angående omorganisation av medicinalstyrelsen m. m. föreslog i sitt den 20 december 1913 avgivna betänkande, att frågan om den centrala veterinärförvaltningens slutliga förläggning måtte för det dåvarande undanskjutas och veterinärärendena tills vidare bibehållas inom medicinalstyrelsen.

I anslutning härtill upptog Kungl. Maj:t i det till 1914 års senare riksdag avlåtna förslag, som ligger till grund för medicinalstyrelsens nuvarande organisation, inrättande av en veterinärbyrå med ett medicinalråd i spetsen. Förslaget bifölls av riksdagen.

Enligt *den nu bestående organisationen* tillhöra alltså de civila veterinärärendena i allmänhet medicinalstyrelsens handläggning. Ett undantag härifrån utgöra ärenden rörande undersökning med tuberkulin av nötkreatur och därav betingade åtgärder, vilka ärenden, alltifrån det statliga åtgärder på detta område först kommo till stånd, hört under lantbruksstyrelsens ämbetsbefattning. Sistnämnda ämbetsverk har jämväl fått sig anförtrott att övervaka tillsynen å efterlevnaden av den s. k. pastöriseringslagen (kungörelsen den 23 oktober 1925 nr 437 med särskilda föreskrifter för tillsyn å efterlevnaden av lagen den 6 juni 1925 [nr 382] angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.). För handläggning inom lantbruksstyrelsen av dessa ärenden finnes organiserad en särskild avdelning, tuberkulosavdelningen, under ledning av en veterinär såsom extra föredragande. Under det att frågor rörande bekämpandet av nötkreaturstuberkulosen således i regel tillhöra lantbruksstyrelsens handläggning, åligger handhavandet av åtgärderna mot tuberkulos i juvret hos nötkreatur medicinalstyrelsen (kungörelse den 1 maj 1903 nr 71).

För innehållet i svenska veterinärläkareföreningens förenämnda framställning av den 5 november 1925 samt i de däröver avgivna utlåtandena hava de sakkunniga därefter redogjort på i huvudsak följande sätt.

Svenska veterinärläkareföreningen åsyftar i sin berörda framställning samtliga civila veterinärärendens förläggande till en nyupprättad central myndighet, veterinäröverstyrelsen, till vilken skulle såväl från medicinalstyrelsen som från lantbruksstyrelsen överflyttas nu i dessa ämbetsverk handlagda ärenden av antydd art. — Det må här tilläggas, att föreningen i sin skri-

velse även framlagt utkast till organisation för den ifrågasatta veterinäröverstyrelsen. Enligt detta utkast skulle överstyrelsen organiseras på tre byråer, av vilka en skulle förestås av styrelsens chef, vilken skulle erhålla överdirektörs tjänsteställning, och de två övriga av var sin byråchef. Nuvarande befattningar som byråveterinär och veterinäramanuens borde bibehållas, varjämte till den nya styrelsen skulle överflyttas de befattningshavare, som nu tjänstgöra å lantbruksstyrelsens tuberkulosavdelning. För kansliet erfordrades dessutom bland andra en sekreterare och en amanuens. Vid framställningen har tillika fogats en lönestat för den sålunda föreslagna nya styrelsen, vilken stat slutar på ett belopp av i runt tal 75,000 kronor mot något över 59,000 kronor för den nuvarande veterinärbyrån i medicinalstyrelsen. I båda fallen tillkomma kostnader, motsvarande dem för lantbruksstyrelsens tuberkulosavdelning.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande av den 30 november 1925 erinrat, att styrelsen i flera tidigare yttranden i fråga om veterinärärendenas förläggning förfäktat den åsikten, att veterinärärendena borde vara förlagda till lantbruksstyrelsen. Motivet till denna lantbruksstyrelsens uppfattning framginge av styrelsens utlåtande den 4 november 1910, däri anförts, att veterinärväsendet enligt lantbruksstyrelsens uppfattning måste anses falla inom ramen av de lantbruksekonomiska intressena, varav följde, att veterinärförvaltningen såsom sådan borde förenas med och ingå såsom led i den egentliga lantbrukförvaltningen.

Principiellt sett kvarstode lantbruksstyrelsen alltjämt på denna ståndpunkt. De senare årens utveckling på det veterinära området, varigenom dlithörande uppgifter icke blott ökats i antal utan även antagit en allt mera skiftande karaktär, och framför allt de senare årens starka stegring av lantbruksstyrelsens egen verksamhet gjorde emellertid, att lantbruksstyrelsen numera ansåge en överflyttning av veterinärärendena till styrelsen, ur organisationssynpunkt sett, vara föga lämplig. Lantbruksstyrelsens verksamhet skulle nämligen vid sådant förhållande bliva av alltför omfattande och heterogen art. Lantbruksstyrelsen ansåge jämväl, att det ur jordbrukssynpunkt vore tämligen likgiltigt, om de egentliga veterinärärendena allt framgent handlades inom medicinalstyrelsen eller om ett särskilt centralt ämbetsverk inrättades för ändamålet. I allt fall torde från jordbrukarnes sida någon önskan om upprättande av en särskild veterinäröverstyrelse icke förefinnas.

Förslaget att till en särskild veterinäröverstyrelse förlägga jämväl de av lantbruksstyrelsen handlagda *tuberkulosärendena* ansåge lantbruksstyrelsen icke böra giva anledning till ändring i nuvarande ordning. Ett bland skälen till att ledningen av kreaturstuberkulosens bekämpande förlagts till lantbruksstyrelsen syntes hava varit »angelägenhetens beskaffenhet» — såsom medicinalstyrelsen år 1897 uttryckt sig — då den för sin del förordat berörda uppdrags anförtröende åt annan myndighet. Med avseende därå syntes nämligen böra uppmärksammas, att tuberkulos i allmänhet bland nötkreaturen icke funnes upptagen bland de smittsamma husdjursjukdomar, vilkas bekämpande från statens sida ålåge medicinalstyrelsen och vilka vore angivna i 1 § 1 mom. i förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren med den ändrade lydelse momentet fått genom kungörelse den 13 juni 1919 (nr 411). Endast bekämpandet av en viss art av tuberkulos, juvertuberkulos, skedde under sådana former, att sjukdomen kunde anses tillhöra nyssnämnda sjukdomsgrupp. Det särskilda bekämpandet av juvertuberkulosen syntes hava tillkommit huvudsakligen av den anledning, att denna tuberkulosform innebure fara jämväl för människans hälsa. I bekämpandet av de i förberörda författning upptagna smittsamma

hUSDJURSSJUKDOMARNA vore varje djurägare skyldig att deltaga och hade där- under att ställa sig en hel del föreskrifter till efterrättelse vid äventyr av straffpåföljd för uraktlåtenhet i sådant hänseende. Så vore däremot ingalunda förhållandet beträffande tuberkulosens förekommande och hämmande i allmänhet uti ladugårdarna. Här vore det lantmannen själv, som avgjorde, huruvida åtgärder mot sjukdomen i hans ladugård skulle vidtagas och underhållas eller icke. Bekämpandet av kreaturstuberkulosen i allmänhet vore sålunda helt och hållet fotat på frivillighetens grund. Härav syntes framgå, att sagda bekämpande i första hand vore ett lantmannaintresse, vilket framstode ännu tydligare genom det förhållandet, att arbetet på tuberkulosens utrotande ur en ladugårdsbesättning vanligen jämväl vore inriktat på att medföra en höjning av besättningens produktionsvärde och i sådant hänseende kunde jämföras med egentligt avelsarbete. Det måste vid sådant förhållande anses mest ändamålsenligt, att ledandet och övervakandet av denna tuberkuloskamp i fortsättningen, liksom dittills, anförtroddes åt det statsorgan, som eljest hade att tillvarata lantbruksnäringens — särskilt kreatursskötselns — intressen, nämligen lantbruksstyrelsen.

Den omständigheten åter, att tuberkulosbekämpandet i ladugårdarna innebure tillämpning av veterinärhygien, kunde icke tillmätas större betydelse för frågan om tuberkulosärendenas förflyttande från lantbruksstyrelsen, enär dessa därstädes alltjämt handlagts av en veterinär.

Nuvarande anordning hade givetvis medfört fördelen av omedelbar tillgång till erforderlig sakkunskap på kreatursskötselns och mejerihanteringens områden, ett förhållande, som särskilt i sistnämnda hänseende syntes bliva av synnerligen stor betydelse på grund av Kungl. Maj:ts åt lantbruksstyrelsen givna uppdrag att vara tillsynsmyndighet i anledning av den s. k. pastöriseringslagen.

Medicinalstyrelsen har i sitt över den föreliggande framställningen avgivna utlåtande av den 2 december 1925 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående veterinärärendenas avskiljande från medicinalstyrelsen. Härvid har styrelsen erinrat, att styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t av den 1 juli 1919 hemställt om utredning genom en kommitté eller särskilda sakkunniga, huruvida icke veterinärärendena borde skiljas från medicinalstyrelsen och förläggas till en särskild styrelse, samt att styrelsen därvid med avseende å arbetet inom styrelsen anfört, att detsamma under årens lopp så utvecklats, att det måste framstå som ett verkligt behov, att en omorganisation av styrelsen företoges, syftande till att minska de medicinalstyrelsen och särskilt dess chef åliggande administrativa skyldigheterna. Av vissa i bilagor till utlåtandet meddelade uppgifter angående antalet dels i medicinalstyrelsen i dess helhet, dels å veterinärbyrån handlagda mål hade styrelsen ansett otvetydigt framgå, att såväl hela styrelsens, som ock i betydande grad veterinärbyråns arbetsbörda alltjämt ökades, vilket enligt styrelsens mening måste anses i sin mån tala för veterinärärendenas avskiljande från styrelsen.

Därest det av landshövdingen Schotte på sin tid utarbetade — i de sakkunnigas förevarande betänkande behandlade och i det följande mera utförligt omförmälda — förslaget till decentralisation av vissa medicinalärenden, däribland även en del veterinärärenden, komme att genomföras i den utsträckning styrelsen i däröver avgivet yttrande förordat, skulle i vissa avseenden en märkbar minskning av styrelsens arbetsbörda åstadkommas. Då emellertid förslagets genomförande icke syntes komma att medföra någon väsentlig lättnad i de arbetsuppgifter, som åvilade styrelsens chef och byråchefer, och då det syntes vara anledning antaga, att styrelsens verksamhet å andra arbets-

områden komme att ökas, ansåge styrelsen fortfarande den av styrelsen förut begärda utredningen angående veterinärärendenas avskiljande böra komma till stånd. Att avskilja sagda ärenden utan en föregående grundlig utredning beträffande dels skälen för och mot dylikt avskiljande, dels ock den eventuella nya veterinäröverstyrelsens organisation ansåge sig styrelsen däremot icke böra förorda.

Statskontoret har i sitt utlåtande av den 26 november 1925 framhållit att, ehuru veterinärväsendet obestriddligen hade ett nära samband å ena sidan med medicinförvaltningen och å andra sidan med lantbruksadministrationen, det ej heller syntes kunna förnekas, att de veterinära ärendena i det hela vore av den speciella art, att med den utveckling och betydelse, veterinärväsendet numera fått, kravet på en självständig fackkunnig styrelse kunde anses i viss mån befogat. *Statskontoret* måste likväl ställa sig betänksamt mot inrättandet utan verkligt tvingande skäl av ett nytt ämbetsverk. Redan den av föreningen framlagda kostnadsberäkningen visade en icke obetydlig merutgift, som för övrigt syntes vid en noggrannare beräkning böra något höjas, och man syntes säkerligen kunna utgå ifrån att kostnaderna snart nog skulle genom verkets expansion komma att stegras. Som regel torde kostnaderna för en förvaltningsverksamhet lättare kunna hållas nere, om densamma inginge bland ett större ämbetsverks arbetsuppgifter än om den uppdroges åt ett särskilt, för ändamålet tillkommet ämbetsverk. Inom det större verket syntes arbetskrafterna bättre kunna fullt utnyttjas; särskilt gällde detta personal, som sysselsattes med kansli-, registrators- och kamerala göromål, ävensom vaktmästare. Efter att hava framhållit, att den juridiska sakkunskapen, som för närvarande företräddes av byråchefen å medicinalstyrelsens kameralbyrå, enligt den uppgjorda organisationsplanen icke skulle bli en representerad i det föreslagna nya verket, något som givetvis innebure en svaghet i organisationen, samt att behov av tillfällig arbetsförstärkning vore lättare att tillgodose i det större ämbetsverket genom omflyttning av personal avdelningarna emellan, ansåge sig *statskontoret* icke kunna tillstyrka, att åtminstone under nuvarande statsfinansiella förhållanden åtgärder vidtoges för inrättande av en särskild veterinäröverstyrelse.

Efter denna redogörelse hava *besparings-sakkunniga* angivit sin egen standpunkt i ämnet.

Beträffande först det nu änyo framförda förslaget om inrättande av ett *särskilt ämbetsverk för den centrala veterinäradministrationen* hava de sakkunniga anfört följande.

Det läser ej kunna förnekas, att veterinärväsendet under de senaste årtiondena genomgått en stark utveckling, som vidgat området för veterinärförvaltningens verksamhet. De statsingripanden, som befunnits av nöden under de epizootier av mul- och klövsjukan, vilka pågått och ännu — ehuru i minskad omfattning — pågå i vårt land, hava givetvis också föranlett en betydande ökning av den centrala veterinärmyndighetens arbete. De sakkunniga hava likväl icke funnit sig övertygade om att veterinärförvaltningens arbetsuppgifter kunna sägas hava nått den omfattning, att de nödvändiggöra tillskapandet av ett nytt centralt ämbetsverk.

Den omständigheten, att från veterinärläkarkårens sida givits uttryck åt ett starkt intresse för att den praktiska veterinärverksamheten må komma att företräddas av en särskild centralmyndighet, bör visserligen ej fränkännas betydelse i förevarande sammanhang. Minst lika stor vikt torde dock böra tillmätas de önskemål, som i denna del kunna förefinnas bland lantbruksnäringens utövare. I sådant hänseende har lantbruksstyrelsen betygat, att

Besparings-
sakkunnigas
förslag jämte
yttranden
däröver.

från jordbrukarnas sida någon önskan om upprättande av en särskild veterinäröverstyrelse icke torde förefinnas.

Inrättandet av ett särskilt ämbetsverk för ifrågavarande ärendens handläggning läser icke kunna genomföras utan någon kostnadsökning för statsverket. Veterinärläkareföreningens egna beräkningar i detta avseende utvisa en utgiftsökning på grund av den föreslagna organisationen med omkring 15,000 kronor för år; och därvid bör beaktas, att — såsom statskontoret framhållit — den av föreningen föreslagna organisationen lider av den svagheten, att den juridiska sakkunskapen icke skulle bli företrädd inom verket. Att under nuvarande förhållanden, då på de flesta områden av statsförvaltningen allvarliga ansträngningar göras för att i möjligaste mån nedbringa omfattningen av den redan förefintliga organisationen, utvidga förvaltningen med ett nytt centralt ämbetsverk synes de sakkunniga icke böra ifrågakomma utan mycket starka skäl. Då enligt de sakkunnigas uppfattning skäl av sådan styrka i detta fall icke föreligga, kunna de sakkunniga icke förorda inrättandet av en veterinäröverstyrelse.

De sakkunniga hava härefter angivit sin ställning till spørgsmålet om de *civila veterinärärendenas förflyttning till lantbruksstyrelsen*. Härutinnan hava de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

Vid överbägande av de skäl, som från olika sidor anförts, då den förevarande frågan vid skilda tillfällen varit föremål för diskussion, hava besparingssakkunniga för sin del stannat vid att giva företrädet åt den meningen, att den bästa lösningen ur administrativ synpunkt vinnes, om de civila veterinärärendena förläggas till *lantbruksstyrelsen*. Även om veterinärverksamhetens *vetenskapliga* förutsättningar stå läkarverksamheten nära, råder dock — såsom jordbruksutskottet vid 1911 års riksdag framhållit — en bestämd skillnad beträffande dessa båda verksamhetsgrenars ändamål, i det att »ändamålet med veterinärverksamheten är så gott som uteslutande av ekonomisk, närmast lantbruksekonomisk art, medan däremot läkarverksamhetens ändamål är av huvudsakligen humanitär natur». Den utveckling, som ägt rum sedan år 1911, kan enligt de sakkunnigas mening icke jäva riktigheten av detta omdöme.

Till följd av veterinärverksamhetens huvudsakligen ekonomiska inriktning stå, så vitt de sakkunniga kunnat bedöma, veterinärväsendets *administrativa* arbetsuppgifter i det stora hela i ett närmare samband med lantbruksförvaltningen än med medicinförvaltningen. Ej minst torde detta gälla åtgärder till bekämpande av de smittsamma sjukdomarna bland husdjuren.

Ett erkännande av veterinäradministrationens nära samhörighet med jordbruksnäringen torde få anses ligga däri, att de civila veterinärärendena allt ifrån jordbruksdepartementets inrättande förlagts till detta departement, under det att ärenden rörande hälsovården m. fl. medicinalärenden tillhöra socialdepartementet (tidigare civildepartementet).

På vissa punkter kommer emellertid veterinäradministrationens verksamhet i nära beröring med medicinförvaltningens arbetsuppgifter. Särskilt torde detta vara förhållandet beträffande födoämneskontrollen, vars utövande i många fall måste ske under samarbete med lokala hälsovårdsmyndigheter. I dylika frågor bör givetvis veterinäradministrationens ledning, om denna skiljes från medicinförvaltningen, söka samråd med vederbörande medicinska myndigheter, i främsta rummet medicinalstyrelsen.

Då lantbruksstyrelsen handhar ledningen av de statliga åtgärderna för bekämpande av nötkreaturstuberkulosen medelst tuberkulinundersökningar, skulle ur organisatorisk synpunkt ett överflyttande av övriga civila veterinärärenden från medicinalstyrelsen till lantbruksstyrelsen medföra den fördelen,

att enhetlighet vunnas i fråga om lithörande ärendens förläggning inom statsförvaltningen. Om härvid, såsom torde vara det naturligaste, lantbruksstyrelsens tuberkulosavdelning inordnas under veterinärbyrån, synes tuberkulosavdelningen, som nu är inrymd i av statsverket förhyrda lokaler i egendomen Vasagatan 23—25, medan lantbruksstyrelsen i övrigt har sina lokaler i gamla riksdagshuset å Riddarholmen, kunna även i lokalt hänseende sammanföras med veterinärbyrån inom medicinalstyrelsen, som är förlagd till Vetenskapsakademiens gamla hus, Vallingatan 2. Genom ett dylikt sammanförande såväl organisatoriskt som lokalt av byrån och avdelningen böra även möjligheter komma att erbjuda sig till vinnande av besparingar i arbetskrafter, låt vara att dessa besparingar ej kunna bli av någon större räckvidd. De sakkunniga föreställa sig, att även om den på angivet sätt utvidgade veterinärbyrån kommer att tills vidare kvarstanna i byråns nuvarande lokaler, det framdeles skall låta sig göra att vidtaga sådana anordningar, att de olika avdelningarna av lantbruksstyrelsen komma att rymmas under samma tak.

Ehuru de sakkunniga alltså med hänsyn till veterinärärendenas beskaffenhet funnit det vara ur organisatorisk synpunkt riktigast, att sagda ärenden förläggas till lantbruksstyrelsen, förbise de sakkunniga ingalunda de svårigheter, som möta för ett realiserande under nuvarande förhållanden av en dylik tanke. En organisationsändring i antydd riktning möter motstånd icke blott i opinionen inom veterinärläkarkåren utan numera även — såsom framgår av lantbruksstyrelsens senaste uttalande i ämnet — från lantbruksstyrelsen själv. De svårigheter, som enligt lantbruksstyrelsens mening skulle möta för styrelsen att övertaga de till medicinalstyrelsen hörande veterinärärendenas handläggning, hava vid överläggning med besparingssakkunniga från verksledningens sida ytterligare betonats. Särskilt har därvid framhållits den svårighet, som redan nu förefunnes för ämbetsverkets chef att delta i avgörandet av den betydande mängd ärenden, som tillhörde styrelsens handläggning, vilken svårighet skulle än ytterligare stegras, om veterinärärendena tillfördes styrelsen. I sistberörda avseende framhålla de sakkunniga, att en ej oväsentlig lättnad i verkschefens arbete borde kunna vinnas genom att beslutanderätten i löpande ärenden i viss omfattning — såsom på åtskilliga andra håll i statsförvaltningen ägt rum — överlämnas till vederbörande byråchef eller annan tjänsteman.

I överensstämmelse med den mening rörande veterinärärendenas lämpliga förläggning, åt vilken de sakkunniga sålunda givit uttryck, hava de sakkunniga i fortsättningen av sitt betänkande angående medicinalstyrelsens organisation utgått ifrån att veterinärbyrån avskiljes från medicinalstyrelsen och överflyttas till lantbruksstyrelsen, och i ett den 12 januari 1928 avgivet betänkande med förslag rörande besparingar och förenklingar i sistnämnda ämbetsverk m. m. hava de sakkunniga förordat inrättande av en ny byrå därstädes för *samtliga* veterinärärenden. De sakkunniga hava emellertid ansett sig böra även framlägga ett alternativt förslag till stat för medicinalstyrelsen, uppgjort under förutsättning att de civila veterinärärendenas nuvarande förläggning bibehålles.

Lantbruksstyrelsen har i sitt här förut antydda utlåtande — dagtecknat den 28 december 1927 — över besparingssakkunnigas betänkande i enlighet med remissens innehåll begränsat sig till att behandla den ifrågasatta ändringen beträffande *de civila veterinärärendenas förläggning inom centralförvaltningen*.

I detta utlåtande har lantbruksstyrelsen — efter erinran om den ställning styrelsen i tidigare avgivna utlåtanden intagit i berörda ämne — framhållit, att förutsättningarna för *de civila veterinärärendenas överflyttning till lantbruksstyrelsen* numera vore väsentligt andra än tidigare. Från år 1912 eller det år, då lantbruksstyrelsen sista gången uttalat sig för veterinärärendenas överflyttande till styrelsen, hade styrelsens egen verksamhet svällt ut på ett sätt, som då knappast kunde förutses. För belysande härav hade lantbruksstyrelsen gjort en sammanställning över inkomna ärenden ävensom över ärenden, som föranlett skrivelse till Kungl. Maj:t eller departementschef under årsperioden 1912—1926, av vilken sammanställning framginge bland annat, att antalet av till den förra gruppen hörande ärenden, vilket år 1912 utgjort 9,587, år 1926 stigit till 24,904 — vilket motsvarade en ökning med mer än 150 procent — och att beträffande den senare gruppens ärenden motsvarande siffror utgjort 425 och 1,932 — innebärande en ökning av omkring 350 procent. Såsom framginge av en vid besparingssakkunnigas betänkande fogad bilaga hade jämväl *veterinärärendenas* antal under de senare åren ökat mycket starkt — denna ökning hade under redogörelseperioden 1915—1926 uppgått till flera hundra procent. Även om en överflyttning av de civila veterinärärendena på lantbruksstyrelsen tidigare kunnat anses naturlig och möjlig, hade förhållandena numera undergått en så väsentlig förändring, att de synpunkter, som då varit utslagsgivande vid frågans bedömande, icke längre kunde utan vidare tillmätas avgörande betydelse. Lantbruksstyrelsen hölle för sin del ock före, att ett överförande av veterinärväsendets administration på lantbruksstyrelsen icke kunde ske utan menlig inverkan på styrelsens egentliga uppgifter till lantbrukets och fiskets befrämjande. Det syntes nämligen styrelsen ofrånkomligt, att de nya omfattande arbetsuppgifter, som därigenom skulle påläggas styrelsens chef, vilken ju i främsta rummet bure ansvaret för styrelsens verksamhet, ovillkorligen måste i hög grad splittra hans tid och krafter samt draga hans uppmärksamhet från styrelsens huvudsakliga uppgifter, vilka vore av den stora vikt och omfattning, att de helt krävde sin man. Den arbetsminskning för lantbruksstyrelsens chef, som enligt de sakkunniga skulle inträda genom en decentralisation av beslutanderätten av mindre viktiga löpande ärenden, bleve som arbetskvantitet betraktad, trots att den måhända komme att representera ett avsevärt antal ärenden, tämligen obetydlig och kunde i förevarande avseende icke tillmätas någon nämnvärd betydelse.

I detta sammanhang ville lantbruksstyrelsen jämväl framhålla, att styrelsens chef, som ju icke kunde förväntas äga veterinär sakkunskap, måste bliva helt beroende av veterinärbyråchefen i alla frågor, som fordrade veterinär insikt, något som givetvis måste medföra en viss svaghet i hans ställning gent emot denne.

Vidare syntes det böra påpekas, att lantbruksstyrelsen lika litet som medicinalstyrelsen syntes kunna undgå att vid inträffande av mul- och klövsjuka eller andra häftiga epizootier bland husdjuren själv vidtaga eller medverka till avspärrnings- och andra prohibitiva åtgärder av djuggående ekonomisk betydelse för jordbruket och att därigenom fara föreläge för att en viss schism skulle kunna uppstå mellan lantbruksstyrelsen och jordbrukets idkare, varigenom svårigheter skulle uppstå för styrelsen i dess verksamhet för lantbrukets främjande.

Med anledning av de sakkunnigas förslag att vid ett överflyttande av medicinalstyrelsens veterinärbyrå till lantbruksstyrelsen i densamma inordna den inom sistnämnda styrelse nu förefintliga *tuberkulosavdelningen* har lantbruksstyrelsen framhållit, att berörda avdelnings nuvarande synnerligen betungande arbetsböda ävensom åtgärdernas för bekämpandet av tuberkulosen bland husdjuren från övriga veterinärärenden skilda karaktär talade för att

nyssnämnda tuberkulosavdelning, var den än vore förlagd, borde bibehålla den ställning i ämbetsverket den dittills haft och att således den, som närmast hade ansvaret därför, borde hava föredragningskyldighet direkt inför ämbetsverkets chef.

Härutöver har från lantbruksstyrelsens sida huvudsakligen framhållits, att en överflyttning av veterinärärendena i fråga skulle, förutom för chefen, även för vissa styrelsens ledamöter och andra befattningshavare medföra nya betungande arbetsuppgifter samt påkalla viss personalökning. Därjämte har anförts, att det syntes hart när otänkbart att hava ifrågavarande byrå förlagd på långt avstånd från styrelsens övriga lokaler och att alltså en förflyttning skulle medföra ett ovillkorligt krav på att veterinärbyrån bereddes erforderliga utrymmen i omedelbart sammanhang med lantbruksstyrelsens nuvarande lokal. För detta torde emellertid, så vitt styrelsen hade sig bekant, synnerligen stora svårigheter möta.

På grund av det sålunda anförda och då en överflyttning av veterinärärendena till lantbruksstyrelsen enligt styrelsens uppfattning syntes kunna allvarligt äventyra styrelsens förmåga att på tillfredsställande sätt fullgöra sina nuvarande arbetsuppgifter till lantbrukets och fiskets befrämjande, har lantbruksstyrelsen förklarat sig vilja bestämt avstyrka besparings-sakkunnigas förslag i nu angivna hänseende.

Beträffande den föreliggande framställningen om inrättandet av en särskild *veterinäröverstyrelse* har lantbruksstyrelsen, under hänvisning till sitt förut omförmälda utlåtande av den 30 november 1925, framhållit, att det ur jordbruksnäringens synpunkt syntes vara tämligen likgiltigt, om de egentliga veterinärärendena allt framgent handlades inom medicinalstyrelsen eller om ett särskilt ämbetsverk inrättades för ändamålet. Därest emellertid upprättandet av en särskild veterinäröverstyrelse skulle anses böra medföra som ovillkorlig konsekvens, att jämväl tuberkulos- och pastöriseringsärendena, vilka synnerligen intimt sammanhänge med nötkreatursskötsel, respektive mejerihushållningen och vilka måste betraktas såsom ett speciellt lantmannaintresse, dit överflyttades, måste lantbruksstyrelsen för sin del förklara, att styrelsen måste förorda ett bibehållande av den nuvarande ordningen för veterinärväsendets administration. Någon allvarligare olägenhet av denna ordning, som i allt fall tillämpats i över 30 år, syntes icke kunna påvisas, åtminstone icke för jordbrukets vidkommande, och säkert vore, att ett insläende på nya vägar icke komme att medföra någon besparing för statsverket utan snarare ökade utgifter.

Medicinalstyrelsen har beträffande förslaget om de civila veterinärärendenas handläggning infordrat och vid sitt utlåtande den 30 december 1927 över betänkandet i fråga fogat yttranden från veterinärhögskolans lärarkollegium och styrelsen för svenska veterinärläkareföreningen.

Veterinärhögskolans lärarkollegium har anført, att kollegiet i detta sammanhang icke hade någon anledning att yttra sig beträffande frågan om inrättandet av en *veterinäröverstyrelse*, ehuru väl kollegiet delade den av veterinärkåren allmänt omfattade meningen, att en sådan lösning av veterinäradministrationsfrågan vore den rationellaste.

Beträffande spörsmålet om *veterinärbyråns* inom medicinalstyrelsen för-

flyttning till lantbruksstyrelsen eller dess bibehållande inom förstnämnda ämbetsverk har kollegiet ansett sig böra förorda det senare alternativet. Till stöd härför har kollegiet bland annat framhållit, att om chefen för medicinalstyrelsen vore läkare, han på grund av sin utbildning borde hava större möjligheter att sätta sig in i veterinära frågor än lantbruksstyrelsens chef, som väl i allmänhet hade uteslutande agronomisk utbildning. Vidare har kollegiet anfört, att det framför allt beträffande den viktiga sida av den centrala veterinärmyndighetens verksamhet, som avsåge bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna — en verksamhet som visserligen hade övervägande lantbruksekonomisk betydelse men dock till sin art utgjorde en serie hygieniska och medicinska ingrepp — vore av utomordentlig vikt att den, som hade att besluta över de erforderliga åtgärderna, verkligen ägde en utbildning, vilken möjliggjorde en saklig bedömning av dessas effektivitet. Det borde ej heller förbises, att åtgärderna för de smittsamma husdjursjukdomarnas bekämpande även hade en internationell sida och att andra länder i avsevärd utsträckning avvägde sina importbestämmelser rörande kreatur, kött- och vissa andra jordbruksprodukter efter den större eller mindre grad av tillförlitlighet, som de tillmätte exportlandets åtgärder för detta bekämpande. Det kunde med hänsyn härtill befaras, att den omständigheten, att bestämmelser i dylikt hänseende komme att utfärdas av lantbruksstyrelsen, vilken som representant främst för de svenska jordbrukarnas ekonomiska intressen kunde misstänkas visa mera undfallenhet för önskemål om lättnader beträffande isolering, exportförbud m. m., skulle inverka ogynnsamt på den svenska kreatursexporten. Härjämte hava betonats de svårigheter av en överflyttning, som skulle kunna uppstå i de fall, då lantbruksstyrelsen — vilken i främsta rummet representerade jordbrukets ekonomiska intressen — skulle för ett verksamt bekämpande av kreatursfarsoter se sig nödsakad att föreslå utfärdande av eller själv lämna föreskrifter, innefattande betungande onera för lantbruket i form av avspärningsåtgärder, export-, import- och marknadsförbud m. m. I avvaktan på inrättandet av en självständig veterinäröverstyrelse vore det på sålunda anförda skäl ur alla synpunkter fördelaktigast, att veterinärärendenas handläggning förbleve förlagd till medicinalstyrelsen. En avlastning av generaldirektörens arbetsbörda kunde ske därigenom att beslutanderätten i alla veterinärärenden av löpande natur överlåtes på chefen för veterinärbyrån. Därest till generaldirektör skulle utses en person utan läkarutbildning, komme ett sådant förfarings sätt att bli nödvändigt i avseende å alla veterinära fackfrågor.

Styrelsen för svenska veterinärläkareföreningen har i sitt yttrande förklarat sig bestämt vidhålla den av föreningen vid tidigare tillfällen hävdade uppfattningen, att den enda — och ej minst för det allmänna — riktiga formen för de civila veterinärärendenas handläggande vore inrättandet av en *självständig veterinäröverstyrelse*. Intill dess ett dylikt ämbetsverk komme till stånd, borde *veterinärärendena* kvarbli inom *medicinalstyrelsen*. Till stöd för sistnämnda anordning har bland annat åberopats lantbruksstyrelsens förutberörda ställning till jordbruksintressena och däri föreliggande möjligheter till intressekonflikter, om veterinärärendena skulle handläggas av sistnämnda styrelse.

För egen del har *medicinalstyrelsen* rörande förevarande fråga anfört följande.

Vare sig veterinärbyrån införlivades med lantbruksstyrelsen eller kvarstannade i medicinalstyrelsen, komme de å nämnda byrå handlagda ärendena att i vissa delar ligga vid sidan av vederbörande ämbetsverks huvudsakliga verksamhet. Med hänsyn därtill syntes det böra tagas under övervägande, huruvida icke veterinärärendena lämpligast borde handläggas av en *särskild*

veterinäröverstyrelse. Medicinalstyrelsen hade vid upprepade tillfällen, senast i styrelsens den 2 december 1925 avgivna yttrande över svenska veterinärläkareföreningens framställning om inrättande av en dylik styrelse, förordat utredning därom. Innan en grundlig sådan utredning ägt rum, syntes det vara föga ändamålsenligt att överflytta veterinärens ärendena från ett ämbetsverk till ett annat.

Under återopande härav samt under framhållande att från den ståndpunkt, styrelsen sålunda intoge, anledning knappast finnes att närmare ingå på frågan, huruvida skälen för *veterinärärendenas* överförande till lantbruksstyrelsen vore starkare än skälen för deras *kvarblivande i medicinalstyrelsen*, vilket dock icke syntes styrelsen vara fallet, har styrelsen förklarat sig bestämt avstyrka, att veterinärbyrån *nu* överflyttas till lantbruksstyrelsen.

Avvikande mening anmäldes dels av *medicinalrådet Kjerrulf*, som ansåg att veterinärförvaltningens uppgifter och göromål vore av sådan omfattning och betydelse för det allmänna, att de väl motiverade inrättandet av en självständig styrelse för handläggning av samtliga veterinärens ärenden men att det icke finnes några verkligt bärande motiv för dessa ärendens överflyttande till lantbruksstyrelsen, dels av *medicinalrådet Bissmark*, som på närmare anförda skäl förklarade sig icke kunna biträda styrelsens uppfattning, att utredning borde vidtagas rörande inrättande av en självständig veterinäröverstyrelse, utan anse, att allt starkare motiv talade för att samarbetet mellan den humana medicinen och veterinärmedicinen borde göras så intimt som möjligt.

På sätt av den lämnade redogörelsen framgår, har frågan om den centrala veterinärförvaltningens organisation sedan lång tid tillbaka vid upprepade tillfällen varit föremål för övervägande och förslag, därvid vitt skilda meningar gjort sig gällande. Huvudsakligen tvenne olika linjer för ändring i den nu bestående ordningen hava under årens lopp varit under diskussion, nämligen *antingen* att till lantbruksstyrelsen förlägga samtliga de civila veterinärens ärendena *eller ock* att — såsom senast av svenska veterinärläkareföreningen i dess berörda framställning yrkats — för sagda ärendens handläggning upprätta ett under jordbruksdepartementet lydande nytt ämbetsverk.

Vad först angår sist angivna linje torde det visserligen med den utveckling och betydelse veterinärväsendet numera fått måhända icke saknas ett visst fog för det ifrågasatta inrättandet för ändamålet av en särskild fackstyrelse. För min del har jag — som beträffande nu förevarande ävensom övriga i det följande behandlade veterinära spörsmål samrått med chefen för jordbruksdepartementet — dock i likhet med besparingssakkunniga icke funnit mig övertygad om att veterinärförvaltningens uppgifter nått den omfattning, att de nödvändiggöra inrättandet av ett särskilt ämbetsverk. Icke heller synes mig erfarenheten av den nuvarande ordningen, med handläggning av huvudparten av nyssnämnda uppgifter inom ett ämbetsverk såsom medicinalstyrelsen med även andra betydande ämnesgrupper inom sitt verksamhetsområde, betinga omedelbart vidtagande av en dylik åtgärd. Härtill kommer, att inrättandet av ett nytt ämbetsverk med största sannolikhet måste medföra ökade utgifter för statsverket och följaktligen icke bör utan synnerligen tvingande skäl ifrågakomma under nuvarande förhållanden, då inom alla

Departements-
chefen.

grenar av statsförvaltningen en stark strävan gör sig gällande att söka minska kostnaderna i organisationshänseende.

Av sålunda anförda skäl kan jag icke för närvarande tillstyrka den av svenska veterinärläkareföreningen gjorda framställningen om inrättande av en veterinäröverstyrelse. Med min nu angivna ståndpunkt finner jag icke heller skäl att biträda medicinalstyrelsens förslag angående verkställande av en ny utredning rörande behovet av ett ämbetsverk för ifrågavarande uppgifter.

Vad härefter angår den första av förenämnda båda linjer — avseende samtliga de civila veterinärärendenas förläggande till lantbruksstyrelsen — hava de förslag därutinnan, som tidigare upprepade gånger framförts, motiverats väsentligen med det nära sambandet mellan de lantbruksekonomiska och de veterinära intressena samt vikten av att åt lantbruksförvaltningen bereddelse tillbörligt inflytande vid de veterinära ärendenas handläggning. Häremot har i huvudsak åberopats dels det intima sammanhang, som förefunnes mellan å ena sidan den veterinära verksamheten, särskilt vissa grenar därav såsom födoämneskontrollen och slakthusväsendet, och å andra sidan medicinalförvaltningen, dels svårigheten för lantbruksstyrelsens chef, vilken finge förutsättas icke komma att äga veterinär fackkunskap, att handlägga veterinärmedicinska frågor, dels ock slutligen veterinärläkarkårens egen ställning till frågan.

För besparingssakkunniga har samhörigheten med lantbruksförvaltningen syntts vara starkare än sambandet med medicinalväsendet, detta till följd av veterinärverksamhetens huvudsakligen lantbruksekonomiska inriktning; och de sakkunniga hava i enlighet härmed ansett överflyttandet av den nuvarande veterinärbyrån till lantbruksstyrelsen innebära den bästa lösningen ur administrativ synpunkt och följaktligen förordat en sådan åtgärd. De hava emellertid härvid förklarat sig ingalunda hava förbisett det förut antydda motståndet mot en dylik organisationsändring från veterinärläkarkårens sida, liksom ej heller andra svårigheter, som möta för omläggningen.

På grund av den praktiska veterinärverksamhetens art och ändamål äger veterinärväsendet uppenbarligen beröringspunkter med såväl lantbruksadministrationen som medicinalförvaltningen. Ur olika utgångspunkter kunna därför skäl anföras både för veterinärärendenas bibehållande i medicinalstyrelsen och för sagda ärendens överflyttande till lantbruksstyrelsen. Den olikhet i principuppfattning, som kommit till uttryck i frågan, har väsentligen berott på skiljaktigheter i uppskattningen av sambandets betydelse i de särskilda riktningarna. Därvidlag kan också bedömandet med skäl vara olika vid olika tidpunkter, i det att exempelvis i farsotstider de mera medicinska synpunkterna träda i förgrunden, under det att vid mera normala förhållanden veterinärväsendets medverkan till kreatursavelns höjande blir av övervägande betydelse.

Vid sidan av dylika synpunkter av mera principiell natur hava emellertid vid frågans bedömande praktiska omständigheter av skilda slag spelat en stor roll.

Från lantbruksstyrelsens sida har sålunda, på sätt av det föregående framgår, såsom huvudsakligt skäl mot dess övertagande av veterinärärendenas handläggning framhållits, att den ökning, som därigenom skulle uppstå uti den under senare år alltjämt stegrade arbetsbördan för styrelsen och särskilt dess chef, kunde allvarligt äventyra möjligheterna för ett tillfredsställande utförande av nuvarande arbetsuppgifter till lantbrukets och fiskets befrämjande. Därjämte har framhållits, att den omständigheten, att det för närvarande näppeligen låte sig göra att lokalt sammanföra veterinärbyrån med lantbruksstyrelsen, skulle vålla betänkliga svårigheter i styrelsens arbete.

Goda skäl synas sålunda kunna anföras såväl för veterinärärendenas bibehållande hos medicinalstyrelsen som för deras överflyttande till lantbruksstyrelsen. Ur besparingssynpunkt är frågan skäligen betydelselös. Med hänsyn till den avvisande ställning gent emot en förändring av nu gällande ordning, som intagits av de myndigheter, vilkas förvaltningsområden närmast beröras av nämnda ärenden, samt de viktiga intressen, som ur human-medicinsk synpunkt äro förenade med ett övervakande från medicinalstyrelsens sida särskilt av födoämneshygienien, finner jag mig emellertid böra tillstyrka, att åtminstone tills vidare veterinärväsendet kvarstår under medicinalstyrelsens ledning. Såsom hittills bör undantag därvid dock göras för de ärenden, som handläggas å lantbruksstyrelsens tuberkulosavdelning. Det kunde visserligen förefalla lämpligt att för åstadkommande av enhetlighet i veterinärärendenas handläggning sagda ärenden, vilka avse frågor rörande nötkreaturstuberkulos — med undantag av juvertuberkulos — ävensom tillämpning av den s. k. pastöriseringslagen, flyttades till medicinalstyrelsen. Med hänsyn till den särskilda karaktären av sistnämnda ärendesgrupper torde de emellertid böra behandlas hos det verk, vars huvuduppgift är att tillvarataga lantbruksnäringens intressen, eller med andra ord lantbruksstyrelsen. Att märka är ock härvid att, enligt vad av de sakkunnigas förslag i ämnet framgår, ett sammanförande av lantbruksstyrelsens tuberkulosavdelning med medicinalstyrelsens veterinärbyrå endast skulle medföra den relativt obetydliga besparing, som motsvaras av avlöningen för en å nyssnämnda avdelning nu tjänstgörande expeditionsvakt, vartill möjligen skulle komma besparing av nuvarande lokalhyra för samma avdelning, därest det låte sig göra att lokalt sammanföra den med veterinärbyrån.

I enlighet med vad jag nu anført torde jag i det följande få i annat sammanhang till behandling upptaga frågan om personalindragningar å medicinalstyrelsens veterinärbyrå.

Besparingssakkunniga hava vidare, såsom inledningsvis anförts, berört en å Kungl. Maj:ts prövning beroende fråga angående decentralisation av vissa ärenden tillhörande medicinalstyrelsens ämbetsbefattning. Härutinnan hava de sakkunniga anført i huvudsak följande.

Med skrivelse den 30 december 1922 har *landshövdingen Axel Schotte* till chefen för socialdepartementet avlämnat förslag rörande överflyttning i viss omfattning av medicinalärendens slutliga prövning från Kungl. Maj:

Decentralisation av vissa ärenden tillhörande medicinalstyrelsens ämbetsbefattning. Landshövding Schottes förslag samt yttranden däröver.

till medicinalstyrelsen samt från medicinalstyrelsen till vederbörande lokala myndigheter m. m. På grund av remiss har medicinalstyrelsen efter hörande av samtliga länsstyrelser, förste provinsialläkare och länsveterinärer den 22 september 1925 avgivit utlåtande i ärendet. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 februari 1927 hava handlingarna överlämnats till besparingssakkunniga för att tagas i övervägande vid fullgörande av de sakkunnigas uppdrag.

Någon detaljerad redogörelse för de av landshövdingen Schotte framställda förslagen och däröver avgivna yttranden hava de sakkunniga icke ansett erforderlig i detta sammanhang, utan hava de sakkunniga inskränkt sig till att lämna en översikt av de särskilda förslagen, så vitt desamma avse decentralisation av ärenden från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen eller från denna till lokala myndigheter, därvid de sakkunniga i huvudsak följt den uppställning, som tillämpats i den av landshövdingen Schotte överlämnade utredningen. Översikten är av följande innehåll.

I. *Ändringar beträffande handläggning av vissa apoteksärenden m. fl.*

Ärenden rörande

- 1) anstånd med avsyning av apotek;
- 2) fastställande av de gränser, inom vilka ett nytt apotek i stad skall vara beläget, och ändring av gränserna för redan befintliga apotek; samt
- 3) inrättande och bibehållande av medikamentsförråd överflyttas från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen.
- 4) Ärenden beträffande meddelande av viss tjänstledighet åt lasarettsläkare och tuberkulossjukhusläkare överflyttas från medicinalstyrelsen till vederbörande lasarettsdirektion eller dess ordförande, respektive till direktionen för vederbörande tuberkulossjukhus eller dess ordförande.

II. *Ändringar beträffande handläggning av vissa ärenden enligt stadgan angående sinnessjuka den 14 juni 1901.*

Ärenden rörande

- 1) utseende av ledamöter i direktionerna för statens anstalter för sinnessjuka; och
- 2) medgivande för enskild person eller bolag att inrätta kur- eller vårdanstalt för sinnessjuka samt godkännande av överlåtelse av dylik anstalt decentraliseras från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen.
- 3) Befogenheten att meddela tjänstledighet för den vid statens anstalter för sinnessjuka anställda personalen överflyttas i viss omfattning dels från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen och dels från medicinalstyrelsen till hospitalsdirektionerna eller deras ordförande.

III. *Ändring av § 56 i inskrivningsförordningen.¹⁾*

Ärenden angående förordnande av läkare att biträda inskrivningsrevision överflyttas från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna.

IV. *Ändring i handläggningen av vissa ärenden rörande barnmorskor och sjuksköterskor.*

1) Befogenheten att besluta om indelningen i barnmorskedistrikt, om stationsorter för distriktsbarnmorskor, om undantagande från distriktsindelningen av stad och närbelägen mindre landskommun, om avlöningsförhöjning åt distriktsbarnmorska samt om särskild ordningsstadga för vissa praktiserande barnmorskor decentraliseras från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna.

2) Befogenheten att besluta om ändring av barnmorskestyrelses sammansättning i vissa städer överflyttas från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen.

3) Ärenden rörande anordnande av repetitionskurser för barnmorskor

¹⁾ 1918 års inskrivningsförordning; motsvarande bestämmelse återfinnes i 65 § av 1925 års inskrivningsförordning.

decentraliseras i viss omfattning från medicinalstyrelsen till vederbörande förste provinsialläkare, respektive stadsläkare.

4) Rapporter över av barnmorskor verkställda förlossningsoperationer insändas icke vidare till medicinalstyrelsen utan kvarstanna hos förste provinsialläkarna.

5) Frågor om tillstånd för barnmorska och sjuksköterska att efter uppnådd pensionsålder kvarstå i tjänst underställas icke vidare medicinalstyrelsens prövning.

6) Fastställande av plan för distriktssköterskevården och stationsorter för distriktssköterskor decentraliseras i viss utsträckning från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna.

V. *Ändring i gällande bestämmelser rörande granskning av läkares och veterinärers m. fl:s rapporter och räkningar.*

Med hänsyn till denna frågas avgörande betydelse för personalbehovet å vissa avdelningar av medicinalstyrelsen hava de sakkunniga på annat ställe i betänkandet lämnat en utförlig redogörelse för förslaget i denna del. Jag återkommer här till i ett senare sammanhang.

VI. *Ändringar i läkarinstruktionen den 30 december 1911: samt*

VII. *Ändringar i veterinärinstruktionen den 31 december 1912.*

De ändringar, som föreslås under dessa båda avdelningar, betingas huvudsakligen av vissa under föregående avdelningar framlagda förslag. Av övriga ändringsförslag hava de sakkunniga särskilt omnämnt följande:

1) Granskning och godkännande av förste provinsialläkarnas reseplaner decentraliseras från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna;

2) Befogenheten att bestämma om provinsialläkares stationsort överflyttas från Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen;

3) Befogenheten att bevilja förste provinsialläkare och provinsialläkare semester och tjänstledighet överflyttas i viss omfattning från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna;

4) Provinsialläkares årsberättelse ställes till förste provinsialläkaren i stället för såsom nu till medicinalstyrelsen; samt

5) Ärenden angående tjänstledighet för länsveterinär decentraliseras i viss omfattning från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna.

Medicinalstyrelsen har i sitt förut omförmälda utlåtande tillstyrkt eller lämnat utan erinran de under I: 1)—3), III, IV: 2), VI samt VII: 1), 2) och 4) framställda förslagen. Vad angår de under avdelningen II upptagna förslagen har medicinalstyrelsen anfört, att de sålunda väckta frågorna syntes böra upptagas till prövning i samband med ett av särskilda sakkunniga den 26 november 1923 avgivet förslag till lag om vård av sinnessjuka m. fl. författningar. Någon anledning att dessförinnan utfärda bestämmelser i förstnämnda frågor har styrelsen ansett icke föreligga. Beträffande förslagen under avdelningen V lämnas i det följande redogörelse för vad styrelsen i denna del anfört. Övriga förslag, för vilka i det föregående — under I: 4; IV: 1, 3—6; VII: 3 och 5 — redogjorts, har medicinalstyrelsen på anförda skäl avstyrkt. I fråga om de under I: 4) upptagna ärendena angående meddelande av tjänstledighet åt lasarettsläkare har emellertid medicinalstyrelsen, enligt vad de sakkunniga inhämtat, i utlåtande till Kungl. Maj:t den 5 februari 1927 lämnat utan anmärkning ett av sakkunniga för fortsatt behandling av frågan om ny lasarettstadga framställt förslag, innefattande befogenhet för lasarettsdirektion eller dess ordförande att i viss ökad omfattning bevilja tjänstledighet för lasarettsläkare.

Beträffande innehållet i det under avdelningen V omförmälda förslaget angående ändring i gällande bestämmelser rörande *granskning av läkares*

och veterinärers med fleras rapporter och räkningar samt i de däröver avgivna utlåtandena hava de sakkunniga lämnat i huvudsak följande redogörelse.

Förslaget avser följande slag av räkningar:

- 1) läkares räkningar å ersättning för resor i *allmän hälso- och sjukvård*;
- 2) räkningar å ersättning för förrättning enligt lagen om *skyddskoppymning*;
- 3) räkningar å ersättning för förrättning enligt §§ 70 och 74 i stadgan angående *sinnessjuka* den 14 juni 1901;
- 4) räkningar å ersättning för förrättning och för läkemedel enligt lagen angående åtgärder mot utbredning av könsjukdomar den 20 juni 1918 (*»lex Veneris»*);
- 5) räkningar för tjänsteförrättningar av *veterinär* och för *desinfektionsmedel* m. m.;
- 6) räkningar å *rättsmedicinska undersökningar* m. m.; samt
- 7) reseräkningar för *läkarmottagningar å avlägsna orter*.

Det nu tillämpade förfarandet vid granskning och likvid av de under 1) upptagna räkningarna angives — anföra de sakkunniga — av landshövdingen Schotte sålunda:

Dylika räkningar insändas, jämte rapport över förrättningen, till vederbörande förste provinsialläkare, som granskar rapporten och därå gör påskrift om granskningen samt därefter översänder såväl rapporten som räkningen till länsstyrelsen, varest räkningen granskas beträffande väglängd och skjutsersättning. Handlingarna översändas därefter till medicinalstyrelsen, varest rapporten granskas på hälsovårdsbyrån och godkännes av byråchefen å nämnda byrå, såvida förrättningen visas hava varit behörig. Räkningen granskas därefter på kameralbyrån, varefter densamma föredrages i styrelsen och godkännes till visst belopp, om ej skäl för avslag finnes. Härefter översändes räkningen till vederbörande länsstyrelse för likvid. Sedan länsstyrelsen för medicinalstyrelsens räkning likviderat räkningen under förskottstitel, rekviderar länsstyrelsen, i allmänhet kvartalsvis, hos medicinalstyrelsen ersättning för förskottet. Medicinalstyrelsen avför så beloppet å vederbörliga anslagstitlar, uppdebiterar detsamma i inkomstboken å titeln »likvider med särskilda ämbetsverk och myndigheter», och anhåller, att länsstyrelsen bereder sig ersättning för förskottet genom vederbörlig omföringsåtgärd i länsräkenskaperna. Därest räkningen vid föredragningen i medicinalstyrelsen icke godkännes eller om avdrag göres å räkningen, avlåter medicinalstyrelsen särskild skrivelse därom till länsstyrelsen med anhållan, att länsstyrelsen om detta beslut lämnar räkningsgivaren behörig del mot bevis, som skall insändas till medicinalstyrelsen.

Beträffande *övriga nyssnämnda slag* av räkningar är förfarandet i princip enahanda, endast med vissa av förhållandena betingade avvikelser. Sålunda gäller i fråga om räkningar å läkemedel enligt »lex Veneris», att dylika räkningar av vederbörande apotekare eller annan leverantör insändas till den läkare, som utfärdat recept eller rekvisition å varorna; denne har att efter vederbörlig granskning attestera räkningen och översända densamma till länsstyrelsen för att vidarebefordras till medicinalstyrelsen. Alla räkningar enligt »lex Veneris», som avse i *Stockholm* verkställd undersökning — således även läkares ersättningsräkningar — likvideras av medicinalstyrelsen. — Räkningar för tjänsteförrättningar av veterinär ävensom räkningar å rättsmedicinska undersökningar m. m. iusändas av förrättningsmannen direkt till vederbörande länsstyrelse.

Granskningen i medicinalstyrelsen sker — anföra de sakkunniga — utom

å kameralbyrån, beträffande de under 1), 2) och 4) upptagna räkningarna å hälsovårdsbyrån, vidkommande räkningar under 3) å hospitalsbyrån, i fråga om de under 5) omförmälda räkningarna å veterinärbyrån samt, så vitt angår de under 6) och 7) angivna räkningarna, å medicinalbyrån. Räkningar å läkemedel, desinfektionsmedel och dylikt granskas därjämte, i fråga om taxationen, av en särskild, hos styrelsen anställd tjänsteman.

Efter att hava erinrat om att såväl 1908 års kommitté rörande förändrad organisation av medicinalstyrelsen m. m. som 1913 års sakkunniga beträffande omorganisation och lönereglering för nämnda ämbetsverk haft frågan om förändring av sättet för berörda räkningssgranskningar under övervägande men att förslag härutinnan icke framlagts med hänsyn huvudsakligen dels till angelägenheten av att medicinalstyrelsen snarast möjligt bleve underkunnig om epidemierna inom riket och mot desamma vidtagna åtgärder samt dels till behovet av enhetlighet i granskingsprinciper för hela riket, har landshövdingen Schotte gent emot dessa skäl anfört huvudsakligen följande.

Dessa invändningar syntes icke vara av den vikt, att en förenkling av det nuvarande invecklade granskningssystemet därför borde avvisas. Även om granskningen av räkningarna förlades till lokal myndighet, kunde om så erfordrades medicinalstyrelsen lika skyndsamt hållas underkunnig om uppkomna epidemier. På de flesta andra områden av statsförvaltningen skedde granskningen av räkningar å tjänstförrättningar lokalt inom de olika länen enligt gällande allmänna föreskrifter eller särskilt meddelade bestämmelser.

Den nuvarande granskningen, som i medicinalstyrelsen skedde å flera byråer, vore så invecklad och tidsödande, att det borde vara högeligen önskvärdt för styrelsen med dess alltjämt växande arbetsböroda att därifrån befrias. Granskningssystemet medförde också, förutom dubbelarbete och omgångar, praktiska olägenheter. Räkningarnas utbetalning till den till ersättning berättigade toge sålunda lång tid i anspråk.

Jämväl ur räkenskapssynpunkt föranledde den nuvarande ordningen omgång. Att länsstyrelsen, trots att räkningen godkänts av medicinalstyrelsen, måste utbetala räkningssbeloppet som förskott med därav sedermera följande omföringsåtgärder, syntes i regel vara fullkomligt obehövt och allenast föranledande till onödigt dubbelarbete.

Det kunde visserligen ej förnekas, att medicinalstyrelsens fackmässiga granskning bidragit till enhetlighet och från statens sida utgjort ökad säkerhet mot oriktig utbetalning. Särskilt vid början av tillämpningen av nya författningsföreskrifter kunde en sådan anordning vara nyttig. Men därför och överhuvud för behörig kontroll behöfde det nuvarande omständliga behandlingssättet icke bibehållas. Enhetlighet kunde vinnas genom av medicinalstyrelsen utfärdade närmare regler för räkningssgranskningen. Det bleve ju i sådan händelse blott fråga om föreskrifter för en gång och ej en prövning av varje särskilt fall.

De förenklade föreskrifter, som således vore högeligen påkallade för ifrågasvarande granskning, syntes böra gå ut på att anförtro granskningen åt förste provinsialläkarna — eller för veterinära ärenden länsveterinärerna — och länsstyrelserna.

Under övervägande hade också varit att, med bibehållande av nuvarande system för rapport- och räkenskapssgranskningen, åt medicinalstyrelsen anförtro jämväl de direkta *utbetalningarna* till vederbörande räkningssutfärdare, men denna anordning skulle för medicinalstyrelsen med den betydande mängd av remisser (postanvisningar), som härav bleve en följd, betyda avsevärt ökat arbete. Viss granskning hos länsstyrelsen (t. ex. i fråga om väglängder och skjutsersättningar) bleve ändock nödig. Den nu antydda ut-

vägen till förenkling av förhållandena på detta område hade således ej ansetts böra ifrågasättas.

Den anordningen syntes vara mest praktisk, att den *läkartekniska granskningen* (förrättningens riktiga verkställande) av rapporter och räkningar ålades förste provinsialläkaren (länsveterinären) och den *kamerala granskningen* (behörigheten av kallelse eller förordnande till förrättningen samt rättmätigheten av debiterade rese- och traktamentsbelopp m. m.) anförtroddes åt vederbörande länsstyrelse, som sedan finge utbetala vederbörande tillkommande belopp och direkt avföra detsamma å vederbörligt anslag. Den sålunda angivna ordningen medförde väl i någon mån ökat arbete för förste provinsialläkarna och för länsstyrelserna, men ingalunda i sådan grad, att därav kunna hämtas skäl mot reformen i fråga.

Beträffande detaljerna i det Schotteska förslaget i förevarande avseende har en närmare redogörelse lämnats i de sakkunnigas betänkande (s. 28—30).

De flesta *länsstyrelser* hava — anföra vidare de sakkunniga — i sina avgivna yttranden icke framställt några principiella erinringar mot förslaget. Fyra länsstyrelser hade uttalat sig för att en förenkling i förfarandet borde i stället åstadkommas genom att räkningarna likviderades direkt av medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har, enligt de sakkunniga, i utlåtande av den 22 september 1925 i huvudsak anslutit sig till det av landshövdingen Schotte framlagda förslaget och därvid anfört, bland annat, följande. De myndigheter, som yttrat sig över förslaget, hade med rätta framhållit, att en förenkling i ifrågavarande avseende vore önskvärd. Olikheten mellan de olika uppfattningarna avsåge allenast, huruvida det dubbelarbete, som utmärkte det nuvarande förfaringsättet, borde undanröjas genom ökad decentralisering eller genom ökad centralisering. För *ökad decentralisering* talade den omständigheten, att kameral granskning av räkningarna i avseende å miltal, skjutspenningar och dylikt syntes fortfarande böra verkställas av vederbörande länsstyrelser, som ägde större möjligheter än en central myndighet att bedöma dels riktigheten av i räkningarna lämnade uppgifter om väglängd, skjutsersättning m. m. och dels huruvida vid resorna använts den ur kostnadssynpunkt lämpligaste vägsträckan och det lämpligaste färd sättet. En del länsstyrelser hade anfört att, därest den kamerala granskningen av räkningarna skulle helt överlämnas till länsstyrelserna, dessas arbetsbörda skulle ökas. Med hänsyn därtill skulle kunna befaras, att förslagets genomförande komme att medföra ökade personalkostnader för länsstyrelserna. Någon väsentlig ökning av länsstyrelsernas arbetsbörda syntes emellertid icke vara att vänta. Visserligen skulle länsstyrelsernas kamerala granskningsskyldighet utsträckas att avse räkningarnas samtliga poster, medan densamma nu omfattade endast de poster, som avsåge miltal, skjutspenningar och dylikt. Sistnämnda del av granskningsarbetet torde emellertid vara den mest tidsödande, varför granskningsskyldighetens förut angivna utsträckning icke syntes medföra någon mera betydande ökning av arbetsbördan. Å andra sidan skulle förslagets genomförande medföra en så avsevärd minskning av länsstyrelsernas expeditjonsarbete, att densamma kunde anses motsvara det ökade arbete, som utsträckningen av själva granskningsarbetet föranledde. Därest likviden av *räkningar, avseende behandling av och läkemedel för könssjuka*, skulle, såsom medicinalstyrelsen ville föreslå, helt övertagas av medicinalstyrelsen och länsstyrelserna således befrias från all befattning med dessa räkningar, syntes alla farhågor för att förslaget skulle medföra en ökad arbetsbörda för länsstyrelserna få anses undanröjda.

För medicinalstyrelsens del skulle genom förslagets genomförande en märkbar minskning i arbetet åstadkommas. En å styrelsens stat i 21:a

lönegraden uppförd notarie- och bokhållarbefattning, som vore vakant och uppehölls allenast på förordnande, skulle kunna såsom obehörlig indragas.

Medicinalstyrelsen har härefter på anförda skäl avvisat den från vissa håll framförda tanken, att förenkling av det nuvarande förfaringssättet i stället borde åstadkommas genom *ökad centralisering*, varvid granskningen skulle i så stor utsträckning som möjligt förläggas till medicinalstyrelsen, som även skulle ombesörja räkningarnas likvidering.

Beträffande en del detaljfrågor har medicinalstyrelsen — framhålla de sakkunniga — framställt vissa erinringar mot vad landshövdingen Schotte föreslagit.

Av dessa anser jag mig här böra påpeka styrelsens nyss antydda förslag, att såväl granskningen som likviden av samtliga räkningar avseende behandling av och läkemedel för könssjuka — således ej blott av dem, som avsåge i Stockholm verkställd undersökning — borde verkställas av styrelsen. Vidare har styrelsen ansett, att räkningar, avseende ersättning för läkemedel och desinfektionsmedel, allt fortfarande borde undergå taxationsgranskning inom medicinalstyrelsen, samt föreslagit vissa föreskrifter i samband därmed.

Riksräkenskapsverket har i infortrat utlåtande framhållit vikten av att räkningar av sist antydda slag allt fortfarande bliva föremål för s. k. taxationsgranskning.

För egen del hava *besparingssakkunniga* till en början beträffande granskningen och likvideringen av läkares och veterinärers räkningar ansett sig böra betona angelägenheten av att det nuvarande förfaringssättet, såsom uppenbarligen medförande betydande omgång och onödigt arbete, förenklades. De sakkunniga hava meddelat en del statistiska uppgifter, av vilka bland annat framgår, att under år 1926 till medicinalstyrelsen inkommit över 28,000 ärenden avseende räkningar, därav över 15,000 på veterinärbyrån och omkring 6,000 på vardera av apoteks- och hälsovårdsbyråerna. — Den av landshövdingen Schotte föreslagna, av medicinalstyrelsen i princip tillstyrkta ordningen vore enligt de sakkunniga tydligen ägnad att åstadkomma en dylik förenkling. Hos den centrala myndigheten skulle påtagligen en avsevärd lättnad i göromålen inträda. Och vad länsstyrelserna beträffade skulle, såsom medicinalstyrelsen närmare utvecklat, förslaget genomförande för länskontoren medföra en så avsevärd minskning av expeditionsbestyren, att den kunde anses motsvara det ökade arbete, som skulle följa av den utsträckning av länsstyrelsernas granskning, förslaget innebure. Två länsstyrelser hade också ansett, att förslaget genomförande skulle medföra snarare minskning än ökning av länsstyrelsernas arbetsbörd.

Utan att i övrigt ingå på detaljerna i det av landshövdingen Schotte framlagda förslaget rörande decentralisation av ärenden, tillhörande medicinalstyrelsens ämbetsbefattning, hava de sakkunniga förordat, att förslaget genomfördes åtminstone i den utsträckning medicinalstyrelsen hemställt.

I fråga om de konsekvenser beträffande personalbehovet å styrelsens särskilda avdelningar, som ett genomförande av decentralisationsförslaget skulle medföra, hava de sakkunniga i annat sammanhang uti sitt betänkande yttrat sig. Jag återkommer härtill i det följande.

Besparings-
sakkunniga.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande förklarat sig fortfarande vidhålla den ståndpunkt styrelsen i sitt förenämnda utlåtande av den 22 september 1925 intagit beträffande det av landshövdingen Schotte framlagda decentralisationsförslaget. Styrelsen förordade sålunda i huvudsak, att granskningen och likviden av i förslaget omnämnda räkningar, med undantag för räkningar å ersättning för behandling av och läkemedel för könssjuka, helt överlättes åt länsstyrelserna, förste provinsialläkarna och länsveterinärerna. Styrelsen har förklarat sig därvid icke förbise, att en dylik decentralisation kunde komma att föranleda vissa ojämnheter i fråga om granskningen av dessa räkningar, men förutsatte, att den eftergranskning, som det tillkomme riksräkenskapsverket att utföra, skulle kunna föranleda rättelse därutinnan.

Departements-
chefen.

Det av landshövdingen Schotte framlagda förslaget till decentralisation av vissa ärenden bland annat från medicinalstyrelsen till länsstyrelserna torde jag vid ett senare tillfälle få upptaga till en mera detaljerad granskning. Med hänsyn till att genomförande av detsamma i mera väsentliga delar — på sätt av det följande kommer att närmare framgå — kan möjliggöra vidtagandet av vissa ej obetydliga besparingar i avseende å medicinalstyrelsens organisation, anser jag mig emellertid redan här böra ange min principiella ståndpunkt till förslaget.

Vad då först angår förslaget till ändrat förfarande beträffande granskning och likvidering av läkares och veterinärers räkningar — innebärande i stort sett förläggning av den läkartekniska granskningen av rapporter och räkningar till förste provinsialläkarna eller länsveterinärerna och den kamerala granskningen till länsstyrelserna, vilka sedermera skulle ombesörja utbetalning från vederbörliga anslag av ersättningsbeloppen — synes mig detsamma av skäl besparingssakkunniga anfört böra i huvudsak komma till utförande, under vederbörligt beaktande av utav medicinalstyrelsen och riksräkenskapsverket i avseende å detsamma ifrågasatta jämkningar. Jag tillåter mig erinra om att en lokal granskning och likvidering av räkningar å tjänstförrättningar redan tillämpas inom andra grenar av förvaltningen, bland annat inom lantmäteriväsendet, där betydliga belopp av statsmedel utgå för vissa dylika förrättningar.

Vad angår decentralisationsförslaget i övrigt vill jag här preliminärt ansluta mig till den av besparingssakkunniga uttalade uppfattningen, att förslaget i sina huvudsakliga delar bör genomföras åtminstone i den omfattning, som medicinalstyrelsen hemställt. På vissa mindre betydande punkter torde dock jämkningar i ena eller andra riktningen kunna tänkas. Jag bortser här också från den del av förslaget, som åsyftar en decentralisation av ärenden beträffande meddelande av viss tjänstledighet åt lasarettsläkare och tuberkulossjukhusläkare från medicinalstyrelsen till vederbörande lasarettsdirektion eller dess ordförande, respektive till direktionen för vederbörande tuberkulossjukhus eller dess ordförande. Rörande detta spörsmål har jag nämligen redan angivit min ståndpunkt uti den denna dag beslutade propositionen till innevarande års riksdag med förslag till lag om vissa av lands-

ting eller kommun drivna sjukhus, i sammanhang med att jag behandlat 21 § av det i nämnda proposition närmare omförmälda utkastet till sjukhusstadga.

Inom medicinalstyrelsen finnas, såsom förut omförmäls, i enlighet med instruktionen för närvarande fyra ordinarie fackbyråer för handläggning av till medicinalväsendet — inklusive apoteksväsendet — hörande medicinalärenden, nämligen medicinalbyrån, hospitalsbyrån, hälsovårdsbyrån och allmänna byrån. Denna ordning för handläggning av ärenden av nu antytt slag fixerades — efter proposition av Kungl. Maj:t — genom den av 1914 års senare riksdag beslutade omorganisationen av styrelsen.

Tidigare hava emellertid vid olika tidpunkter skiljaktiga meningar gjort sig gällande beträffande behovet av antalet läkarbyråer inom styrelsen, härvid dock bortsett från hospitalsbyrån, om vars behövlighet icke någon tvekan varit rådande. Sålunda upptogo reservanterna inom den s. k. organisationskommittén, 1911 års proposition samt departementalkommittéerna vid sidan av hospitalsbyrån blott två ordinarie byråer med läkarutbildade chefer, medan den nuvarande organisationen med ytterligare en dylik byrå ansluter sig till förslag i sådan riktning av organisationskommitténs majoritet, 1913 års sakkunniga och — såsom nyss antyddes — i propositionen till 1914 års senare riksdag. Att märka är vidare, att inrättandet av en apoteksbyrå avstyrktes av såväl organisationskommittén som departementalkommittén och ej heller ingick i 1914 års omorganisationsförslag. En dylik byrå — på extra stat och formellt inordnad såsom en avdelning av allmänna byrån — tillkom emellertid från och med den 1 juli 1920 på grund av utav sistnämnda års riksdag fattat beslut, som innebar bifall till ett av Kungl. Maj:t i ämnet framlagt förslag.

Efter en närmare redogörelse för de olika ståndpunkter, som i förevarande ämnen gjort sig gällande, samt under hänvisning bland annat till upprättade tablåer över antalet under vissa år till styrelsen inkomna ärenden, fördelade i närmare angivna grupper å styrelsens olika byråer, anföra de sakkunniga, att det enligt deras uppfattning bör tagas under allvarligt övervägande, huruvida icke en minskning av antalet byråer i medicinalstyrelsen kan genomföras. De sakkunniga förklara sig i detta sammanhang vilja bortse dels från *hospitalsbyrån* och *kameralbyrån*, beträffande vilkas arbetsområden några mera ingående omläggningar knappast syntes kunna ifrågakomma, dels från *veterinärbyrån*, som enligt de sakkunnigas huvudförslag skulle överflyttas till lantbruksstyrelsen.

Det föreliggande spørsmålet begränsar sig därför, yttra de sakkunniga, till frågan huruvida de ärenden, som nu handläggas å de övriga fyra — ordinarie eller extra — byråerna i styrelsen, d. v. s. *medicinalbyrån*, *hälsovårdsbyrån*, *lasarettbyrån* och *apoteksbyrån*, kunna uppdelas på allenast tre byråer. De iakttagelser, de sakkunniga varit i tillfälle att göra beträffande arbetet i styrelsen, hava synts de sakkunniga ådagalägga, att det icke bör vara uteslutet att företaga en dylik inskränkning av organisationen. Huvud-

Antalet
byråer i
medicinal-
styrelsen.

sakligen två utvägar synas de sakkunniga därvid kunna komma under diskussion: antingen att apoteksbyrån indrages och handläggningen av apoteksärendena överflyttas till någon av byråerna med läkarutbildad chef eller också att inskränkningen i organisationen sker på så sätt, att den särskilda föredraganden för apoteksärendena bibehålles men de läkarutbildade byråchefernas antal i stället minskas till två (utom hospitalsbyråns chef).

I förra fallet synes de sakkunniga den lösning, som närmast erbjuder sig, vara att förlägga apoteksärendena till hälsovårdsbyrån, därvid en förutsättning dock torde vara, att till byråchefens biträde anställs en farmaceutiskt utbildad tjänsteman.

Vad den senare utvägen angår hava de sakkunniga framhållit, att såväl reservanterna inom organisationskommittén som föredragande departementschefen i 1911 års proposition ställt sig på den ståndpunkten, att det vore möjligt att uppnå en ändamålsenlig fördelning av ärendena med två läkarutbildade byråchefer vid sidan av chefen för hospitalsbyrån.

Vilkendera av de båda ifrågasatta utvägarna man än väljer, torde man, framhålla de sakkunniga, få räkna med, att det framdeles knappast kommer att bli möjligt för någon av de läkarutbildade byråcheferna att i samma omfattning som nu medicinalrådet på hälsovårdsbyrån i generaldirektörens ställe deltaga i handläggningen av rättsmedicinska och rättspsykiatriska ärenden. Denna omständighet bör enligt de sakkunnigas mening dock icke förhindra ett genomförande av den ifrågasatta inskränkningen i organisationen. Frågan om de rättsmedicinska och rättspsykiatriska nämndernas sammansättning och arbetsätt synes de sakkunniga lämpligen böra ses i sammanhang med spörsmålet, huruvida icke beslutanderätten i vissa ärenden eller grupper av ärenden, vilka nu avgöras av generaldirektören efter föredragning av vederbörande byråchef eller annan tjänsteman, må kunna, till lättnad i arbetet för generaldirektören, uppdragas åt byråchefen eller annan tjänsteman — ett spörsmål, som de sakkunniga senare i betänkandet närmare behandla.

Besparingssakkunniga förklara i fortsättningen, att de funnit det kunna vara föremål för tvekan, vilkendera av sålunda antydda linjer för en minskning av byråernas antal i medicinalstyrelsen bör vara att föredraga. Efter erinran om att spörsmålet angående apoteksväsendets ordnande för framtiden ännu ej varit föremål för Kungl. Maj:ts slutliga prövning, varför osäkerhet i viss mån rådde i avseende å omfattningen av de apoteksärenden, vilkas handläggning i fortsättningen komme att åligga medicinalstyrelsen, yttra de sakkunniga, att den sålunda ifrågasatta inskränkningen i organisationen icke lämpligen syntes böra genomföras förrän den nuvarande chefen för hälsovårdsbyrån — efter i september 1929 uppnådd pensionsålder — avgått från tjänsten. Under sådana förhållanden hava de sakkunniga ansett sig icke böra framlägga något förslag i fråga om det sätt, varpå en minskning av byråernas antal bör genomföras, utan i stället föreslagit, att åt medicinalstyrelsen måtte anförtros att verkställa utredning och inkomma med förslag i frågan i så god tid, att densamma kan bli föremål för behandling vid 1929 års riksdag.

I anslutning till den ståndpunkt, de sakkunniga sålunda intagit i fråga om byråorganisationen, förklara sig de sakkunniga vid behandlingen av frågan om personalbehovet å de särskilda byråerna hava utgått från nuvarande byråindelning. Genomförandet av en ändrad byråindelning i enlighet med de av de sakkunniga antydda riktlinjerna torde nämligen enligt de sakkunnigas mening — fränsett erforderlig överflyttning av personal från en byrå till en annan — endast komma att medföra mindre jämkningar i fråga om personalbesättningen å byråerna.

I sitt förberörda utlåtande av den 30 december 1927 har *medicinalstyrelsen* med anledning av den av de sakkunniga förordade utredningen genom styrelsens försorg av frågan om indragning antingen av hälsovårdsbyrån eller av allmänna byråns apoteksavdelning (apoteksbyrån) förklarat, att styrelsen innan uppdrag i sådant hänseende meddelats, icke ansett sig böra igångsätta någon närmare undersökning i ämnet. Under påpekande av en del spörsmålet berörande förhållanden har emellertid styrelsen funnit sig böra framhålla, att 1914 års organisation i praktiken befunnits synnerligen ändamålsenlig och att den jämförelsevis obetydliga kostnadsminskning, som indragningen av chefsbefattningen å endera av ifrågavarande byråer skulle kunna medföra, icke syntes stå i rimlig proportion till de allvarliga försämringar ur organisationssynpunkt, som en dylik indragning skulle innebära.

Jag delar de sakkunnigas uppfattning, att uppdrag bör lämnas åt medicinalstyrelsen att verkställa närmare utredning rörande möjligheten att minska antalet byråer inom styrelsen. Uppdraget torde böra fullgöras inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1929 års riksdag. Vid utredningen synes emellertid styrelsen icke böra vara bunden av de utav de sakkunniga antydda riktlinjerna i ämnet utan hava full frihet att även undersöka och framlägga andra uppslag, som av styrelsen kunna befinnas ägnade att leda till av de sakkunniga åsyftade besparingar i kostnaderna för styrelsens förvaltning. Tills vidare utgår jag i likhet med de sakkunniga vid prövningen av personalbehovet och personalfördelningen från nuvarande byråindelning.

Departements-
chefen.

De sakkunniga hava därefter upptagit till närmare behandling det förut antydda spörsmålet angående ökad rätt för generaldirektören att överlämna till tjänsteman inom styrelsen beslutanderätten i vissa fall.

Överlämnande
till vederbör-
rande byrå-
chef av beslu-
tanderätten i
vissa fall.

De sakkunniga meddela till en början instruktionens bestämmelser i detta hänseende samt omförmåla, att med stöd av dessa bestämmelser beträffande vissa grupper av ärenden föreskrivits, att beslut må, därest icke ärendet föranleder skrivelse till Kungl. Maj:t eller eljest i särskilda fall annorlunda bestämmas, fattas av vederbörande byråchef eller, efter dennes bemyndigande, av underordnad tjänsteman. En dylik ordning för beslutsfattande gäller enligt de sakkunniga för *samtliga byråer* beträffande följande grupper av ärenden, nämligen: anmälningar angående tjänstledighet, förordnande, tillträde av tjänst, anträdande av studieresa och dylika ärenden; kungörande av lediga tjänster utom verket; kompetensförklaringar; rapporter och berättelser; ansökningar om legitimation på grund av avlagda examina;

samt förfrågningar, vilkas besvarande icke innebär för styrelsen bindande uttalanden av principiell betydelse.

Härutöver har i fråga om vissa ärendesgrupper å *de särskilda byråerna* beslutanderätten i enahanda ordning överlämnats till vederbörande byråchef eller, efter dennes bemyndigande, till underordnad tjänsteman. Bestämmelser härom återfinnas i styrelsens arbetsordning.

Efter erinran att medicinalstyrelsen i sitt förberörda utlåtande den 2 december 1925 i fråga om inrättande av en självständig veterinärstyrelse framhållit behovet av åtgärder i syfte att minska de medicinalstyrelsen och särskilt dess chef åliggande administrativa skyldigheterna anföra de sakkunniga, att lättnad i arbetet lämpligen bör beredas generaldirektören genom att beslutanderätten i löpande ärenden i vidgad omfattning överlämnas till vederbörande byråchef. Såvitt de sakkunniga kunnat bedöma, bör detta utan olägenhet kunna äga rum i väsentligt större utsträckning än för närvarande är fallet. Utredning rörande vilka grupper av ärenden, som böra överlämnas till vederbörande byråchefs avgörande, bör enligt de sakkunnigas mening verkställas av ämbetsverket självt. De sakkunniga förklara sig endast vilja framhålla, att undantag härvid icke torde behöva — såsom nu är förhållandet — ovillkorligen göras för sådana fall, då medicinalstyrelsens beslut föranleder skrivelse till Kungl. Maj:t.

Departements-
chefen.

De sakkunnigas förslag om överlåtande i större utsträckning av beslutanderätten i vissa ärenden å vederbörande byråchef, varemot medicinalstyrelsen ej uttalat erinran, vill jag tillstyrka. På sätt de sakkunniga förordat läser den erforderliga utredningen i ämnet böra verkställas av styrelsen själv, därvid det jämväl läser böra undersökas, huruvida genom instruktionsändring området för till byråchefs utslutande handläggning hänförliga ärenden bör i den av de sakkunniga ifrågasatta riktningen eller annorledes utvidgas.

De sakkunniga övergå sedermera till att närmare granska *medicinalstyrelsens nuvarande personalbestånd* och undersöka möjligheterna till indragningar och besparingar i sådant avseende.

Vad angår arbetskrafter för handläggning av till veterinärväsendet hörande frågor återfinnes den närmare motiveringen uti förberörda av de sakkunniga avgivna betänkande med förslag angående besparingar och förenklingar i lantbruksstyrelsen och stuteriöverstyrelsen m. m.

Den ordinarie
kansli-
personalen å
byråerna med
undantag av
kamerals-
byrån.

De sakkunniga behandla beträffande detta ämne först frågan om den ordinarie kanslipersonalen å byråerna med undantag av kameralsbyrån.

Inledningsvis erinra de sakkunniga härvid om tillkomsten av styrelsens nuvarande organisation i förevarande del och anföra därom i huvudsak följande.

Före den år 1914 beslutade omorganisationen biträdde medicinalstyrelsen av ett kansli, å vilket tjänstgjorde, bland andra, en sekreterare och tre notarier. Av notarierna hade enligt instruktionen en att biträda vid handläggningen av ärenden rörande sinnessjukvården och därvid tillika, i den omfattning styrelsen bestämde, ombesörja sekreterargöromål. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande var tidvis under åren 1912—1913 en av notarierna förordnad att i egenskap av sekreterare biträda vid handläggning av apoteks-

och veterinärärenden. Genom den år 1914 beslutade omorganisationen ersattes kansliet med byråtjänstemän, sorterande direkt under vederbörande byråchefer. Härvid erhöles medicinalbyrån, hospitalsbyrån och allmänna byrån var sin sekreterare, under det att för en var av hälsovårdsbyrån och veterinärbyrån avsågs en notarie. Den för katedralbyrån avsedda kanslipersonalen lämnas i detta sammanhang å sido.

På grund av beslut vid 1918 års förra riksdag uppfördes från och med 1919 års ingång å styrelsens stat ytterligare en notarietjänst, avsedd för allmänna byrån.

I statsverkspropositionen till 1921 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t — i enlighet med vad medicinalstyrelsen hemställt — inrättande av ännu en notarietjänst med placering å medicinalbyrån. Medicinalstyrelsen hade dessutom gjort framställning, bland annat, om utbyte av notarietjänsten å veterinärbyrån mot en sekreterartjänst. Denna framställning hade föredragande departementschefen icke ansett sig kunna förorda, under uttalande, bland annat, att utredningen icke med tydlighet gäve vid handen, att å veterinärbyrån förekommande ärenden med hänsyn till den formella handläggningen krävde en så kvalificerad kraft som en sekreterare. Medicinalstyrelsens framställning i denna del upptogs emellertid i en inom riksdagen väckt motion (I: 20), vilken bifölls av riksdagen, som jämväl godkände Kungl. Maj:ts nyssnämnda förslag om inrättande av en notarietjänst å medicinalbyrån.

I samband med behandlingen av frågan om placering i lönegrad av vissa tjänster, tillhörande förutvarande andra normalgraden, föreslog allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att sekreterarna å medicinalbyrån och å hospitalsbyrån skulle placeras i lönegrad, motsvarande nuvarande lönegraden B 26. Såsom motivering härför anförde lönenämnden, att åt dessa sekreterare uppdragits, jämte vanliga sekreteraråligganden, en del mera krävande uppgifter. Sålunda hade åt dessa bägge sekreterare meddelats förordnande att vid förfall för byråchef föredraga sådana ärenden, som icke krävde medicinsk sakkunskap, varjämte sekreteraren å medicinalbyrån erhållit uppdrag att jämväl under de tider, då medicinalrådet å byrån bestrede sin tjänst, föredraga vissa grupper av ärenden. Kungl. Maj:ts proposition i ämnet till 1925 års riksdag anslöt sig i denna del till lönenämndens förslag. I enlighet med ett inom statsutskottet reservationsvis framställt yrkande beslöt emellertid riksdagen, att allenast sekreterartjänsten å medicinalbyrån skulle uppflyttas i lönegrad, motsvarande B 26.

Den nu ifrågakvarande personalen är fördelad på byråerna på följande sätt:

- å *medicinalbyrån*: en sekreterare, B 26; en notarie, B 21;
- » *hospitalsbyrån*: en sekreterare, B 24;
- » *hälsovårdsbyrån*: en notarie, B 21;
- » *lasarettbyrån*: en sekreterare, B 24;
- » *apoteksbyrån*: en notarie, B 21;
- » *veterinärbyrån*: en sekreterare, B 24.

Härtill komma å *katedralbyrån* två notarier (B 21).

De sakkunniga meddela härefter, att de övertägt möjligheten av att ånyo sammanföra allt arbete inom styrelsen med uppsättning och expedition av utgående skrivelser till ett *gemensamt kansli*. Mot en dylik organisationsform hade emellertid anförts, att de i medicinalstyrelsen förekommande ärendena vore av den art, att en viss specialisering även bland kanslipersonalen vore erforderlig eller i varje fall till stort gagn för arbetet. Härjämte hade från verksledningens sida framhållits, att erfarenheterna från tiden före omorganisationen givit vid handen, att det nuvarande systemet med kansli-

personalen fördelad på de olika byråerna avgjort vore att föredraga framför den tidigare tillämpade anordningen med gemensamt kansli. Vid angivna förhållanden och då för övrigt den tanke, som sålunda framförts, syntes beröra ej allenast medicinalstyrelsen utan jämväl åtskilliga andra grenar av den civila förvaltningen, förklara de sakkunniga sig hava funnit, att förevarande spörsmål för närvarande icke borde upptagas till närmare prövning.

Härefter yttra de sakkunniga:

Den ifrågavarande personalen tages i stort sett i anspråk endast för vanliga kansligöromål. Regelbunden föredragningssskyldighet åvilas allenast sekreteraren å medicinalbyrån. Åt denne har uppdragits att bereda och föredraga vissa ärenden rörande barnmorskeväsendet, för vilkas handläggning ej erfordras medicinsk sakkunskap, ävensom ärenden rörande fastställande av instruktioner för stadsläkare samt frågor om pensionering av provinsialläkare och förste provinsialläkare. Denna föredragningssskyldighet är enligt de sakkunnigas mening icke av sådan omfattning eller av så krävande art, att densamma motiverar sekreterartjänstens placering i 26:e lönegraden. De sakkunniga anse sig därför böra föreslå, att *sekreterartjänsten å medicinalbyrån* vid inträffande ledighet *sänkes till 24:e lönegraden*.

Vad *lasarettbyrån* beträffar, är, framhålla de sakkunniga, visserligen antalet därifrån utgående expeditioner ganska stort. Det övertvägande flertalet av de skrivelser, som uppsättas av sekreteraren å byrån, synes emellertid vara av jämförelsevis enkel beskaffenhet. De sakkunniga hava för sin del kommit till den uppfattningen, att förekommande kansligöromål å *lasarettbyrån* icke äro av mera kvalificerad natur än att de böra kunna utföras av en befattningshavare i notarieställning. De sakkunniga föreslå därför, att *sekreterartjänsten å lasarettbyrån* vid inträffande ledighet *utbytes mot en notariebefattning*.

Å vardera av *hälsovårdsbyrån* och *apoteksbyrån* tjänstgör, framhålla de sakkunniga, en ordinarie notarie. Under ledighet för notarien å *hälsovårdsbyrån* plägar å byrån placeras en amanuens med allenast halvtidstjänstgöring. Med hänsyn till de löpande ärendenas ringa omfattning å *hälsovårdsbyrån* synes det de sakkunniga ej heller vara erforderligt att för denna byrå avse en särskild notarietjänst, utan lära där förekommande kansligöromål såsom regel kunna utföras av amanuensbiträde. De sakkunniga föreslå därför *indragning av notarietjänsten å hälsovårdsbyrån*. För *apoteksärendena* finna de sakkunniga en notarie alltjämt vara erforderlig.

Jämväl beträffande *sekreterartjänsten å veterinärbyrån* föreslå de sakkunniga, att densamma vid inträffande ledighet måtte *utbytas mot en notarietjänst*.

Såsom skäl härför anföras de sakkunniga, att de vid företagen granskning av arbetsförhållandena å sistnämnda byrå kommit till den uppfattningen, att kansligöromålen å byrån visserligen kvantitativt sett vore ganska omfattande, men att de skrivelser, vilkas uppsättning åvilade sekreteraren, till övertvägande del vore av enklare beskaffenhet och i stor utsträckning avfattades mer eller mindre formulärmässigt, medan vidlyftigare skrivelser och utlåtanden i allmänhet torde uppsättas av de veterinärutbildade tjänstemännen å byrån.

Vad angår *kameralbyrån* vill jag redan här nämna, att besparingssakkunniga i sammanhang med sitt förslag rörande omläggning av räkningsgranskningen föreslagit, att en av de två notarietjänsterna, som genom nämnda omläggning bleve överflödig, måtte indragas.

Medicinalstyrelsen har beträffande de sakkunnigas ifrågavarande förslag yttrat i huvudsak följande:

Då alla byråchefer hos styrelsen med undantag för kameralbyråchefen vore fackbyråchefer med helt annan utbildning än den, som erfordrades för kansli-personalen, måste särskilt stora fordringar ställas på de å fackbyråerna tjänstgörande kanslitjänstemännen. Det ankomme på dessa sistnämnda i långt högre grad än vad fallet vore beträffande flertalet andra ämbetsverk, där byråcheferna i allmänhet ägde samma utbildning som dem underordnade kanslitjänstemän, att ansvara för att från byrån utgående skrivelser vore i formellt avseende riktigt avfattade och att byråns åligganden i övrigt i administrativt avseende fullgjordes. På grund därav måste större krav ställas på kanslitjänstemännen i styrelsen än på motsvarande tjänstemän i flertalet andra ämbetsverk, och det vore av synnerlig vikt för styrelsen, att dessa tjänster besattes med innehavare, som kunde fylla fordringarna å desamma. Emellertid försvarades rekryteringen av ifrågavarande befattningar av de jämförelsevis dåliga befordringsmöjligheter, som föreläge för styrelsens kanslitjänstemän. Av byråchefstjänsterna i styrelsen vore det nämligen endast en, kameralbyråchefstjänsten, till vilken ifrågavarande tjänstemän ägde möjlighet att vinna befordran. Då emellertid för kompetens till nämnda befattning erfordrades att hava fullgjort vad författningarna föreskreve i fråga om dem, som i domarämbete finge nyttjas, medan för kanslitjänstemännen i allmänhet erfordrades endast examen inför juridisk fakultet inom riket, bleve de kanslitjänstemän, som icke ägde förstnämnda kompetens, avskurna från befordran jämväl till denna enda byråchefstjänst och kunde således påräkna befordran inom styrelsen allenast upp till sekreterargraden. Ehuru styrelsen, såsom nyss framhållits, hade större behov än flertalet andra ämbetsverk av att kanslitjänstemännen ägde fullgoda kvalifikationer, hade styrelsen på grund av de dåliga befordringsutsikterna för dessa tjänstemän mindre möjlighet att förvärva sådana krafter. För att detta missförhållande i någon mån skulle kunna undanröjas syntes det vara nödvändigt att, då befordran till högre tjänst än sekreterarbefattning icke kunde i allmänhet påräknas för styrelsens kanslitjänstemän, dessa i stället erhöles jämförelsevis stora möjligheter att utan alltför lång väntetid uppnå dylik befattning.

För närvarande utgjordes kanslitjänstemännen i styrelsen av

1	sekreterare	i lönegraden	B 26	(medicinalbyrån),
3	»	»	»	B 24, samt
5	notarier	»	»	B 21 (därav 2 å kameralbyrån).

Enligt de sakkunnigas förslag skulle kanslitjänstemännen i styrelsen, under förutsättning av veterinärbyråns kvarstannande i styrelsen, utgöras av

2	sekreterare	i lönegraden	B 24, samt	
5	notarier	»	»	B 21 (därav 1 å kameralbyrån).

Det låge i öppen dag, huru litet lockande en dylik organisation måste te sig för dem, som sökte anställning på den administrativa banan. Medan ditills icke förefunnits någon större utsikt för befordran till byråchefstjänst, men väl jämförelsevis goda möjligheter för erhållande av sekreterarbefattning, skulle, om de sakkunnigas förslag i denna del genomfördes, jämväl utsikterna för befordran till sekreterarbefattning bliva i hög grad förminskade.

Styrelsen ville tillika framhålla, att kansliarbetet på lasarets- och veterinärbyråerna, med hänsyn särskilt till det stora antal specialförfattningar, som skulle tillämpas på nämnda byråer, vore så kvalificerat, att detsamma borde omhänderhavas av befattningshavare i sekreterargraden. Efter noggrann utredning hade också statsmakterna, vad anginge lasaretsbyrån år 1914 och beträffande veterinärbyrån så sent som år 1921, funnit behovet av

sekreterartjänsterna på nämnda byråer vara styrkt. Under den tid, som förflutit efter dessa statsmakternas beslut, hade det arbete, som ålegat dessa sekreterare, icke undergått någon minskning utan tvärtom avsevärt utökats, vad anginge sekreterartjänsten på lasarettbyrån genom bland annat kungörelsen den 30 april 1920 angående statsbidrag till avlöning av distriktsköterskor jämte i samband därmed utfärdade författningar samt kungörelserna den 27 juni 1927 angående statsbidrag till uppförande eller inrättande och till driften av hem för kroniskt sjuka och, beträffande sekreterartjänsten å veterinärbyrån, på grund av särskilt den mångfald författningar, som utfärdats under de senaste åren, ej minst i samband med då pågående epizootier bland husdjuren, vilka epizootier även i övrigt ställt sekreterarens arbetsförmåga och skicklighet i arbetet på mycket hårda prov.

Under återopande av vad sålunda anförts ville styrelsen på det varmaste hemställa, att *antalet sekreterarbefattningar i styrelsen icke minskades* utan bibehölls vid det nuvarande antalet och att *sekreterarbefattningen på medicinalbyrån*, vilken så sent som år 1925 av statsmakterna prövats böra placeras i 26:e lönegraden, *mätte bibehållas i nuvarande löneställning.*

Vad angår förslaget om indragning av två notariatjänster, nämligen å kameralbyrån och hälsovårdsbyrån, har medicinalstyrelsen anført följande. Ett genomförande i av styrelsen förordad omfattning av landshövdingen Schottes förslag rörande granskningen av räkningar skulle medföra en så avsevärd minskning av styrelsens arbetsböda, att styrelsen, under förutsättning att sådan omläggning genomfördes, ansåge sig kunna förorda — jämte andra personalindragningar — indragning av den för närvarande vakanta notariatjänsten å kameralbyrån. Enär kansligöromålen på hälsovårdsbyrån under de senare åren, då de smittsamma sjukdomarnas frekvens varit ringa, i viss mån minskats, ansåge sig styrelsen icke heller böra framställa någon invändning mot indragning av notariatjänsten å denna byrå. Därvid förutsatte emellertid styrelsen att, därest göromålen å byrån framdeles komme att i följd av uppkomna svårartade epidemier eller av annan anledning avsevärt ökas, styrelsen skulle beredas möjlighet till erforderlig förstärkning av arbetskrafterna.

Styrelsens ordinarie kanslitjänstemän skulle då komma att utgöras av 4 sekreterare, därav 1 i lönegraden B 26 och 3 i lönegraden B 24, samt 3 notarier i lönegraden B 21.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har i utlåtande den 10 februari 1928 icke funnit anledning till erinran mot förslaget om utbyte av sekreterarbefattningen å veterinärbyrån mot notariatjänst.

Departements-
chefen.

Vad angår frågan om förändring av två av de nuvarande sekreterartjänsterna i medicinalstyrelsen till notariatjänster framgår av det föregående, att den å veterinärbyrån befintliga tjänsten av berörda slag tillkommit genom en uppflyttning i lönehänseende av den förutvarande notariebefattningen. Beslut därom fattades så sent som av 1921 års riksdag. Såsom huvudsakligt skäl för uppflyttning anfördes då inom riksdagen, att det med hänsyn till veterinärärendenas art och mängd måste anses önskvärdt, att styrelsen kunde hos sig binda en för arbetet så kvalificerad juridisk arbetskraft, att den veterinära ledningen, även med avseende å vad som tillkomme densamma i detta hänseende, kunde fylla sin uppgift och att kontinuitet i arbetet kunde ernås. De sakkunnigas skäl för att nu vid inträffande ledighet återföra den ifrågakvarande sekreterartjänsten till notariebefattning synas mig gentemot

vad sålunda anförts inom riksdagen som motiv för den nuvarande anordningen i och för sig icke vara övertygande. Utvecklingen sedan år 1921 lärer hava bekräftat behovet av ifrågavarande tjänst; jag tillåter mig att härutinnan hänvisa till vad medicinalstyrelsen anført rörande den arbetsbörda, som till följd av de svåra epizootierna åvilat sekreteraren under de senaste åren. Härtill kommer, att då jag i det följande ämnar ansluta mig till de sakkunnigas förslag om indragning av tjänsten såsom byråveterinär vid nuvarande innehavarens avgång, tillgången på kvalificerade arbetskrafter å veterinärbyrån framdeles skulle bliva alltför knapp, därest sekreterartjänsten nedflyttades. Ytterligare en omständighet synes mig starkt tala för ett bibehållande av sekreterartjänsten i fråga. På sätt medicinalstyrelsen anført torde nämligen ett genomförande av de sakkunnigas förslag i fråga om minskning av antalet dylika tjänster inom styrelsen kunna allvarligt äventyra utsikterna att i framtiden förvärva och bibehålla dugande administrativa krafter inom ämbetsverket. Jag instämmer med styrelsen däri att en god rekrytering särskilt för detta ämbetsverk är av mycket stor betydelse.

Förändring har, som förut anförts, föreslagits jämväl beträffande sekreterartjänsten å lasaretsbyrån. Även därutinnan synas sist anförda synpunkter böra tillmätas avgörande betydelse, vartill kommer att, bland annat genom tillkomsten av nya författningar och därmed av nya omfattande arbetsuppgifter, anspråken på ifrågavarande befattningshavares duglighet och arbetsförmåga under senare tiden stegrats. I likhet med medicinalstyrelsen förordar jag alltså bibehållande även av sekreterartjänsten å allmänna byrån (lasaretsavdelningen).

Däremot vill jag i likhet med medicinalstyrelsen ansluta mig till besparingssakkunnigas förslag om indragning av två notariatjänster. Redan här vill jag dessutom förutskicka, att jag har för avsikt att förorda de sakkunnigas av medicinalstyrelsen biträdda förslag om indragning ej blott, som nyss antyddes, av tjänsten som byråveterinär utan även av ombudsmansbefattningen. Jag återkommer till samtliga dessa spörsmål vid genomgången i det följande av personalfrågorna beträffande de särskilda byråerna.

Vad angår de sakkunnigas förslag om nedflyttning av sekreterartjänsten å medicinalbyrån från lönegraden B 26 till lönegraden B 24, vill jag erinra, att placeringen i lönegrad av ifrågavarande tjänsteman bestämdes år 1925 i sammanhang med ordnande av löneställningen för ett flertal tjänstemän i den förutvarande andra normalgraden. Vid denna bestämning fördelades berörda tjänster i lönegrader, motsvarande nuvarande lönegraderna B 26 och B 24. Såsom grund för denna fördelning angavs av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, med vilken chefen för finansdepartementet instämde, att för placering i den högre lönegraden borde fordras, förutom högre teoretisk utbildning och ställning såsom byråchefs närmaste man, att de uppgifter, vilka vore förenade med befattningen, i viss mån närmade sig dem, som eljest tillkomme byrådirektör. Härvid syntes särskilt avseende böra fästas vid det förhållandet, huruvida med en befattning vore förenad föredragningsskyldighet med ledamotsansvar i vederbörande verksstyrelse. Före-

komme en dylik skyldighet i större omfattning och beträffande ärenden av mera krävande art, syntes tjänsten i allmänhet vara av beskaffenhet att bära hänföras till den högre lönegraden. I undantagsfall kunde jämväl annan tjänst bära hänföras till den högre gruppen, då tjänsten med hänsyn till särskilda kvalifikationer och krävande arbetsuppgifter vore att anse såsom fullt jämförlig med nyss avsedda tjänster. Med tillämpning av dessa principer förordade — såsom de sakkunniga i sitt nyss återgivna yttrande utvecklat — lönenämnden och nyssnämnde departementschef, att sekreterarna såväl å medicinalbyrån som å hospitalsbyrån borde hänföras till den högre lönegruppen. Detta yrkande biträdades av statsutskottet, men i enlighet med vid dess utlåtande fogad reservation beslöt riksdagen, att till den högre lönegraden skulle hänföras allenast sekreterartjänsten å medicinalbyrån.

Erfarenheten lär sedermera hava visat, att någon saklig anledning att i förevarande hänseende göra skillnad mellan nyss avsedda båda sekreterartjänster icke förefinnes. Den föredragning, som överlämnats åt sekreteraren å medicinalbyrån, synes knappast vara av sådan beskaffenhet, som i allmänhet ansetts bära motivera den högre löneställningen. Jag anser mig därför bära biträda de sakkunnigas förslag och förordar alltså, att vid nuvarande innehavarens avgång tjänsten sänkes från lönegraden B 26 till lönegraden B 24.

De sakkunniga hava härefter vidtagit en granskning ur besparingssynpunkt av styrelsens personaluppsättning i övrigt.

Å *medicinalbyrån* tjänstgöra, jämte medicinalrådet, 1 sekreterare, 1 notarie, 1 medicinalrådsassistent — med årligt arvode av 4,200 kronor jämte dyrtidstillägg — samt 1 kontorsbiträde.

I fråga om nämnda personal hava de sakkunniga icke framställt något förslag utöver det nyss omförmälda rörande sekreterarbefattningens nedflyttning i avseende å lönegrad. Icke heller jag har något yrkande att framställa i förevarande avseende.

Å *hospitalsbyrån* tjänstgöra — utom medicinalrådet — 1 överinspektör för sinnessjukvården i riket (arvode 13,000 kronor enligt 5 § i avlöningsreglementet), 1 sekreterare, 1 medicinalrådsassistent, 1 extra ordinarie kansliskrivare, 1 kontorsbiträde samt 1 (juridiskt bildad) förste amanuens med halvtidstjänstgöring.

Avlöningen till den extra ordinarie kansliskrivaren bestrides enligt de sakkunniga från medel, anvisade till hospitalsbyggnader.

Beträffande den å berörda byrå sålunda tjänstgörande personalens antal och löneställning förklara de sakkunniga sig icke hava anledning att framställa någon erinran.

I detta sammanhang hava emellertid de sakkunniga ifrågasatt åtgärder för minskande av kostnaderna för *inspektion av de statliga sinnessjukvårdsanstalterna*.

I förevarande hänseende hava de sakkunniga till en början erinrat om att det enligt stadgan angående sinnessjuka och övriga bestämmelser åläge

Övrig
personal:

Medicinal-
byrån.

Hospitals-
byrån.

överinspektören att efter resplan, godkänd av medicinalstyrelsen, en eller flera gånger årligen inspektera anstalterna för sinnessjuka och därvid såväl genom personlig undersökning som ock annorledes göra sig noga under- rättad om de sjukas behandling och skötsel samt särskilt om deras behov av hospitalsvård ävensom att, då särskilda förhållanden därtill föranledde, verk- ställa dylik inspektion även å ställe, ej angivet å resplanen. Vidare till- komme det enligt föreskrift i nyssnämnda stadga medicinalstyrelsen såsom överstyrelse för hospital och asylor att minst en gång årligen genom en sin ledamot eller annan läkare, som styrelsen därtill utsåge, låta inspektera varje anstalt. Denna inspektionsverksamhet utfördes av medicinalrådet å hospitalsbyrån. Föremål för granskning bleve därvid, förutom i allmänhet sjukvårdsadministrationen vid anstalten, särskilt förslag rörande reparationer å anstaltens byggnader. Vid dessa inspektioner åtföljdes medicinalrådet i de flesta fall av sekreteraren å hospitalsbyrån och, där så ansåges erforder- ligt, av styrelsens arkitekt.

Vid sidan av de inspektioner, som nu berörts, förekomme även från kameralbyråns sida viss regelbunden inspektion av statens sinnessjukanstal- ter. I den å kameralbyrån anställde kontrollantens av hospitalens ekono- miska förvaltning tjänstställganden inginge nämligen att minst en gång om året utan på förhand lämnat meddelande besöka statens samtliga hospital för att verkställa inventering av kassan samt i viss utsträckning av förråd och inventarier.

Härjämte förekomme tillfälligtvis tjänsteresor till hospitalen av general- direktören och av kameralbyråchefen.

Besparingssakkunniga hava ansett sig böra fästa uppmärksamheten på omfatt- ningen av den sålunda utövade inspektionsverksamheten. Uppenbart vore visserligen, anföra de sakkunniga, att inspektion av de statliga sinnessjukanstal- terna ur skilda synpunkter vore erforderlig och i viss utsträckning måste ut- föras av befattningshavare med olika kompetens. Av kostnadshänsyn vore det å andra sidan önskvärt, att inspektionsverksamheten i möjligaste mån kon- centrerades. Sålunda syntes det kunna ifrågasättas, huruvida det kunde anses nödvändigt, att hospitalsbyråns chef årligen besökte varje anstalt. I varje fall hade det förefallit de sakkunniga, som om sekreterarens biträde under besöken skulle kunna i allmänhet undvaras.

Medicinalstyrelsen har i anledning härav i sitt utlåtande anført följande.

Den inspektionsverksamhet av antytt slag, som åläge chefen för hospitals- byrån, vore ganska betungande för vederbörande befattningshavare och ver- kade i hög grad förryckande på det löpande byråarbetet, varför det icke funnes någon anledning att antaga, att flera inspektionsresor verkställdes eller att flera befattningshavare deltog i desamma, än som vore nöd- vändigt. Beträffande de mindre anstalterna hade sekreterarens deltagande vid inspektionerna ofta kunnat undvaras. Besöken vid de större anstalterna gällde däremot i allmänhet en stor mängd frågor, varom förhandlingar för- des mellan inspektionsförrättaren och vederbörande anstaltsledning och varom noggranna minnesanteckningar måste göras, i följd varav sekreterarens biträde i regel erfordrades vid dessa inspektioner. Med hänsyn till den stora vikten av att ifrågavarande anstalter stode under noggrann och kontinuerlig in- spektion ansåge styrelsen det icke vara tillrädligt att bestämmelsen om år- lig inspektion av varje dylik anstalt upphävdes. De i nämnda bestämmelse avsedda inspektionerna kunde icke ersättas av de specialinspektioner, som årligen skulle verkställas av överinspektören för sinnessjukvården och kon- trollanten av hospitalens ekonomiska förvaltning.

Departements-
chefen.

Jag delar den i ämnet samstämmigt uttalade uppfattningen om nödvändigheten av effektiv inspektion ur skilda synpunkter av de statliga sinnessjukvårdsanstalterna. Vad angår förberörda, i gällande sinnessjukstadga intagna bestämmelse (§ 11 punkt 21) om åliggande för medicinalstyrelsen att minst en gång årligen genom en sin ledamot eller därtill av styrelsen utsedd läkare låta inspektera varje hospital, återfinnes en föreskrift av motsvarande innehåll (§ 14 punkt 39) i det förslag till förordning med närmare bestämmelser angående sinnessjukvårdens organisation m. m., som bland annat innefattas i det av tillkallade sakkunniga den 26 november 1923 avgivna betänkandet med förslag till lag om vård av sinnessjuka m. fl. författningar. Med hänsyn till vad besparingssakkunniga anfört rörande önskvärdheten ur kostnadsynpunkt av koncentration av inspektionsverksamheten synes mig i samband med den överarbetning av vissa i berörda betänkande föreslagna författningar, som för närvarande verkställes genom 1926 års sinnessjuksakkunniga, böra tagas under övervägande lämpligheten av en modifiering av bestämmelsen i fråga uti av besparingssakkunniga antydd riktning. På grund av vad medicinalstyrelsen framhållit beträffande behovet av sekreterarens biträde vid de av chefen för hospitalsbyrån företagna inspektionsresorna torde besparingssakkunnigas uttalande i berörda hänseende icke böra föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

I detta sammanhang ber jag få anmäla, att medicinalstyrelsen i skrivelse den 27 januari 1928 gjort framställning om anvisande av medel från det ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen för avlöning av en *inspektör för sinnesslövärderna i riket*. Ändamålet med anställande av en dylik befattningshavare skulle i huvudsak vara att lätta arbetsbördan för överinspektören för sinnessjukvården i riket, uti vilkens åligganden för närvarande även ingår tillsynen i medicinskt psykiatriskt hänseende över anstalter för sinnesslöa, såväl obildbara som bildbara, samt över epileptikeranstalter. Inskränkning i överinspektörens för sinnessjukvården arbetsuppgifter har emellertid redan förut ifrågasatts uti förenämnda förslag till förordning med närmare bestämmelser angående sinnessjukvårdens organisation m. m., som bland annat ingår i det av tillkallade sakkunniga den 26 november 1923 avgivna betänkandet med förslag till lag om vård av sinnessjuka m. fl. författningar. Det i sådant syfte avgivna förslaget följer emellertid en annan linje än den i medicinalstyrelsens förevarande framställning ifrågasatta. Med hänsyn till att 1926 års sinnessjuksakkunniga, såsom förut nämnts, äro sysselsatta med en överarbetning av vissa i nyssberörda betänkande föreslagna författningar har medicinalstyrelsens framställning genom remiss den 9 februari 1928 överlämnats till sistnämnda sakkunniga för att tagas i övervägande vid fullgörande av deras uppdrag. Medicinalstyrelsens framställning läser alltså i annat sammanhang än det här förevarande tagas under omprövning av Kungl. Maj:t.

Hälsovårds-
byrån.

Å hälsovårdsbyrån tjänstgöra för närvarande, jämte medicinalrådet, 1 notarie, 1 medicinalrådsassistent och 1 kanslibiträde.

Såsom förut omförmälts hava de sakkunniga föreslagit indragning av *notariatstjänsten*, vilken skulle ersättas av en amanuensbefattning med halvtidstjänstgöring. Av det föregående framgår, att jag funnit mig böra biträda nämnda indragningsförslag. Jag förutser emellertid lika med medicinalstyrelsen att, i händelse av en mera omfattande epidemi, behov av förstärkning av byråns arbetskrafter kan uppkomma. Vidare har jag, i likhet med de sakkunniga och medicinalstyrelsen, förutsatt, att hälsovårdsbyrån, som nu för skriv- och expedieringsgöromål disponerar hälften av förenämnda kanslibiträdes arbetstid — återstoden av denna tid disponeras för utförande av motsvarande göromål åt generaldirektören — skall för egen del få helt utnyttja kanslibiträdets arbetskraft. Vid en sådan anordning torde generaldirektören, i enlighet med vad de sakkunniga föreslagit, kunna erhålla biträde i nyss angivna avseende från styrelsens skrivcentral, för vilken jag i det följande kommer att redogöra.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den minskning i arbetsbördan å hälsovårdsbyrån, som ett genomförande i förut antydd utsträckning av det av landshövdingen Schotte framlagda decentralisationsförslaget skulle medföra, hava de sakkunniga vidare förordnat, att *medicinalrådsassistenten* utbytes mot en läkaramanuens med enahanda arvode å 1,800 kronor för år, som tillkommer nuvarande läkaramanuensen å allmänna byråns lasarettssavdelning.

Medicinalstyrelsen har på förut anförda skäl icke haft någon erinran mot detta förslag. *Medicinalrådet Block* har emellertid förklarat sig icke biträda styrelsens yttrande i detta hänseende. Det vore nämligen enligt hans mening mycket angeläget, att chefen för nämnda byrå vid sin sida hade en inom epidemivård och hygien kunnig läkare, vilken kunde biträda dels i det dagliga arbetet inom dessa områden och dels vid förfall för byråchefen vid de ofta mycket brådskande och ansvarskrävande ärendena särskilt å farsotsbekämpandets område.

Jag ansluter mig emellertid i förevarande hänseenden till de sakkunnigas och medicinalstyrelsens uppfattning.

Departements-
chefen.

Å *lasarettssbyrån* (*allmänna byråns lasarettssavdelning*) tjänstgöra, jämte medicinalrådet, följande personal: 1 ombudsman (lönegraden B 24), 1 sekreterare, 1 inspektris över sjuksköterskeväsendet (B 20), 1 kontorsbiträde, 1 amanuens med halvtidstjänstgöring och 1 läkaramanuens. Den sistnämnde, vilken såsom förut antytts uppbär ett årligt arvode av 1,800 kronor, är föredragande av tuberkulosärenden.

Lasarettss-
byrån.

Ombudsmannen, vilken skall vara legitimerad läkare, har enligt instruktionens bestämmelser till huvudsaklig uppgift att föra vissa matriklar och andra anteckningar rörande läkare m. fl., att sammanställa vissa uppgifter ur nyssnämnda matriklar ävensom att vara utgivare av den årligen genom styrelsens försorg utkommande förteckningen på svenska läkare, veterinärer och tandläkare m. fl. Därjämte har ombudsmannen att på allmänna byråns lasarettssavdelning fullgöra de åligganden, som tillkomma medicinalrådsassistent.

Förutom det förut omförmälda utbytet av sekreterartjänsten mot notariebefattning hava nu de sakkunniga — såsom förut antytts — beträffande ifrågavarande byrå föreslagit, att ombudsmanstjänsten måtte indragas och tjänsten, intill dess innehavaren av densamma avgått, överföras på övergångsstat.

Efter att hava erinrat att indragning av sistnämnda tjänst tidigare ifrågasatts av såväl departementalkommitterade och 1913 års kommitté som, år 1925, av allmänna civilförvaltningens lönenämnd hava de sakkunniga härutinnan framhållit, att nämnda kommittés huvudmotiv för tjänstens bibehållande tills vidare, eller att hava tillgång till en läkarutbildad ordinarie tjänsteman såsom vikarie i vissa fall för medicinalråd, icke kunde anses tillräckligt bärande. Huvuddelen av de arbetsuppgifter, som åvilade ombudsmannen, vore uppenbarligen av beskaffenhet att kunna utföras av en befattningshavare utan medicinsk eller över huvud taget akademisk utbildning. Arbetet med förande av matriklarna syntes lämpligen kunna uppdragas åt ett kanslibitråde. Övriga med ombudsmanstjänsten förenade göromål syntes utan svårighet kunna övertagas av andra tjänstemän inom styrelsen. Därest matrikelarbetet i fråga skulle anförtros åt något av de i styrelsen anställda kanslibitradena, hava de sakkunniga ansett det antagligen bliva erforderligt att utöka antalet kansli- eller kontorsbiträden i styrelsen med ett. Medel för sådant ändamål syntes emellertid icke nu behöva beräknas i staten.

Medicinalstyrelsen förklarar sig i sitt utlåtande biträda förslaget angående ombudsmanstjänstens indragning. Med hänsyn till den synnerliga noggrannhet och de kvalifikationer i övrigt, som arbetet med förande av nyssnämnda matriklar krävde, funne emellertid styrelsen det nödvändigt att härför avsedd befattning, för erhållande av tillräckligt kvalificerad innehavare, placeras i lönegraden B 11 (kansliskrivare). Denna befattning syntes redan nu, ehuru medel därför ej behövde beräknas, böra upptagas i styrelsens stat, varvid föreskrift borde meddelas, att befattningen icke skulle tillsättas, förrän ombudsmanstjänsten blivit ledig och kunde definitivt indragas.

I likhet med medicinalstyrelsen biträder jag förslaget rörande ombudsmanstjänstens indragning och uppförande tills vidare på övergångsstat. Frågan huruvida arbetet med förande av förenämnda matriklar m. m. kan utföras av ett kanslibitråde eller huruvida därtill erfordras en befattningshavare i kansliskrivares tjänsteställning torde icke nu behöva upptagas till prövning. Därmed synes mig kunna anstå till den tidpunkt, då spørsmålet i anledning av den nuvarande ombudsmannens avgång från sin tjänst blir aktuellt. I anslutning till denna uppfattning finner jag icke heller styrelsens stat för närvarande böra av förevarande anledning utökas med en befattningshavare tillhörande någon av nyss antydda kategorier.

Å *apoteksbyrån* (allmänna byråns *apoteksavdelning*) tjänstgöra — utom byråchefen — 1 notarie, 1 apotekaramanuens (arvode 3,000 kronor), 1 (juridiskt bildad) förste amanuens med halvtidstjänstgöring samt 1 extra ordinarie kontorsbitråde.

Departements-
chefen.

Apoteksbyrån.

Avlöningarna till samtliga befattningshavare å byrån, med undantag av den å styrelsens ordinarie stat uppförde notarien, bestridas av det extra anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet.

Kansligöromålen å apoteksbyrån hava de sakkunniga funnit icke vara av större omfattning, än att de borde kunna ombesörjas av notarien och kontorsbiträdet. Den juridiskt utbildade amanuensen borde därför kunna undvaras.

Under förutsättning att en självständig byrå för apoteksärendenas behandling allttjämt bibehålles — särskild utredning härom genom styrelsen har såsom av det föregående framgår förutsatts — hava de sakkunniga i övrigt icke ansett någon förändring vara att föreslå i avseende å förevarande personal.

I händelse av bifall till förslaget om indragning av den juridiskt utbildade amanuensen hava de sakkunniga förordat, att anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet från och med nästa budgetår sänkes med 2,000 kronor till 21,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande avstyrkt förslaget om indragning av förste amanuensen. Styrelsen hade vid upprepade tillfällen, då notarien eller nyssnämnde amanuens åtnjutit ledighet eller på förordnande bestritt annan tjänst i styrelsen, sökt tillfälligtvis inskränka byråns kanslipersonal på sätt de sakkunniga föreslagit, men denna anordning hade inom kort plägat medföra anhopning av kansliarbetet och därför måst övergivas. I anslutning härtill borde enligt styrelsen det extra anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet jämväl för nästa budgetperiod upptagas med 23,000 kronor.

För min del finner jag medicinalstyrelsen icke hava anfört tillräckliga skäl mot vidtagande av den av sakkunniga ur besparingshänsyn ifrågasatta åtgärden att indraga ifrågavarande amanuensbefattning. Jag tillstyrker därför de sakkunnigas förslag att beträffande budgetåret 1928—1929 upptaga sistberörda anslag till endast 21,000 kronor, vilket skulle möjliggöras genom att icke vidare räkna med hittills därifrån bestritt arvode å befattning av antytt slag.

Departement-
chefen.

Å *kameralbyrån* tjänstgöra, utom byråchefen, följande befattningshavare: 1 kontrollant av hospitalens ekonomiska förvaltning (lönegraden B 26), 1 kamrerare (B 24), 1 kassör (B 21), 2 notarier, 1 kanslibitråde och 1 kontorsbitråde.

*Kameral-
byrån.*

Härförutom anlitas såsom bokföringstekniskt bitråde en ordinarie tjänsteman i annat ämbetsverk mot ett arvode av 2,160 kronor för år. Av notarierna är den ene placerad på kameralkontoret, medan den andre har att biträda byråchefen med utredningar i förekommande ärenden ävensom med uppsättnings- och bokföringsgöromål å byrån.

Utöver nyssnämnda personal hade under åren 1926 och 1927 måst anställas två extra ordinarie kontorsbiträden, detta i anledning av den i samband med bekämpandet av mul- och klövsjukan uppkomna ökningen i sty-

relsens arbete. Avlöningen till dem utgick av anslaget under nionde huvudtiteln till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

Under förutsättning att de av landshövdingen Schotte föreslagna förenklingarna i fråga om sättet för gäldande av vissa räkningar genomföras, föreslås de sakkunniga, såsom förut anförts, att befattningen såsom notarie på kamrerarkontoret måtte i enlighet med vad medicinalstyrelsen uttalat i sitt förberörda utlåtande den 22 september 1925 indragas.

De med kassörsbefattningen förenade åliggandena synas — anförda de sakkunniga — utan olägenhet kunna uppdragas åt en befattningshavare utan akademisk utbildning. Såsom skett på vissa andra håll inom den centrala statsförvaltningen, torde kassörs göromålen i medicinalstyrelsen kunna anförtros åt en befattningshavare i kansliskrivares tjänsteställning. I anslutning härtill hemställa de sakkunniga, att kassörstjänsten vid inträffande ledighet måtte sänkas till lönegraden B 11.

Befattningen såsom bokföringstekniskt biträde finna de sakkunniga kunna undvaras.

Det ena av de två extra ordinarie kontorsbiträdena, till vilka avlöningen utgick av anslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, hade enligt de sakkunniga tagits i anspråk jämväl för beredande av arbetshjälp åt kontrollanten av hospitalens ekonomiska förvaltning och sysselsatts med siffergranskning av hospitalräkenskaperna. Då det även i fortsättningen syntes bliva erforderligt att hava tillgång till arbetskraft för nämnda ändamål, hava de sakkunniga vid beräkning av anslagsmedlen till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare tagit vederbörlig hänsyn till behovet av ett extra ordinarie kontorsbiträde å kameralbyrån.

Departements-
chefen.

De sakkunnigas ifrågavarande förslag beträffande ändringar i kameralbyråns personaluppsättning m. m., mot vilket medicinalstyrelsen i sitt utlåtande av den 30 december 1927 icke framställt någon anmärkning, giver jag min anslutning jämväl i vad det avser andra tjänster än den i annat sammanhang redan berörda notariatstjänsten.

Veterinär-
byrån.

Å veterinärbyrån tjänstgör, jämte medicinalrådet, följande personal: 1 statsinspektör över köttkontrollen i riket (lönegrad B 29), 1 byråveterinär (B 26), 1 sekreterare, 1 kanslibitråde, 1 veterinäramanuens med halvtidstjänstgöring, 1 (juridiskt utbildad) förste amanuens med halvtidstjänstgöring, 1 (juridiskt utbildad) amanuens med halvtidstjänstgöring samt 1 extra ordinarie kontorsbiträde. Veterinäramanuens uppbar ett arvode av 1,800 kronor per år. De sakkunniga hava i sin förteckning över personalen upptagit två veterinäramanuser med heltidstjänstgöring med årliga arvoden av respektive 6,000 kronor och 4,800 kronor från anslaget till övriga utgifter till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren. Enligt från medicinalstyrelsen lämnad upplysning är emellertid ingendera av sistnämnda två veterinäramanuser numera anställd å byrån.

De sakkunniga hava nu föreslagit — förutom det i det föregående om-

förmålda utbytet av sekreterartjänsten mot en notariebefattning — dels att befattningen såsom statsinspektör över köttkontrollen i riket sänkes till lönegraden B 28, dels att byråveterinärtjänsten utbytes mot en befattning på extra stat med arvode såsom medicinalrådsassistent, dels ock att kanslibiträdesbefattningen utbytes mot en kontorsbiträdestjänst.

Innan jag redogör för förslaget att i lönehänseende nedflytta statsinspektören över köttkontrollen i riket, torde jag först få i korthet angiva de åliggandena, som enligt vederbörlig instruktion tillkomma denne befattningshavare.

Statsinspektören — som står under närmaste förmanskapschefen för veterinärbyrån — har att å medicinalstyrelsens vägnar övervaka efterlevnaden av de lagar, förordningar, kungörelser och övriga författningar, vilka avse ordnandet av ej mindre slakthus- och köttbesiktningstväsendet i riket än även in- och utförseln av kött. För detta ändamål har han att företaga inspektions- och andra tjänsteresor samt däröver avgiva rapport till medicinalstyrelsen. Vidare skall han bearbeta de från slakthus, köttbesiktningstjänsterna, exportslakterier och andra under offentlig kontroll ställda slakterierinrättningar inkommande rapporter. Han skall därjämte biträda byråchefen å veterinärbyrån med utredningar i de ärenden, som röra slakthus- och köttbesiktningstväsendet eller in- och utförseln av kött, samt av eget initiativ göra framställningar i dessa ämnen till medicinalstyrelsen och följa utvecklingen av den svenska köttexporten jämväl i vad den avser förhållandena i utlandet.

Vidare torde jag i korthet få erinra om tillkomsten av ifrågavarande befattning samt om avlöningsförmånerna vid befattningen.

I anledning av en utav svenska veterinärläkareföreningen den 28 september 1908 gjord framställning, över vilken medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen avgivit gemensamt tillstyrkande utlåtande, föreslog Kungl. Maj:t, under nionde huvudtiteln, 1914 års tidigare riksdag att till arvode åt en statsinspektör över köttkontrollen å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 5,800 kronor. Detta förslag blev av riksdagen så till vida bifallet, att riksdagen för befattningen i fråga anvisade ett anslag av 5,600 kronor. Riksdagen ansåg nämligen, att ett avdrag av 200 kronor borde göras, motsvarande vad ifrågavarande befattningshavare, därest han varit å ordinarie stat, skolat hava att erlägga i pensionsavgifter.

Med anledning av en utav medicinalstyrelsen den 12 november 1915 gjord framställning hemställde Kungl. Maj:t hos 1916 års riksdag (sjätte huvudtiteln, punkt 27), att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen mätte från och med år 1917 uppföras en statsinspektör över köttkontrollen i riket med en årlig grundlön av 7,500 kronor. I fråga om avlöningsförmånernas storlek hade medicinalstyrelsen och statskontoret i avgivna utlåtanden varit av olika uppfattningar. Medan medicinalstyrelsen föreslagit den av Kungl. Maj:t sedermera förordade avlöningen under hänvisning särskilt till de löneförmåner i kommuners eller enskild tjänst, vilka bjödes en veterinär med den kompetens som krävdes för inspektörsbefattningen, hade statskontoret däremot framhållit, att statsinspektören med en begynnelseavlöning av 7,500 kronor skulle bli likställd med ordinarie professor vid rikets universitet med flera vetenskapliga institutioner. Med sådan befattningshavare syntes emellertid inspektören knappast kunna jämföras i fråga om för vederbörande befattningar avsedda kvalifikationer. Statskontoret föreslog därför för inspektörsbefattningen en avlöning, motsvarande den då för yrkesinspektör utgående, eller en begynnelseavlöning å 6,600 kronor jämte två ålders-tillägg, vardera å 500 kronor.

Vid ärendets anmälan i 1916 års statsverksproposition — vilken anmälan skedde i samband med behandling under sjätte huvudtiteln av anslaget till medicinalstyrelsen genom ett särskilt, av dåvarande chefen för jordbruksdepartementet hållet och av chefen för civildepartementet åberopat anförande — framhölls bland annat, att om också vid bestämmande av avlöningen för statsinspektören över köttkontrollen viss hänsyn måste tagas till de avlöningar i kommuners eller enskild tjänst, som bjödes en veterinär med motsvarande kompetens, jämförelsen i då förevarande fall främst borde ske med andra befattningar i statens tjänst. Det kunde möjligen vara riktigt, att av statsinspektören icke nödvändigt krävdes samma höga grad av vetenskaplig kompetens som av professorer vid veterinärhögskolan samt föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt, men statsinspektören måste dock stå på höjden av sin tids teori och praktik i de frågor, som tillhörde hans ämbetsområde, samt för sådant ändamål vara väl insatt i dem och uppmärksamt följa deras utveckling såväl inom som utom landet. Han skulle kunna intaga en obestridd ledande, rådande och kontrollerande verksamhet gent emot veterinärer, vilka på grund av sin skicklighet utsetts till innehavare av de mest ansvarsfulla tjänster inom detta speciella område, och måste då äga därtill nödig kompetens. Därjämte kunde framhållas, att hans tjänst krävde personliga kvalifikationer i särskilt hög grad, för att expeditiousarbetet skulle kunna utföras till det helas båtnad med undvikande av onödiga slitningar. Av sålunda och i övrigt anförda skäl förordades de avlöningsförmåner, vilka, på sätt förut antytts, innefattades i förslaget till 1916 års riksdag.

Riksdagen anförde i sin skrivelse nr 6 — under punkten 28 — att riksdagen med hänsyn till de stora fordringar i såväl teoretiskt som praktiskt hänseende, vilka måste ställas på statsinspektören över köttkontrollen, för sin del om än med tvekan funnit sig böra bifalla den av Kungl. Maj:t för befattningen föreslagna avlöningen.

Vid den av riksdagen år 1921 beslutade definitiva löneregleringen för, bland andra verk, medicinalstyrelsen gavs åt befattningen i fråga den löneställning, som motsvarar nuvarande lönegraden B 29 i gällande avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartementet och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (nr 451 år 1921; jfr nr 270 år 1925).

Besparingsakkunniga hava nu förklarat, att de vid övervägande av statsinspektörens ämbetsuppgifter och löneställning kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande tjänst erhållit en väl hög lönegradsplacering. Så vitt angår den med tjänsten förenade inspektionsverksamheten synes de sakkunniga tjänsten närmast vara att jämställa med yrkesinspektörstjänsterna, vilka äro hänfödda till lönegraden B 28. I samma lönegrad har ock, framhålla de sakkunniga, inordnats sprängämnesinspektören, under det att de vid statens elektriska inspektion anställda statsinspektörerna över elektriska starkströmsanläggningar icke åtnjuta högre avlöning än efter lönegraden B 27. Ej heller den statsinspektören över köttkontrollen åliggande föredragningskyldigheten synes de sakkunniga utgöra tillräckligt skäl för en högre placering än i lönegraden B 28, till vilken hänförts ett flertal byrådirektörer med föredragningskyldighet. Till ytterligare stöd för sitt förslag i fråga om förevarande överinspektörstjänst hava de sakkunniga framhållit den minskning, som skulle ske i avseende å rese- och traktamentskostnader,

då vid befattningens hänförande till lönegraden B 28 i stället för B 29 rese- och traktamentsersättning skulle utgå efter rese- och traktamentsklassen II C i stället för efter klassen I B.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande avstyrkt nu ifrågasvarande förslag angående statsinspektörsbefattningens nedflyttning i lönegrad. Till stöd härför har från styrelsens sida framhållits, att de skäl, som föranlett befattningens tillkomst och de vid densamma knutna avlöningsförmånerna, under den gångna tiden ytterligare förstärkts. Hänvisande till följande tablå över antalet under statens kontroll stående offentliga slakthus m. m. under närmare angivna tider av åren 1912, 1915 och 1927 har styrelsen framhållit den inträdda ökningen av antalet dylika anstalter, vilken ökning med sannolikhet torde komma att ytterligare fortgå.

Antal under statens kontroll stående offentliga slakthus m. m.

	1912 ⁴ / ₁₂	1915 ³⁰ / ₉	1927 ¹² / ₁₂
Antal offentliga slakthus	5	6	8
» exportslakterier	6	20	27
» kommuner med obligatorisk köttbesiktning och under kontroll ställda köttbesiktningsbyråer (förutom i städer med offentligt slakthus)	8	28	* 72

*) Dessutom under förberedande i Växjö och Mariestad.

Medicinalstyrelsen har även erinrat om att statsinspektörens arbete icke allenast bestode i att företaga inspektioner, utan att han även vore föredragande i alla de ärenden, som berörde köttkontrollen, såväl den inrikes som ock den, vilken avsåge införsel till riket, respektive i visst avseende utförsel av köttvaror m. m. Detta arbete och icke inspektionerna vore hans huvudsakliga tjänstegöromål. I berörda sammanhang har styrelsen ansett sig särskilt böra omnämna den ökade arbetsbördan, som tillkomme statsinspektören i anledning av förordningen den 30 september 1921 (nr 581) angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett.

Med anledning av den utav besparingssakkunniga påpekade omständigheten att befattningens sänkning beträffande lönegrad även skulle medföra en sänkning i avseende å rese- och traktamentsklass har styrelsen framhållit *dels* angelägenheten ur såväl kostnads- som arbetssynpunkt av att inspektionsresorna lades så att ett flertal förrättningar kunde företagas under samma resa, vilket förhållande ofta hittills föranlett användande av nattåg vid såväl bort- som hemresa, *dels ock* — då inspektionen borde komma så oförberett för vederbörande som möjligt — vikten av att statsinspektören vid framkomsten till bestämmelseorten vore så utvilad, att han omedelbart kunde verkställa inspektion. Med hänsyn till nu angivna förhållanden vore det enligt styrelsens uppfattning behöfligt, att statsinspektören ägde tillfälle att resa i första klass sovvagn, vilken förmån tillkomme befattningshavare i rese- och traktamentsklass I B men icke dem, som vore hänfödda till klassen II C.

Under hänvisning till en utlåtandet bifogad tablå beträffande avlöningsförmånerna för i kommunal tjänst anställda veterinärer, bland vilka befattningen i fråga i allmänhet — framdeles liksom nu skett — syntes komma att rekryteras, framhåller medicinalstyrelsen slutligen att, därest befattningen skulle nedflyttas, det vid ett inträffande återbesättande med all sannolikhet torde komma att visa sig nödvändigt att ånyo höja avlöningen för att kunna förvärva en tillräckligt kvalificerad innehavare.

Veterinärhögskolans lärarkollegium har i sitt yttrande över sakkunnigförslaget framhållit, att behovet av statsinspektörstjänsten, speciellt på grund av dess betydelse för köttexporten, väl icke syntes vara tvivel underkastat och att befattningen i fråga då givetvis borde vara besatt med en person med förstklassiga kvalifikationer för dess skötande. En sådan stode säkerligen icke att få för lägre lön än den nuvarande. Ett ämbetsverk sådant som medicinalstyrelsen måste ju i vissa fall förvärva sina fackutbildade tjänstemän i konkurrens med arbetsgivarna på det praktiska området — i detta fall närmast de kommunala myndigheterna — och under sådana förhållanden syntes det kollegiet vara en irrationell sparsamhet att sätta lönerna för tjänstemännen i ämbetsverket så lågt, att tjänsterna icke bleve, åtminstone i någon mån, ekonomiskt lockande.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har, med hänsyn särskilt till vad i statsverkspropositionen till 1916 års riksdag anförts till motivering av den för ifrågasatt statsinspektörsbefattning då föreslagna löneställningen, ansett sig böra ifrågasätta, huruvida det nu kunde anses lämpligt och av förhållandena påkallat att nedflytta berörda tjänst till lönegraden B 28. Härvid har nämnden även erinrat om att innehavaren av ifrågasatt befattning utövade en hela riket omfattande inspektionsverksamhet, under det att de till sistnämnda lönegrad hänföra yrkesinspektörernas verksamhet vore lokalt begränsad.

Lönenämndens ledamöter *N. A. Nilsson* och *P. Nilsson* hava för sin del anmält avvikande mening och därvid anslutit sig till besparingssakkunnigas förslag i fråga om löneställningen för statsinspektören över köttkontrollen i riket.

Departements-
chefen.

Statsinspektörens ansvarsfulla och självständiga arbetsuppgifter inom själva styrelsen såväl som hans överordnade och kontrollerande ställning gent emot den talrika och i regel mycket väl avlönade kåren av vid slakt- hus, exportslakterier med flera inrättningar anställda veterinärer torde framdeles liksom hittills göra det nödvändigt, att befattningen i fråga innehar en relativt gynnsam placering å löneskalan. Av det föregående framgår, att tjänsten för närvarande är hänförd till lönegraden B 29. Begynnelselönen inom denna lönegrad utgör å G-ort 10,020 kronor och slutlönen — efter tre avlöningsförhöjningar var och en å 480 kronor efter respektive 3, 6 och 9 år — 11,460 kronor.

Begynnelselönen i den för statsinspektörsbefattningen nu ifrågasatta lönegraden B 28 utgör å G-ort 9,540 kronor och slutlönen — efter tre avlönings-

förhöjningar jämlikt motsvarande grunder som de nyssnämnda — 10,980 kronor. Dyrtidstillägg enligt för nyreglerade befattningar gällande grunder har, fränsett speciella regler i fråga om maximum, under år 1927 utgjort omkring 17 procent å lönen.

Till jämförelse härmed tillåter jag mig återgiva följande uppgifter ur förberörda av medicinalstyrelsen meddelade tablå angående avlöningsförmånerna för vissa kommunalt anställda veterinärer.

Befattningshavare	Grundlön kr.	Ålderstillägg	Slutavlönning kr.	Dyrtidstillägg	Naturaförmån
Slakthus- och saluhallsdirektör i Stockholm.	13,200	2 ålderstillägg å 750 kr. efter 3 och 6 år	14,700	Dyrtidstillägg utgår för år 1927 med 21 %	För tjänstebostad inber. värme och lyse avdragas 4,140 kr.
Sanitetsveterinär vid Stockholms stadsoff.slakthus	9,300	3 ålderstillägg å 600 kr. efter 3, 6 och 9 år	11,100	d:o	För tjänstebostad inber. värme och lyse avdragas 3,150 kr.
Förste besiktningsveterinär vid Stockholms stads slakthus	7,800	3 ålderstillägg å 540 kr. efter 3, 6 och 9 år	9,420	d:o	För tjänstebostad inber. värme och lyse avdragas 2,100 kr.
Föreståndaren för köttbesiktningsbyrån i Stockholm	7,800	3 ålderstillägg å 540 kr. efter 3, 6 och 9 år	9,420	d:o	
Förste stadsveterinär i Stockholm	9,300	3 ålderstillägg å 600 kr. efter 3, 6 och 9 år	11,100	d:o	
Andre stadsveterinär i Stockholm	7,800	3 ålderstillägg å 540 kr. efter 3, 6 och 9 år	9,420	d:o	
Slakthusdirektör i Göteborg	10,000	3 ålderstillägg å 500 kr. efter 5, 10 och 15 år + extra lönetillägg 500 kr.	12,000	Dyrtidstillägg för 1927 med 1,882.83 kr.	För fri tjänstebostad med värme och lyse avdragas 1,500 kr.
Veterinärdirektör vid Malmö stads offentliga slakthus	9,720	2 ålderstillägg å 972 kr. efter 5 och 10 år	11,664	Dyrtidstillägg för 1927 med 1,632.96 kr.	För fri tjänstebostad med värme och lyse avdragas 1,504.80 kr.

Av dessa uppgifter torde framgå, att medan statsinspektörens nuvarande avlönning även vid jämförelse i dylikt hänseende med de löneförmåner, som tillkomma kommunala befattningshavare med motsvarande kompetens, får anses relativt väl avvägd, statsinspektörsbefattningen efter en nedflyttning till lönegraden B 28 knappast torde kunna vara lockande vid jämförelse med dylika kommunala befattningar.

Såsom redan vid behandlingen i 1916 års statsverksproposition av frågan om statsinspektörsbefattningens uppförande å ordinarie stat framhölls, torde emellertid skäligheten av avlöningen för befattningen i fråga främst böra bedömas genom jämförelse med lönerna vid andra statliga tjänster. År 1916 likställdes befattningen i lönehänseende med professorer vid veterinär-

högskolan samt föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt. Framställt förslag att i lönehänseende likställa befattningen med yrkesinspektörsbefattningarna avvisades såsom alltför oförmånligt. Vid år 1926 beslutad definitiv löne reglering hänfördes såväl föreståndaren för nämnda anstalt som förstberörda befattningshavargrupp till lönegraden B 30. Såsom av det föregående framgår, har åter statsinspektörsbefattningen vid nyreglering hänförts till lönegraden B 29. Att nu ytterligare öka skillnaden i löneställning i förhållande till nyssberörda befattningar vid veterinärhögskolan och veterinärbakteriologiska anstalten, med vilka statsinspektörstjänsten på sin tid med hänsyn till de för innehavaren av densamma erforderliga speciella kvalifikationerna ansågs böra likställas, synes icke vara skäligt, lika litet som att nu upphäva skillnaden i förhållande till yrkesinspektörerna, vilket skulle bliva en följd av nedflyttning till lönegraden B 28. Härefter talar även det ytterligare skäl, som anförts av lönenämndens majoritet.

Den årliga besparing å 480 kronor inom anslaget till medicinalstyrelsen, varmed de sakkunniga i sitt betänkande räknat vid en nedflyttning av statsinspektörsbefattningen, synes mig icke heller uppväga de med vidtagande av en dylik åtgärd eventuellt uppkommande olägenheterna. De sakkunniga hava visserligen därjämte pekat på den minskning i rese- och traktamentskostnader, som en nedflyttning i lönegrad skulle medföra. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört synes det mig emellertid kunna starkt ifrågasättas, huruvida icke en placering av statsinspektören i rese- och traktamentsklass II C skulle verka hämmande på möjligheterna för honom att snabbt och effektivt utföra de honom åliggande krävande arbetsuppgifterna, särskilt inspektionerna av olika anstalter.

Med hänsyn till vad jag här anfört finner jag mig icke kunna biträda de sakkunnigas förslag om nedflyttning av statsinspektörsbefattningen till lönegraden B 28 utan förordar i likhet med medicinalstyrelsen, att tjänsten även i fortsättningen hänföres till lönegraden B 29.

Indragningen av *byråveterinärtjänsten* har, såsom förut angivits, ansetts kunna äga rum i samband med genomförandet i förut omförmäld utsträckning av landshövdingen Schottes decentralisationsförslag. I avvaktan på nuvarande innehavarens avgång hava de sakkunniga ansett, att tjänsten bör uppföras på övergångsstat.

Medicinalstyrelsen har under nyss antydd förutsättning beträffande decentralisationsförslaget genomförande icke haft någon erinran mot byråveterinärtjänstens utbytande mot en befattning med medicinalrådsassistents avlöning och 4 timmars daglig tjänstgöring. Medicinalrådet *Kjerrulf* var av skiljaktig mening och avstyrkte indragande av byråveterinärsbefattningen. Som skäl för denna ståndpunkt anfördes i huvudsak, att med hänsyn till göromålens mängd en fast anställd byråveterinär alltjämt måste anses behöflig, att det knappast kunde förväntas, att någon verkligt dugande och för ändamålet lämplig veterinär skulle befinnas villig att för den jämförelsevis låga avlöning, som skulle tillkomma medicinalrådsassistent, åtaga sig detta uppdrag, samt att det för en person, som icke ständigt följde arbetet

på byrån, måste bliva förenat med stor svårighet att vid semester eller sjukdom för byråchefen övertaga ledningen av densamma.

Förslaget om *utbyte av ett kanslibitråde mot ett kontorsbiträde* å veterinärbyrån har medicinalstyrelsen ej velat motsätta sig.

För egen del giver jag de sakkunnigas förslag i nu förevarande delar min anslutning. Jag vill erinra om att jag tidigare förklarar mig anse, att den nuvarande sekreterartjänsten å veterinärbyrån bör bibehållas. Departements-
chefen

I detta sammanhang hava de sakkunniga även till behandling upptagit fråga om bibehållande av *veterinärrådet*. Rörande rådets tillkomst — i vilket ämne i betänkandet lämnats en fullständig historik -- torde jag här endast behöva erinra om att de sakkunniga, vilka år 1913 avgåvo förslag rörande medicinalstyrelsens organisation, anförde, att då enligt det föreliggande förslaget den centrala veterinärförvaltningen skulle bibehållas i medicinalstyrelsen, det syntes de sakkunniga välbetänt att genom inrättandet av ett särskilt veterinärråd med representanter dels för lantbruksnäringen och dels för den veterinära praktiska verksamheten bereda styrelsen möjlighet att tillgodogöra sig den speciella sakkunskap och den erfarenhet inom nämnda områden, som i flera fall måste vara av den största betydelse vid behandlingen av veterinära frågor. Att för det dåvarande i veterinärrådet insätta en särskild representant för köttkontroll och slakthusväsende hade de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda. I enlighet härmed upptog det av Kungl. Maj:t vid 1914 års senare riksdag framlagda förslaget rörande medicinalstyrelsens organisation, vilket av riksdagen godkändes, jämväl inrättande av ett veterinärråd. Ledamöterna av veterinärrådet åtnjuta ersättning efter 40 kronor jämte resekostnad för varje gång de efter kallelse inställa sig hos medicinalstyrelsen för att delta i ärende, varjämte de för skriftlig utredning kunna erhålla särskild ersättning. Veterinär-
rådet.

Besparingssakkunniga hava nu framhållit, att veterinärrådet med hänsyn till sin uppgift intoge en annan ställning inom organisationen än det vetenskapliga rådet. Det senare vore framför allt avsett att tillföra medicinalstyrelsen speciell sakkunskap inom olika grenar av medicinen. Dessutom hade vetenskapliga rådet en särskild uppgift att fylla med avseende på de rättsmedicinska frågornas handläggning. Veterinärrådet åter avsåge icke att bereda medicinalstyrelsen biträde i vetenskapligt hänseende, utan dess uppgift syntes vara att tillhandagå styrelsen med råd och upplysningar i praktiska frågor. Veterinärrådet intoge därför en ställning, som mera närmade sig det vid lantbruksstyrelsens sida ställda lantbruksrådets, vilket senare råd enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 september 1927 skulle indragas från och med den 1 januari 1928. Vad man velat vinna med veterinärrådets inrättande funne de sakkunniga böra kunna utan olägenhet uppnås i annan ordning. Behövliga råd och upplysningar i frågor berörande den praktiska lantbruksnäringen syntes, om veterinärärendenas handläggning fortfarande skulle ankomma på medicinalstyrelsen, kunna av denna styrelse erhållas genom samråd med statens särskilda organ på detta område. lant-

bruksstyrelsen. Likaså syntes erforderlig erfarenhet i fråga om den praktiska veterinärverksamheten, i den mån sådan icke förefunnes hos veterinärbyråns egna tjänstemän, vid förefallande behov kunna tillföras medicinalstyrelsen utan att en särskild representant för veterinärkåren ständigt stode till styrelsens förfogande för ändamålet. I sådant hänseende ville de sakkunniga erinra därom att enligt instruktionen styrelsen ägde befogenhet att, då sådant vid något särskilt ärendes behandling funnes vara erforderligt, anmoda i statens eller kommuns tjänst anställd veterinär att infinna sig i styrelsen för meddelande av upplysningar.

På grund av det anförda och under meddelande att veterinärrådet enligt inhämtad upplysning under senare år i mycket ringa omfattning kallats till sammanträde i medicinalstyrelsen förklara sig de sakkunniga hava kommit till den uppfattningen, att något verkligt behov av veterinärrådets bibehållande icke förefunnes. Ehuru den kostnadsminskning, som veterinärrådets avskaffande medförde, vore jämförelsevis obetydlig, hava de sakkunniga dock ansett sig böra göra hemställan om rådets indragning.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande framhållit, att sakkunnigt biträde i de frågor, i vilka veterinärrådets medlemmar plägat anlitas, visserligen kunde, såsom de sakkunniga anført, beredas styrelsen även medelst andra anordningar, men att dylikt biträde erhöles på ett enklare och mindre omständligt sätt, om vissa personer, såsom fallet vore med veterinärrådets medlemmar, ständigt stode till buds för sådant ändamål. Med hänsyn härtill och då frågan om veterinärrådets bibehållande eller avskaffande ur ekonomisk synpunkt spelade en mycket underordnad roll, har medicinalstyrelsen funnit sig böra avstyrka de sakkunnigas förslag i denna del.

I förberörda, av *veterinärhögskolans lärarkollegium* avgivna yttrande över de sakkunnigas betänkande har kollegiet ej endast avstyrkt indragning av veterinärrådet utan förklarat sig anse en ombildning av detsamma böra ske, så att det även finge karaktären av ett vetenskapligt råd. Till stöd härför har framhållits, att enligt gällande stadgar veterinärhögskolans styrelse hade skyldighet att tillhandagå ämbetsverk med upplysningar och yttranden inom området för styrelsens verksamhet och lärarkollegiet att avgiva de utlåtanden i veterinära ärenden, som av ämbetsverk infordrades från kollegiet. Denna rättighet att infordra yttranden och utlåtanden hade enligt kollegiet i ganska stor utsträckning utnyttjats av medicinalstyrelsen. Det vore emellertid icke blott i och för yttranden över föreliggande förslag eller andra ärenden, som medicinalstyrelsens veterinärbyrå hade behov av speciell sakkunskap, utan även för uppgörande av förslag t. ex. till nya författningar och föreskrifter till bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar och dylikt. Kollegiet hade vid flera tillfällen, trots kollegiet icke ansett sig förpliktigt därtill enligt stadgarnas bestämmelser, på hemställan från medicinalstyrelsen utfört dylikt mycket tidskrävande författningsrevisionsarbete, senast en större omarbetning av författningarna rörande de smittsamma husdjursjukdomarna. Men med den utveckling undervisningen och övrigt arbete vid veterinärhögskolan tagit syntes sådant icke hädanefter låta sig göra.

Eventuellt hemställdes, att tillräckliga medel måtte ställas till medicinalstyrelsens förfogande att utgå som arvoden åt tillfälligt anlitade sakkunniga.

Enligt vad jag från medicinalstyrelsen inhämtat, hava kostnaderna för veterinärrådet för tiden 1 juli 1924—31 december 1927 uppgått till sammanlagt 211 kronor. Av denna summa har ett belopp av 136 kronor belöpt sig på budgetåret 1924—1925 och återstoden 75 kronor på första hälften av budgetåret 1927—1928. Under de båda mellanliggande budgetperioderna har alltså icke någon utgift för rådets anlitande förekommit. Sålunda anförda uppgifter visa ju tydligt, att veterinärrådet icke orsakar statsverket nämnda utgifter. Dessutom kan jag i likhet med medicinalstyrelsen icke finna annat än att denna institution lämnar styrelsen tillfälle att på ett enkelt och mindre omständligt sätt än de sakkunniga ifrågasatt inhämta råd och upplysningar i veterinärväsendet berörande spörsmål av mera praktisk natur. Ehuru jag icke kunnat undgå att uppmärksamma den ringa utsträckning, uti vilken medicinalstyrelsen under senare år, trots då förekommande starkt utbredda epizootier bland husdjuren, tagit veterinärrådets sakkunskap i anspråk, får jag med hänsyn till det nyss anförda förorda, att ifrågavarande råd fortfarande bibehålles vid styrelsens sida. Till att föreslå en utvidgning av veterinärrådet i den av veterinärhögskolans lärarkollegium antydda riktningen har jag däremot icke ansett anledning föreligga.

Departements-
chefen.

Å *registratorskontoret* tjänstgöra 1 kansliskrivare, 1 skrivbiträde och 1 extra ordinarie kontorsbiträde. Det extra ordinarie kontorsbiträdet tjänstgör även såsom biträde åt kamreraren och kassören.

Registrators-
kontoret.

De *sakkunniga* hava framhållit, att ett genomförande av landshövdingen Schottes decentralisationsförslag skulle även i avseende å registratorskontoret medföra minskning i arbetsmängden. Med hänsyn härtill och då dessutom vissa förenklingar i diarieföringen syntes kunna vidtagas, hava de sakkunniga föreslagit indragning av den extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningen.

De sakkunnigas ifrågavarande förslag, som av medicinalstyrelsen lämnats utan erinran, biträder jag. Såsom av det föregående framgår, skulle kamerälbyråns fasta personal ökas med ett extra ordinarie kontorsbiträde såsom ersättning för en befattningshavare i motsvarande ställning, vilken avlönats av anslag under nionde huvudtiteln. Den nu förordade indragningen innebär alltså, vid ett bifall till sistberörda förslag, icke någon minskning av det *sammanlagda* antalet extra ordinarie kontorsbiträden i styrelsen.

Departements-
chefen.

Renskrivningsgöromålen i medicinalstyrelsen äro i viss utsträckning sammanförda till en *skrivcentral*. Å denna äro anställda 1 kanslibiträde och 2 extra ordinarie kontorsbiträden.

Skriv-
centralen.

Av det föregående framgår, att de sakkunniga i samband med behandlingen av frågan om personalen å hälsovårdsbyrån framställt förslag — vilket av mig tillstyrkts — att det ena av de extra ordinarie kontorsbiträden a skrivcentralen skulle kunna anlitas för utförande av skriv- och expeditiöns-göromål m. m. för generaldirektörens räkning. I övrigt hava de sakkunniga

icke funnit anledning att föreslå någon förändring beträffande förevarande personal. Till denna uppfattning ansluter jag mig. Emellertid förutsätter jag, att den för biträde åt generaldirektören avsedda befattningshavaren får sin arbetsplats ordnad med hänsyn i främsta rummet till uppgiften att tillhandagå generaldirektören.

De sakkunniga hava vidare angivit sin uppfattning i avseende å *viss annan personal utom byråerna*.

Taxationsgranskaren.

De hava härvid till en början erinrat om skyldigheten enligt instruktionen för medicinalstyrelsen att granska och med granskningsbevis förse alla medicamentsräkningar, som för sådant ändamål insändas till styrelsen och som skola av statens medel betalas. Denna taxeringsgranskning utföres av en härför särskilt anställd befattningshavare — den s. k. *taxationsgranskaren* — vilken innehar uppdraget såsom bisyssla mot ett årligt arvode av 3,000 kronor jämte dyrtidstillägg.

Efter framhållande att de övertaxeringar, varom anmärkning gjordes vid ifrågavarande granskning, i allmänhet torde avse endast obetydliga belopp, erinra de sakkunniga om att en begränsning av förevarande räkningsgranskning ifrågasatts av *medicinalstyrelsen* uti en skrivelse till Kungl. Maj:t av den 30 december 1922 med bland annat följande motivering:

Givetvis borde redan av principiella skäl kontroll förefinnas. Men dittills vunnit erfarenhet från dessa räkningars granskning uteslöte enligt medicinalstyrelsens mening icke ett visst förenklande av kontrollen. Nödvändigt syntes sålunda icke vara att, såsom i medicinalstyrelsens instruktion föreskrevs, taxeringsgranska varje särskild räkning. Möjligen skulle erforderlig effekt vinnas redan genom ett uttagande av stickprov för granskning, förslagsvis var femte av räkningarna. Skulle å räkningar från något särskilt apotek bristande noggrannhet komma till synes, kunde särskild uppmärksamhet framdeles ägnas sådana räkningar. Om åter det föga sannolika skulle inträffa, att avsiktlig övertaxering i något fall komme att påvisas, eller om någon räkningsutfärdare skulle låta komma sig till last mera avsevärd försummelse eller brist på noggrannhet, syntes medicinalstyrelsen hava möjlighet att med stöd av sin instruktion beivra dylikt.

Medicinalstyrelsens berörda skrivelse hade — påpeka de sakkunniga — utmynnat i en hemställan om viss ändring i styrelsens instruktion av innebörd, att ifrågavarande granskning skulle äga rum i erforderlig omfattning.

De sakkunniga bringa vidare i erinran, att förslaget rönt motstånd från *riksräkenskapsverket*, som efter remiss avgivit yttrande i ärendet, samt att *medicinalstyrelsen* det oaktat i utlåtande av den 18 augusti 1923 vidhållit sin framställning.

Besparingssakkunniga ansluta sig för sin del till medicinalstyrelsens förslag, enligt vilket ifrågavarande granskning skall utföras genom stickprov. Införes stickprovsgranskning, hava de sakkunniga ansett arvodet till taxationsgranskaren kunna väsentligt nedsättas, förslagsvis till 1,000 kronor för år.

Medicinalstyrelsen förklarar sig i utlåtandet av den 30 december 1927 vidhålla i förenämnda skrivelse av den 30 december 1922 uttalad uppfattning att, även om taxationsgranskningen på i sistnämnda skrivelse angivet sätt

inskränktes, omfattningen av ifrågavarande arbete i alla fall fortfarande skulle bliva högst betydande. Med hänsyn därtill och då det syntes bliva svårt att för arbetets utförande mot det sålunda nedsatta arvodet erhålla en person med den speciella sakkunskap, som erfordrades för ifrågavarande granskning, kunde styrelsen icke tillstyrka, att nämnda arvode sattes till lägre belopp än 1,800 kronor.

Sedan förnyat utlåtande inhämtats från *riksräkenskapsverket*, har nämnda ämbetsverk i yttrande den 26 januari 1928 förklarat sig, med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört i sitt nyssnämnda utlåtande den 18 augusti 1923, icke böra vidhålla sina förut gjorda erinringar mot styrelsens förslag.

Förenämnda av medicinalstyrelsen gjorda framställning rörande omläggning av granskningen av medikamentsräkningar till s. k. stickprovsgranskning torde böra företagas till avgörande i samband med den av mig i det föregående omförmälda slutliga behandlingen av landshövdingen Schottes decentralisationsförslag. Jag vill emellertid redan nu meddela, att även jag anser, att den nu skeende granskningen av samtliga medikamentsräkningar bör utbytas mot en granskning genom stickprov. Vid sådant förhållande torde även enligt min uppfattning en nedsättning av taxationsgranskarens nuvarande arvode å 3,000 kronor kunna äga rum. De sakkunniga hava i sådant avseende föreslagit en nedsättning till 1,000 kronor, medan medicinalstyrelsen ansett sig icke kunna tillstyrka större reducering än till 1,800 kronor. Då det skäl härför, styrelsen anfört, icke torde sakna visst fog, har jag ansett mig icke kunna förorda en större reducering av arvodet än till 1,500 kronor.

Departements-
chefen.

De sakkunniga hava härefter påpekat, att en särskild *statistiker* biträdde vid utarbetandet av de genom medicinalstyrelsens försorg årligen utkommande, i Sveriges officiella statistik ingående publikationerna »Allmän hälso- och sjukvård», »Det civila veterinärväsendet» och »Sinnessjukvården i riket» samt att denne för uppdraget, vilket innehades såsom bisyssla, åtnjöte ett arvode för år av 2,790 kronor jämte dyrtidstillägg. Med hänsyn till att de sakkunniga jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 20 maj 1927 inom närmaste tiden komme att till undersökning upptaga frågan om förenklingar och besparingar i den officiella statistiken hava de sakkunniga anmält, att de ansett sig icke böra nu ingå på frågan om förenklingar i de av medicinalstyrelsen utgivna statistiska berättelserna.

Statistiker.

Medicinalstyrelsens *vaktpersonal* utgöres av 1 förste expeditionsvakt (lönegrad B 7), 2 expeditionsvakter (B 5) samt 3 expeditionsvaktbiträden. De sakkunniga meddela i fråga om expeditionsvaktbiträdena, att de vore anställda såsom extra ordinarie tjänstemän; två av dem åtnjöte vardera en årsavlönning av 1,500 kronor, under det att avlöningen för den tredje bestämts till 1,200 kronor om året.

Vaktpersonal.

I samband härmed hava de sakkunniga anmärkt, att de av styrelsen disponerade *lokalutrymmena* syntes vara större än som kunde anses nödvändigt. Till en del syntes detta sammanhänga med själva byggnads-sättet, i det att vissa förrum och korridorer vore onödigt stort tilltagna.

Orsaken därtill syntes, enligt vad byggnadsstyrelsen i anledning av ett av riksdagens revisorer år 1924 gjort uttalande i ämnet upplyst, vara, att man vid arbetenas utförande haft att taga hänsyn till befintliga byggnadsdelar, murar, trappor m. m. Det hade emellertid velat förefalla de sakkunniga, som om dylika korridorer och förrum skulle kunna i viss utsträckning utnyttjas ej endast, såsom nu skedde, för vaktpersonalen utan även för andra befattningshavare med mera mekaniskt arbete, såsom maskinskrivning och dylikt. Även eljest skulle antagligen en viss koncentrering av utrymmena kunna genomföras. Om så skedde och om vidare den av de sakkunniga ifrågasatta byråsammanläggningen komme till stånd, syntes någon minskning av vaktpersonalen i medicinalstyrelsen kunna genomföras.

Med anledning av ifrågavarande uttalanden har *medicinalstyrelsen* i sitt utlåtande av den 30 december 1927 förklarat det vara riktigt, att det inom styrelsens lokaler finnes en del reservutrymmen. Emellertid syntes större delen av dessa komma att tagas i anspråk om, såsom av styrelsen i visst sammanhang föreslagits, äldre årgångar av förste provinsialläkarnas och provinsialläkarnas ävensom en del andra tjänsteläkares arkiv komme att överlämnas till förvaring inom styrelsens lokaler. Någon indragning i fråga om styrelsens expeditionsvaktpersonal, vars antal måste anses vara jämförelsevis ringa i förhållande till storleken av de redan nu använda lokalerna, syntes därför icke böra ifrågasättas.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till av styrelsen sålunda ifrågasatt användning av vissa reservutrymmen ävensom till den av mig förordade utredningen rörande minskning av läkarbyråernas antal läser någon förändring i avseende å vaktpersonalens antal icke för närvarande böra ske. Jag förutsätter emellertid, att styrelsen har sin uppmärksamhet riktad på önskvärdheten av att även beträffande nu förevarande personalgrupp de besparingsåtgärder vidtagas, till vilka på grund av nyss antydda eller andra omständigheter möjligheter må kunna yppa sig.

Till *sammanfattning* av det i det föregående anförda ber jag att nu få nämna följande.

Ordinarie
stater för
medicinal-
styrelsen
m. m.

Den nu gällande ordinarie staten för medicinalstyrelsen är av följande utseende:

	<i>Stat.</i>	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag		271,000
Vikariatsersättningar, förslagsanslag		10,900
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare		1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet, veterinärrådet m. m.		83,100
	<u>Summa kronor</u>	<u>366,000</u>

Antalet *ordinarie befattningar* i medicinalstyrelsen är för närvarande bestämt sålunda:

Lönegrad.

1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 överinspektör för sinnessjukvården i riket, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 kameralbyråchef	B 30
5 medicinalråd	B 30
1 statsinspektör över köttkontrollen i riket	B 29
1 byråveterinär	B 26
1 kontrollant av hospitalens ekonomiska förvaltning	B 26
1 sekreterare (å medicinalbyrån)	B 26
1 kamrerare	B 24
1 ombudsman	B 24
3 sekreterare	B 24
1 kassör	B 21
5 notarier	B 21
1 inspektris över sjuksköterskeväsendet	B 20
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditjonsvakt	B 7
4 kanslibiträden	B 7
2 expeditjonsvakter	B 5
4 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Beträffande dessa ordinarie befattningar hava de sakkunniga, sasom jag i det föregående utvecklat, föreslagit *följande förändringar*:

sänkning av den i lönegraden B 29 uppförda befattningen sasom statsinspektör över köttkontrollen i riket till lönegraden B 28;

indragning av byråveterinärstjänsten och inrättande i stället av en befattning sasom medicinalrådsassistent;

indragning av ombudsmanstjänsten och dess ersättande med en kanslibiträdes- eller kontorsbiträdesbefattning;

sänkning av den i lönegraden B 26 uppförda sekreterartjänsten (å medicinalbyrån) till lönegraden B 24;

utbyte av två sekreterartjänster (å lasarettbyrån och å veterinärbyrån) mot två notariebefattningar;

indragning av två notarietjänster (1 å hälsovårdsbyrån och 1 å kameralbyrån);

sänkning av kassörsbefattningen från lönegraden B 21 till lönegraden B 11; samt

utbyte av en kanslibiträdesbefattning mot en kontorsbiträdesbefattning (å veterinärbyrån).

Samtliga dessa förslag hava av mig biträts utom de, som avse nedflyttning i lönehänseende av statsinspektören över köttkontrollen i riket samt utbyte av två sekreterarbefattningar mot notarietjänster.

Av de befattningar, i fråga om vilka förändringar av mig förordats, är allenast en notarietjänst (å kameralbyrån) för närvarande vakant. Indragningen av sagda tjänst torde i enlighet med de sakkunnigas förslag böra genomföras från och med budgetåret 1928—1929. Den andra till indragning föreslagna notariebefattningen ävensom byråveterinärs- och ombudsmanstjänsterna torde, på sätt de sakkunniga förutsatt, böra uppföras på övergångsstat för att vid inträffande ledighet indragas. Övriga befattningar, beträffande vilka förändringar av mig föreslås, torde — i enlighet med av de sakkunniga för sådant fall förordad anordning — tills vidare uppföras å den

ordinarie staten med anmärkning om den förändring, som vid inträffande ledighet å befattningen skall vidtagas.

Av det föregående framgår, att det vid ombudsmanstjänstens indragning ansetts bliva erforderligt antingen att utöka antalet kansli- eller kontorsbiträden i styrelsen med ett eller att anställa en kansliskrivare. Medel för sådant ändamål lära emellertid i enlighet med de sakkunnigas förslag icke nu behöva beräknas å staten, liksom med uppförande av vederbörande befattningshavare å personalstaten lärer kunna anstå, till dess ombudsmannen avgår från sin tjänst.

För nästkommande budgetår skulle i enlighet med det anförda den ordinarie personalstaten för medicinalstyrelsen erhålla följande utseende:

	Lönegrad.
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 överinspektör för sinnessjukvården i riket, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 kameralbyråchef	B 30
5 medicinalråd	B 30
1 statsinspektör över köttkontrollen i riket	B 29
1 kontrollant av hospitalens ekonomiska förvaltning	B 26
1 sekreterare (å medicinalbyrån)	B 26
1 kamrerare	B 24
3 sekreterare	B 24
1 kassör	B 21
3 notarier	B 21
1 inspektris över sjuksköterskeväsendet	B 20
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
4 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
4 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Anm. 1. Den i lönegraden B 26 uppförda sekreterartjänsten sänkes vid inträffande ledighet till lönegraden B 24.

Anm. 2. Kassörsbefattningen i lönegraden B 21 utbytes vid inträffande ledighet mot en likabenämnd befattning i lönegraden B 11.

Anm. 3. En kanslibiträdesbefattning utbytes vid inträffande ledighet mot en kontorsbiträdesbefattning.

Härtill skulle komma följande befattningar å *övergångsstat*:

	Lönegrad.
1 byråveterinär	B 26
1 ombudsman	B 24
1 notarie	B 21

Anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* inom den ordinarie staten torde i anslutning härtill och i enlighet med de sakkunnigas beräkningar för budgetåret 1928—1929 böra beräknas till i avrundat tal 239,200 kronor.

Till avlöningar till tjänstemän å *övergångsstat* torde böra avses ett av de sakkunniga beräknat belopp av 25,300 kronor.

I samband med de år 1926 genomförda personalindragningarna i departementen vidtogs den ändringen i departementens stater, att anslagsposterna till *vikariatsersättningar* utslötos. Härvid förutsattes, att samtliga vikariatskostnader för uppehållande av ordinarie befattningar skulle bestridas från anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Någon höjning av dessa anslagsposter ansågs ej av denna anledning erforderlig, beroende dels därpå, att under tjänstledighet för ordinarie tjänstemän besparing uppstode, dels ock därpå, att den tillämpade grunden för beräkning av posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän i allmänhet syntes föranleda, att i verkligheten något överskott uppstode. Samtidigt uttalades, att man även beträffande de till allmänna civilförvaltningen hörande ämbetsverken borde övergå till samma system, dock ej förrän i samband med de ändringar av staterna i övrigt, vilka kunde föranledas av besparingsarbetets utsträckande till ämbetsverken i allmänhet. I överensstämmelse härmed lärer nu, på sätt ock av de sakkunniga ifrågasatts, i staten för medicinalstyrelsen vikariatsersättningsposten — för närvarande upptagen till 10,900 kronor — böra utslutas.

Vad angår anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet, veterinärrådet m. m.*, torde jag till en början få erinra om att efter förslag till 1926 års riksdag beträffande de olika departementens anslagsposter till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare från och med budgetåret 1926—1927 vidtagits den förändringen, att dessa poster, som tidigare varit begränsade, erhållit förslagsanslags natur. Anslagsposterna hava härvid specificerats på tre skilda delposter, av vilka två poster, som icke få överskridas, avsetts, den ena för grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän och den andra för extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning m. m., medan från den tredje posten, som beräknats förslagsvis, skall utgå vad som erfordras till beredande av avlöningsförhöjningar åt extra ordinarie tjänstemän ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp till sådan personal. Avsikten var härvid att jämväl för övriga nyreglerade verk efter hand genomföra denna omläggning.

Även beträffande medicinalstyrelsen hava nu de sakkunniga föreslagit en dylik förändring av sättet för beräkningen av ifrågavarande anslagspost. Sålunda borde inom anslagsposten särskilda delposter uppföras dels för *vetenskapliga rådet*, dels ock för bestridande av *kostnaderna för apoteksinspektioner samt för den s. k. apotekarbefordringsnämnden*, vilka kostnader nu utgå av förevarande anslagspost. Nyssnämnda båda delposter föreslås skola anvisas såsom bestämda belopp. Här förevarande förslag biträder jag; dock att, med hänsyn till mitt förslag om bibehållande av veterinärrådet, från delposten till vetenskapliga rådet även torde böra bestridas vederbörliga utgifter för veterinärrådet. Denna delpost, som, på sätt av det följande framgår, av de sakkunniga beräknats till ett årsbelopp av 18,000 kronor, lärer vid bifall härtill icke behöva undergå någon höjning. Däremot synes delposten i dylikt fall böra erhålla benämningen *vetenskapliga rådet och veterinärrådet*.

I anslutning till de framställda förslagen angående den icke-ordinarie personalen i styrelsen, ävensom till inhämtade upplysningar angående storleken av de utgifter, som i övrigt bestridas från anslagsposten i fråga, hava de sakkunniga — under förutsättning av veterinärbyråns bibehållande inom medicinalstyrelsen — beräknat berörda post på följande sätt, därvid i fråga om beräkningen av avlöningar till extra ordinarie tjänstemän följts samma grunder, som tillämpats vid bestämmandet av motsvarande anslagsposter å departementens stater (jfr 1926 års statsverksproposition, »För flera huvudtitlar gemensamma frågor», sid. 18 och följande, och riksdagens skrivelse nr 245 år 1926, sid. 11):

	Grund- av- löningar	Av- lönings- för- höjningar
	kronor.	kronor.
<i>Extra ordinarie tjänstemän:</i>		
Amanuenser:		
Hospitalsbyrån: 1/2 förste amanuens	2,175	123
Hälsovårdsbyrån: 1/2 förste amanuens	2,175	123
Veterinärbyrån: 1/2 förste amanuens	2,175	123
Lasarettbyrån: 1/2 andre amanuens	1,944	108
Veterinärbyrån: 1/2 andre amanuens	1,944	108
Kontorsbiträden:		
Kameralbyrån: 1 kontorsbiträde	2,052	156
Veterinärbyrån: 1 kontorsbiträde	2,052	156
Skrivcentralen: 2 kontorsbiträden	4,104	312
Telefonist: 1 kontorsbiträde	2,052	156
Vaktpersonal:		
3 expeditionsvaktbiträden	3,600	450
	Summa kronor 24,273	1,815
<i>Extra befattningshavare m. m.:</i>		
		Kronor.
Medicinalbyrån: 1 medicinalrådsassistent		4,200
Hospitalsbyrån: 1 medicinalrådsassistent		4,200
Veterinärbyrån: 1 medicinalrådsassistent		4,200
Hälsovårdsbyrån: 1 läkaramanuens		1,800
Lasarettbyrån: 1 läkaramanuens		1,800
Veterinärbyrån: 1 veterinäramanuens		1,800
1 apoteksräkningsgranskare		1,000
1 statistiker		2,790
1 bibliotekarie		912
Granskning av barnmorskors operationsberättelser		400
Arkitekt: arvode		5,000
ersättning för tidspillan		1,500
biträde		3,000
Tillfälliga befattningshavare m. m.		4,000
	Summa kronor 36,602	

	Kronor.
Vetenskapliga rådet och veterinärrådet.....	18,000
Apoteksinspektioner och apotekarbefordringsnämnden	4,500

I enlighet härmed skulle ifrågavarande anslagspost komma att uppföras med följande belopp:

	Kronor.
Grundavlönningar till extra ordinarie tjänstemän, högst	24,273
Avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän m. m., förslagsvis	1,815
Extra befattningshavare m. m., högst	36,602
Vetenskapliga rådet och veterinärrådet, högst	18,000
Apoteksinspektioner m. m., högst	4,500
Summa kronor	85,190

De två ordinarie notarietjänster, som av de sakkunniga föreslås till indragning, respektive uppförande å övergångsstat, uppehållas enligt de sakkunniga sedan flera år tillbaka på förordnande av två amanuenser i ämbetsverket. Med hänsyn till föreliggande omständigheter hava de sakkunniga ansett starka billighetsskäl tala för att något åtgöres för att mildra svårigheterna för de extra ordinarie tjänstemännen i styrelsen vid övergången till den nya organisationen. I sådant syfte hava de sakkunniga funnit sig böra föreslå, att för nästkommande budgetår anslagsposten till grundavlönningar till extra ordinarie tjänstemän ökas med ett belopp av 4,600 kronor eller till 28,873 kronor. Enligt inhämtade upplysningar skulle härigenom möjlighet beredas för styrelsen att i heltidstjänstgöring bibehålla de båda nyss åsyftade amanuenserna.

För min del är jag — som icke har någon erinran att framställa mot nyss angivna beräkningar rörande förevarande anslagspost — villig att tillstyrka vidtagandet av sist antydda anordning. Anslagsposten i fråga skulle i sådant fall upptagas till (85,190 + 4,600) 89,790 kronor. Emellertid finner jag i likhet med de sakkunniga det icke vara behöfligt att beräkna medel för anställande av en medicinalrådsassistent å veterinärbyrån, förrän byråveterinären avgått från tjänsten. På grund härav men med iakttagande å andra sidan av vad jag nyss föreslagit beträffande arvode till apoteksräkningsgranskaren torde *del*posten till extra befattningshavare m. m. böra tills vidare uppföras med ett belopp av (36,602 — 4,200 + 500) 32,902 kronor. Därest byråveterinären avgår från tjänsten före uppnådd pensionsålder, lärer, såsom de sakkunniga ifrågasatt, i avbidan på beslut om anslagspostens höjning erforderligt belopp för anställande av en medicinalrådsassistent kunna av Kungl. Maj:t utav tillgängliga medel ställas till styrelsens förfogande. Med hänsyn till det anförda synes ifrågavarande anslagspost i sin helhet böra för nästkommande budgetår beräknas till (89,790 — 4,200 + 500) 86,090 kronor eller i avrundat belopp 86,100 kronor.

Då någon förändring icke torde böra ifrågakomma beträffande den i staten upptagna anslagsposten å 1,000 kronor till *arvode till generaldirektörens ställföreträdare*, skulle i enlighet med vad sålunda anförts den *ordinarie avlönings-*

staten för medicinalstyrelsen för budgetåret 1928—1929 erhålla följande utseende.

Ordinarie avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	239,200
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet, veterinärrådet m. m., förslagsanslag	86,100
<u>Summa kronor</u>	<u>326,300</u>

Övergångsstaten torde, i anslutning till den i det föregående angivna medelsberäkningen, böra fastställas sålunda:

Avlöningar, förslagsanslag kronor 25,300.

Ordinarie innehavaren av en notariebefattning å styrelsens stat uppehåller, enligt vad de sakkunniga meddelat, sedan flera år tillbaka en på extra stat uppförd sekreterartjänst i annat ämbetsverk. Därest, såsom torde ligga närmast till hands, denna notariebefattning uppföres å övergångsstat, synes mig böra godtagas ett av de sakkunniga framställt och av medicinalstyrelsen tillstyrkt förslag därom att vid beräkningen av det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen hänsyn bör tagas till att hela avlöningen till ifrågasvarande befattningshavare — beräknad till 7,200 kronor för år — så länge berörda förordnande fortfar, bestrides av annat anslag.

Det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen torde alltså i enlighet med dessa beräkningar böra för budgetåret 1928—1929 bestämmas till (326,300 + 25,300 — 7,200) 344,400 kronor.

Av det föregående framgår, att jag av skäl, som de sakkunniga anfört, förordat, att det extra anslaget till *medicinalstyrelsens verksamhet* för nästa budgetår upptages till 21,000 kronor.

De sakkunniga hava slutligen under hänvisning till en i ärendet upprättad tablå lämnat en översikt angående den *kostnadsminskning*, som skulle uppstå vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag. Av denna tablå framgår, att de sakkunnigas förslag, under förutsättning av veterinärbyråns bibehållande inom medicinalstyrelsen, skulle, fullt genomfört, medföra en kostnadsminskning — oberäknat den anslagsminskning å 10,900 kronor som inträder genom slopande av vikariatsersättningsposten och fransett dyrtidstillägg — av omkring 39,900 kronor för år. I händelse av bifall till vad jag föreslagit rörande dels bibehållande av sekreterarbefattningarna å allmänna byrån och veterinärbyrån samt statsinspektörens över köttkontrollen i riket kvarstående i lönegraden B 29, dels ock taxationsgranskarens arvode skulle den årliga besparingen med samma beräkningsgrunder reduceras till omkring 36,200 kronor. Den *omedelbara* anslagsminskningen skulle vid bifall till mitt förslag bliva 23,600 kronor i stället för 24,100 kronor enligt sakkunnigförslaget.

Genomförandet av vissa av de av mig i det föregående förordade förslagen kräver ändringar i instruktionen för medicinalstyrelsen. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dylika ändringar, och det är min avsikt, att sedan riksdagen behandlat förevarande anslagsfråga, framställa vederbörliga förslag därutinnan. I samband med instruktionsändringar av sådan anledning ämnar jag föreslå ändring jämväl i visst annat hänseende av styrelsens instruktion. Därom anhåller jag att redan nu få anföra följande.

Kompetensföreskrifter för generaldirektören

I 38 § av instruktionen ingår den förut omförmälda föreskriften att generaldirektören och chefen för styrelsen skall vara legitimerad läkare. Motsvarande föreskrift har funnits såväl i tidigare instruktioner för medicinalstyrelsen som ock i instruktionerna för det ämbetsverk, sundhetskollegium, som föregick medicinalstyrelsen. Sålunda hette det redan i den första instruktionen för detta kollegium, utfärdad den 6 september 1815, att ordföranden skulle vara läkare. Sundhetskollegium uppkom genom ombildning av collegium medicum, som ursprungligen varit en privat läkarsammanslutning.

Beträffande ärendenas handläggning och avgörande inom medicinalstyrelsen tillåter jag mig att hänvisa till den förut lämnade redogörelsen (sid. 5 och 6). Jag vill här blott ånyo erinra, att generaldirektören i de flesta fall äger ensam beslutanderätt, att vid ärendenas avgörande en eller flera byråchefer skall närvara med skyldighet att till protokollet låta anteckna avvikande mening samt att därjämte kunna — med samma skyldighet — närvara ledamöter av vetenskapliga rådet samt vissa särskilda befattningshavare såsom överinspektören för sinnessjukvården i riket m. fl. Denna ordning infördes i samband med den år 1914 beslutade omorganisationen och innebar då en brytning med den tidigare tillämpade kollegiala arbetsformen, vilken i detta fall befunnits behäftad med allvarliga olägenheter. Lämpligheten av ett bibehållande utav ifrågavarande kompetensföreskrift synes icke hava varit föremål för särskilt övervägande i samband med frågan rörande denna omläggning.

Chefen för medicinalstyrelsen har sedan länge åtnjutit högre avlöning än som tillkommit cheferna för de flesta andra centrala ämbetsverk. Sådan högre löneställning åt generaldirektören motiverades tidigare bland annat därmed, att generaldirektören borde vara en högt kvalificerad läkare. Jag tillåter mig att i detta avseende hänvisa exempelvis till 1911 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln sid. 6 och följande), statsverkspropositionen till 1914 års senare riksdag (sjätte huvudtiteln sid. 26 och följande) ävensom statsutskottets utlåtande nr 6 vid sistnämnda riksdag (sid. 13).

I samband med tillkomsten år 1921 av det nya avlöningsreglementet för civila befattningshavare i allmänhet höjdes lönen för medicinalstyrelsens chef från 15,000 till 19,000 kronor mot i runt tal 17,000 kronor för de flesta andra verkschefer. Vad under förarbetena till avlöningsreglementet förekom giver icke vid handen, att de nyss anförda synpunkterna därvid tillmätts särskild betydelse. I stället framgår av motiven, att chefen för medicinalstyrelsen, vilken var avsedd att förordnas för en tid av sex år, ansetts böra

likställas med övriga chefer för civila verk, vilka redan voro eller samtidigt föreslogos förordnade för viss tid, nämligen cheferna för socialstyrelsen, byggnadsstyrelsen och kommerskollegium. Ej heller själva stadgandet i avlöningsreglementet beträffande avlöningen å nämnda befattningar (5 § 1 mom.) ger vid handen, att anledningen till det högre arvodet varit någon annan än att de högre avlönade tjänsterna tillsättas genom förordnande på viss tid, under det att övriga chefsbefattningar i allmänhet tillsättas med fullmakt eller konstitutorial.

I anledning av att frågan om lämpligheten av bibehållande av nyssnämnda kompetensföreskrift för medicinalstyrelsens chef bragts under offentlig diskussion, därvid vissa synpunkter framkommit, som syntes tala för bestämmelsens upphävande, ansåg jag frågan om ändring därutinnan böra upptagas till övervägande. För den skull fann jag mig böra inhämta medicinalstyrelsens yttrande i frågan. Den 15 oktober 1927 anmodade jag därför medicinalstyrelsen ej mindre att bereda Sveriges läkarförbund, Sveriges tandläkareförbund, svenska veterinärläkarföreningen, Sveriges apotekarförbund samt Sveriges farmaceutförbund tillfälle att yttra sig i anledning av vad som anförts i en remissen bifogad, inom socialdepartementet upprättad promemoria i fråga om kompetensfordringar för generaldirektören och chefen för medicinalstyrelsen, än även att inkomma med de yttranden, som sålunda kunde komma att avgivas, ävensom med eget utlåtande i ärendet. Vidare anmodade jag den 28 oktober 1927 styrelsen att bereda jämväl svenska lasarettsläkarföreningen samt apotekarsocietetens direktion tillfälle att avgiva dylika yttranden.

I den sålunda remitterade promemorian redogjordes för de skäl, som — bland annat i vissa facktidsskrifter — anförts för en ändring av ifrågasvarande bestämmelse, och hänvisades därutinnan särskilt till vissa av professorn i rätts- och statsmedicin Gunnar Hedrén i en tidskriftsuppsats (statsvetenskaplig tidskrift årgång 1927 sid. 159 och följande) anförda synpunkter i frågan.

Det sålunda begärda utlåtandet från medicinalstyrelsen har nu inkommit. Vid detsamma hava fogats till styrelsen inkomna yttranden ej mindre från de i förenämnda remisser omförmälda facksammanslutningarna utan även från vissa andra sammanslutningar av yrkesutövare inom medicinalstyrelsens förvaltningsområde, nämligen svenska provinsialläkarföreningen, förste provinsialläkarnas förening, svenska stadsläkarföreningen, svenska sanatorieläkarföreningen, Sveriges privatpraktiserande läkares förening samt föreningen Sveriges apoteksarrendatorer. Jag anhåller att, innan jag redogör för medicinalstyrelsens utlåtande, få något uppehålla mig vid omförmälda yttranden från facksammanslutningar. Såsom en översikt vill jag därvid till en början nämna, att läkarorganisationerna samfält avstyrkt upphävande av ifrågasvarande instruktionsbestämmelse, medan en sådan åtgärd tillstyrks av sammanslutningarna inom apoteksväsendet, under det att representanterna för tandläkare och veterinärer förklarar sig endast under vissa förutsättningar kunna godkänna ett förslag i antydd riktning.

Vad härefter först angår *läkarföreningarnas* yttranden, äro de skäl, som av dem, respektive deras styrelser, anförts till stöd för avstyrkande av den ifrågasatta instruktionsändringen, i huvudsak följande.

Att, såsom anförts, generaldirektören, även om han vore läkare, icke kunde behärska medicinens alla skiftande områden, vore visserligen riktigt, men detta berättigade ingalunda den uppfattningen, att en i medicinsk vetenskap okunnig och oförfaren person skulle kunna ersätta en i allmänna medicinska ting väl förfaren. Det syntes uppenbart, att den som genom sina studier och sin utbildning samt genom hela sin verksamhet blivit inriktad på medicinska och hygieniska synpunkter, måste vara bättre skickad att uppehålla en så speciellt betonad tjänst som chefskapet i medicinalstyrelsen, än en som i allt sådant vore oerfaren. Givetvis måste vidare den, som fått utbildning som läkare, överhuvud på ett helt annat sätt än den, som icke hade sådan utbildning, vara i stånd att bilda sig en mening i de många invecklade ärenden, som fölle under medicinalstyrelsens behandling, när de av vederbörande medicinalråd och det vetenskapliga rådet förbereddes och föredroges. Befintlig sakkunskap inom ett bestämt specialområde kunde för övrigt därutinnan göras fruktbarande. Det vore ej lyckligt och för chefen själv allt annat än tilltalande, att han ej i alla förekommande fall kunde rätt förstå innebörden av ett beslut, som han skulle förse med sin underskrift; i detta hänseende har särskilt hänvisats till frågor om bedömande av värdet och innebörden av rättsmedicinska obduktioner, utlåtanden i rättspsykiatriska frågor, inspektioner av hospital, begränsande av epidemiska sjukdomar m. m. Särskilt viktigt vore, att generaldirektören ägde förmåga att taga initiativ till de förändringar och förbättringar, som ständigt måste göra sig gällande inom hälso- och sjukvårdens område, och det kunde ej tänkas möjligt, att en icke medicinskt bildad chef skulle äga förmåga därtill, åtminstone icke i någon mera avsevärd utsträckning. En icke-läkare som chef måste vid sina beslut bli så gott som helt och hållet beroende av medicinalråden och det vetenskapliga rådets medlemmar. Att generaldirektören vore ensam beslutande i de flesta ärenden ökade betänkligheterna mot en förändring; om medicinalstyrelsen vore ett kollegialt verk, så att generaldirektören kunde överröstas, skulle en chef utan medicinsk sakkunskap möjligen låta försvara sig, ehuru givetvis arbetet bleve tungt och lätt föranledde till slitningar. Det vore självfallet, att allmänheten ej skulle kunna få förtroende för en beslutande myndighet beträffande frågor av förevarande beskaffenhet, därest chefen kanbända i många fall icke ens kunde bedöma vad saken gällde.

Att handlägga sådana frågor av administrativ art, vilka skulle kunna väl behandlas och avgöras av en icke-läkare, vore icke det centrala eller vitala i chefens verksamhet. Ingenting hade inträffat, som gavs stöd för den uppfattningen, att chefsegenskaper vore så sällsynta bland mängden av legitimerade läkare, att en förändring i gällande bestämmelser därför vore påkallad. Även om så vore, kunde för övrigt dylika egenskaper icke uppväga bristen på facklig insikt och erfarenhet. Överhuvud vore det en angelägenhet av största betydelse, att generaldirektören intoge en ledande roll och alltså icke inskränkte sig till övervägande administrativ verksamhet, liksom att han icke, med bortseende från sakernas reella sida, sökte lösningen av viktiga frågor i en såvitt möjligt regelrätt formell behandling. Vad anginge handläggningen av befordersfrågor vore det även därvid betydelsefullt, att styrelsens chef ägde de förutsättningar, som endast djupa insikter om vårt lands tjänsteläkarverksamhet, dithörande befattningars art och arbetsuppgifter samt en vidsträckt personlig kännedom om läkarkåren kunde skänka. Vid förhandlingar med representanter för främmande länders medicinalväsen skulle en chef, som

icke vore läkare, icke kunna uppträda med den myndighet och det personliga ansvar som en läkare.

I fråga om veterinärväsendet och apoteksväsendet vore det en mindre olägenhet, därest dessa förvaltningsgrenar förlades under andra centrala ämbetsverk än medicinalstyrelsen, än att av hänsyn till deras förmenta intressen den föreslagna förändringen vidtoges. A priori vore för övrigt knappast någon mer än en läkare skickad att överblicka och handlägga till apoteksväsendet hörande frågor, även om läkaren endast i undantagsfall ägde en mera ingående kännedom om det enskilda apotekets skötsel. Vad anginge veterinärväsendet hade detta så många beröringspunkter med den humana hälso- och sjukvården, att en chef, som vore läkare, just i denna sin egenkap hade särskilda kvalifikationer. En person med kvalifikationer inom veterinär- eller apoteksväsendet kunde, även om han därjämte besatte erforderliga chefsegenskaper, icke jämföras med en i övrigt högt kvalificerad legitimerad läkare; en läkare stöde nämligen på grund av sin utbildning ej i samma grad främmande för veterinär- och apoteksfrågor som en veterinär eller apotekare för de rent medicinska frågorna.

Sjukvården hade under de sista decennierna kunnat visa ett betydande uppsving, och det kunde betvivlas, att resultatet blivit detsamma eller bättre, om chefen för styrelsen icke varit läkare. Hur duglig och intresserad en chef, som icke vore läkare, än kunde vara, hade han dock näppeligen utsikt att i önskvärd grad tillvinna sig kärmedlemmarnas förtroende och tillit. Den svenske läkaren hade aldrig velat betraktas som yrkesman i vanlig bemärkelse utan hade av ålder önskat lägga en högre etisk måttstock på sitt arbete än vad inom flertalet yrken torde förekomma. Under sådana förhållanden vore det lätt att förstå, att landets läkare hade stort behov av att äga en chef, som själv icke blott hade en grundlig vetenskaplig utbildning utan även deltagit i yrkets utövning och fått lära känna dess egenart. Om chefen icke vore läkare, skulle detta vidare bidra till ökad utbredning även inom vårt land av den mekanisering och förfälskning inom läkarkonsten, som på många håll börjat vinna insteg och mot vilken de svenska läkarna hittills i regel reagerat.

Centralstyrelsen för Sveriges läkarförbund har slutligen anfört att, därest den ifrågasatta förändringen komme till stånd, medicinalstyrelsens instruktion borde underkastas en genomgripande omarbetning.

De skäl, på vilka *facksammanslutningarna inom apoteksväsendet* tillstyrkt borttagandet av den ifrågasatta kompetensföreskriften, äro i huvudsak följande.

Det vore ett känt faktum, att den nuvarande begränsningen vid val av chef för styrelsen vid flera tillfällen medfört svårighet att finna en lämplig person, som varit villig att ställa sig till förfogande. Då ett tillträdande av ifrågasatt post i regel torde för en skicklig läkare medföra en icke obetydlig inkomstminskning, kunde liknande svårigheter även framdeles tänkas uppstå. Att chefen för medicinalstyrelsen besatte framstående administrativa egenskaper vore för övrigt av största betydelse såväl för apoteksväsendet som för övriga inom styrelsen sammanförda verksamhetsgrenar. Det kunde icke vara berättigat att förutsätta, att en läkare måste framför andra vara särskilt lämpad att bedöma apoteksväsendets administration. Därför syntes säkerligen i första hand fordras egenskaper, som läkarutbildningen icke i och för sig vore ägnad att frammana. Det vore synnerligen viktigt, att största möjliga garanti erhöles för samtliga ärendens objektiva behandling. I sådana fall, då läkar- och apotekssynpunkter ej överensstämde, kunde det

måhända vara svårare för en chef, som vore läkare, än för en administrativt utbildad, utanför läkarkåren stående chef att fälla ett fullt neutralt och opartiskt avgörande. Den läkare torde icke finnas, som vore i sådan grad insatt i alla de olika medicinska verksamhetsgrenarna, att någon fördel med en läkare som chef kunde anses föreligga. Ur viss synpunkt — särskilt med hänsyn till den till ytterlighet gående specialisering, som utmärkte vår tids läkarutbildning — kunde rent av en viss fara ligga i ett bibehållande av nuvarande bestämmelse.

Sveriges tandläkareförbund har i förevarande ämne uttalat den uppfattningen att, i den mån chefskapet för medicinalstyrelsen skulle medföra skyldighet och rättighet till initiativ och personligt ställningstagande i frågor, som berörde den medicinska vetenskapens olika förutsättningar, mål och tillämpning, borde, enär tandvården på sin nuvarande ståndpunkt vore att anse som en gren av den på medicinen grundade sjukvården, ur tandläkarkonstens synpunkt läkarkompetens förutsättas som en nödvändighet hos tjänstens innehavare. I den mån emellertid som tjänsten i fråga genom utveckling av medicinalstyrelsens arbetsområde kunde komma att av sin innehavare fordra överbäggande administrativ och organisatorisk förmåga, syntes icke läkarkonstens intressen för ett berättigat tillgodoseende med nödvändighet förutsätta dokumenterad medicinsk bildning hos tjänstens innehavare.

Slutligen har *svenska veterinärläkarföreningen* i avgivet yttrande framhållit, att borttagande ur instruktionen av bestämmelsen, att generaldirektören skulle vara legitimerad läkare, icke syntes föreningen lämpligt, såvida nu gällande bestämmelser angående ärendenas handläggning inom styrelsen skulle bibehållas oförändrade, men att om det kunde förutsättas, att i berörda avseende en ändring komme till stånd därhän, att vederbörande chef för medicinalstyrelsens veterinärbyrå på behandlingen av de frågor, vilkas bedömande krävde veterinärmedicinsk utbildning, finge ett sådant inflytande, som avsåges i 23 § b) i medicinalstyrelsens instruktion, föreningen funne, att för veterinärväsendets vidkommande den bestämmelsen, att generaldirektören skulle vara legitimerad läkare, utan olägenhet kunde bortfalla.

Vid ärendets behandling inom *medicinalstyrelsen* hava olika meningar kommit till uttryck. Styrelsens majoritet, bestående av medicinalråden Stenbeck, Bissmark, Block och Edén, avstyrkte varje ändring av instruktionen i förevarande hänseende. En minoritet, bestående av tre ledamöter, nämligen medicinalrådet Kjerrulf, extra byråchefen von Friedrichs och t. f. byråchefen von Dardel, den sistnämnde föredragande, ansåg, att en ändring borde komma till stånd, de två förstnämnda på det sätt att i stället skulle införas ett stadgande att generaldirektören skall hava ådagalagt beprövad skicklighet inom området för styrelsens verksamhet, och den sistnämnde antingen på nämnda sätt eller ock så att kompetensföreskriften, i likhet med vad fallet vore beträffande flertalet andra civila ämbetsverk, helt uteslötes. Nuvarande generaldirektören deltog icke i ärendets behandling inom styrelsen. De skäl, som anförts av majoriteten inom medicinalstyrelsen och som framförts i styrelsens utlåtande, äro i huvudsak följande.

Generaldirektören vore enligt styrelsens instruktion i främsta rummet inför Kungl. Maj:t ansvarig för fullgörandet av styrelsens åligganden. Bland dessa inginge att med uppmärksamhet följa företeelserna och utvecklingen på de områden, som vore föremål för styrelsens verksamhet, samt efter före-

kommande omständigheter själv vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå de åtgärder, som styrelsen funne påkallade. Denna initiativrätt måste anses hava varit och komme säkerligen alltjämt att vara till synnerligt gagn för medicinalväsendet. I detta sammanhang har styrelsen erinrat om att under de senaste åren från medicinskt håll utarbetats åtskilliga förslag till utnyttjande av framsteg inom vetenskapen eller till allmännyttiga förbättringar på social grund. Bland sådana förslag har styrelsen nämnt följande, nämligen angående rättsmedicinalväsendets omorganisation, nya regler för färgsinnesundersökningar, bättre vård åt barnaföderskor, anordnade av hygieniskt statslaboratorium, förbättringar i livsmedelslagstiftningen, rättlag, avhjälpande av bristen på vårdplatser för sinnessjuka, apoteksväsendets omorganisation, lönereglering för distriktsveterinärerna m. m. Styrelsen har vidare erinrat, att densamma enligt instruktionen hade att i främsta rummet pröva föreliggande ärenden från medicinsk, respektive annan facklig synpunkt. Detta syntes styrelsen i en mängd fall bliva omöjligt, om en icke-läkare såsom chef läte organisatoriskt-administrativa synpunkter bliva avgörande för styrelsens beslut. Att, såsom på sina håll förordats, för tillgodoseende av sakkunskapen lita till ett utvidgat vetenskapligt råd komme säkerligen att visa sig svårt, i det att det komme att visa sig hart när omöjligt att varje gång, då de sakkunnigas medverkan behöfdes, påräkna deras inställelse utan menlig tidsutdräkt. Representanter för medicinska institutioner, såväl in- som utländska, skulle sannolikt finna det märkligt, att chefen för landets medicinalväsen icke vore förtrogen med en stor del av de frågor, han satts att som högste chef handlägga och representera. Vid förhandlingar med utländska myndigheter vore det olämpligt, om styrelsen representerades av en chef, som icke behärskade de ämnen, om vilka förhandlingarna rörde sig. I detta sammanhang har styrelsen erinrat, att i Danmark, Finland och Norge samt — för närvarande — även i Tyskland cheferna för respektive länders medicinalväsen vore läkare.

Under anförande att styrelsen ansåge sig i stort sett kunna instämma i vad som anförts av de särskilda läkarföreningarna, samt att vad som yttrats av övriga hörda sammanslutningar icke innefattade några vägande skäl för förändringen, har majoriteten inom medicinalstyrelsen sammanfattat sin uppfattning i frågan sålunda, att huvudparten av styrelsens verksamhet rörde sig inom den humana medicinens och dess hjälpvetenskapers områden, att läkares deltagande i veterinära, apoteks- och tandläkarfrågors avgörande vore av stort värde och icke borde upphöra, samt att betydligt större och säkrare förståelse för samtliga underlydande kårers intressen vore att finna hos en kunnig och administrativt erfaren läkare som chef för medicinalstyrelsen än hos en lekman, även om denne vore en aldrig så rutinerad administrator.

Då icke visats å ena sidan, att några olägenheter vore förenade med den nuvarande anordningen, och å andra sidan, att den föreslagna förändringen skulle medföra några verkliga fördelar för medicinalstyrelsens verksamhet, samt den ifrågasatta ändringen skulle medföra osäkerhet rörande styrelsens framtida verksamhet och utveckling, ansåge sig medicinalstyrelsen därför böra avstyrka sådan förändring av styrelsens organisation.

Därest dock den ifrågasatta ordningen med möjlighet för generaldirektören att vara icke-läkare skulle vinna statsmakternas bifall och så skulle inträffa, att lekman utsåges till chef för styrelsen, borde, anför styrelsen — om samtidigt den nuvarande ordningen med fackmän som chefer å olika

styrelsens byråer bibehölles — en ändring ske i sättet för fattande av styrelsens beslut i medicinska eller andra fackfrågor. Ansvar för styrelsens beslut i sådana frågor syntes nämligen då helt eller delvis böra överflyttas å dessa byråchefer. En följd av detta ökade ansvar borde då även bliva, att byråcheferna bereddes ersättning därför genom förbättring av deras avlöningsförmåner, varigenom även svårigheterna att få dessa befattningar besatta med väl kvalificerade personer skulle i någon mån minskas.

De ledamöter av medicinalstyrelsen, som enligt vad nyss nämndes hade en annan mening än styrelsens majoritet, hava vid utlåtandet fogat särskilda uttalanden. Ur dessa må det tillåtas mig att här återgiva följande.

T. f. byråchefen von Dardel anförde, att det gällande kompetensvillkoret att styrelsens chef skulle vara legitimerad läkare toge sikte endast på chefens fackliga sakkunskap beträffande en del — visserligen den största och viktigaste delen — av styrelsens verksamhetsområde, men däremot icke på den administrativa sakkunskap, som vore en viktigare förutsättning för ämbetets riktiga utövning. Det vore givetvis en stor fördel, om läkarcompetens och administrativ skicklighet vore förenade i chefens person. Även en synnerligen omfattande läkarcompetens syntes dock numera svårigen kunna innebära fullständig facklig sakkunskap inom alla grenar av den egentliga läkarevetenskapen — psykiatri, rättsmedicin, hygien, medicin, kirurgi, obstetrik m. fl. — och än mindre inom de övriga verksamhetsgrenar, som fölle inom styrelsens ämbetsområde, nämligen apoteksväsendet, veterinärväsendet, tandvården m. m. Den speciella sakkunskap inom de olika verksamhetsgrenarna, som borde förefinnas hos medicinalstyrelsen för att densamma skall kunna fylla sina uppgifter, måste därför vara fördelad på styrelsernas fackbyråchefer och medlemmarna av styrelsens vetenskapliga råd. Då således även en chef, som vore legitimerad läkare, inom flertalet av de särskilda verksamhetsgrenarna torde äga en lägre grad av fackkunskap än den, som representerades av vederbörande fackbyråchefer och medlemmar av det vetenskapliga rådet, måste han vara hänvisad att, liksom en enbart administrativt sakkunnig chef, i avsevärd utsträckning bygga sin uppfattning i fackfrågorna på byråchefernas och rådsmedlemmarnas sakkunskap. Vare sig styrelsens chef vore läkare eller icke läkare, tillkomme det honom att med beaktande av de synpunkter, som framfördes av fackbyråcheferna och rådsmedlemmarna, väga dessa i förhållande till andra samhälleliga intressen, ej minst sådana intressen av ekonomisk art. Det vore därvid av mindre vikt att han ägde facklig sakkunskap, som, honom förutan, funnes rikligt representerad i styrelsen, än att han vore i besittning av administrativ sakkunskap — vare sig denna förvärvats i läkarverksamhet eller på annat verksamhetsområde — samt allmänna chefsegenskaper. Detta syntes även gälla sådana frågor, i vilka styrelsen hade att av eget initiativ vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå åtgärder på hälso- och sjukvårdens område. De åtgärder, som i sådant avseende tillkomme styrelsen att befordra, syntes nämligen i regel avse organisatoriska förhållanden, som särskilt påkallade administrativ sakkunskap.

I huvudsak på dessa grunder har t. f. byråchefen von Dardel, såsom förut anförts, ansett, att den gällande kompetensbestämmelsen antingen borde ersättas med en föreskrift av mindre snäv innebörd, förslagsvis att styrelsens chef skall hava ådagalagt beprövad skicklighet inom området för styrelsens verksamhet, eller också helt uteslutas.

Extra byråchefen von Friedrichs har framhållit att, därest läkares deltagande i viss frågas behandling funnes erforderligt, sådant deltagande kunde,

även om chefen icke vore läkare, åstadkommas med stöd av föreskriften i medicinalstyrelsens instruktion av innebörd att vid avgörande av vissa ärenden minst en ledamot förutom den, vars ämbetsbefattning ärendet tillhör, skall vara närvarande. Tillika har anförts, att möjligheten till objektiv behandling av samtliga fackmannakårens intressefrågor knappast kunde förutsättas vara mindre hos en utanför dessa kårer stående. Med hänsyn till vikten att för ifrågavarande post förvärva den i fråga om sakkunskap och personliga egenskaper mest framstående personen borde icke någon rent formell begränsning av personvalet lägga hinder i vägen härför.

Som förut anförts, har byråchefen von Friedrichs ävensom *medicinalrådet Kjerrulf* förordad den kompetensföreskriften, att generaldirektören skall hava ådagalagt beprövad skicklighet inom området för styrelsens verksamhet.

Departements-
chefen.

De omfattande arbetsuppgifter, som åvila medicinalstyrelsen, göra att stora krav måste ställas på styrelsens chef, vilken icke blott är närmast ansvarig för styrelsens hela ämbetsutövning utan tillika i flertalet ärenden är ensam beslutande. Dessa förhållanden göra det till en angelägenhet av vikt att för detta ämbete förvärva personer, vilka äga den sakkunskap och erfarenhet samt de personliga egenskaper, vilka göra dem skickade att på ett ur alla synpunkter tillfredsställande sätt leda styrelsens verksamhet. Vid det personval, som sålunda tid efter annan skall äga rum, måste för närvarande enligt instruktionen valet begränsas till personer, vilka förvärvat legitimation som läkare. Det har nu ifrågasatts, huruvida det kan vara lämpligt att bibehålla denna, Kungl. Maj:ts prövningsmöjlighet inskränkande bestämmelse, vilken väsentligen har sin förklaring i historiska grunder och är ganska ensamstående. Beträffande det stora flertalet administrativa ämbetsverk, tillhörande den civila statsförvaltningen, hava nämligen några föreskrifter om formell kompetens för ämbetsverkets chef icke meddelats. Detta beror uppenbarligen ej på att särskilda kvalifikationer för chefsbefattningarna därstädes ansetts obehövliga. Snarare lär anledningen hava varit den nyss antydda, nämligen att man icke velat inskränka möjligheten att för dessa platser erhålla de skickligaste krafterna, var de än kunna anträffas. Även beträffande ämbetsverk, vilkas verksamhet rör sig på rent speciella och väl avgränsade områden, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, patent- och registreringsverket, lantmäteristyrelsen, skolöverstyrelsen, statistiska centralbyrån samt vattenfallsstyrelsen och övriga affärsdrivande verk hava särskilda formella kompetensfordringar för verkens chefer icke ansetts böra stadgas.

Ett bibehållande av kravet på läkarlegitimation såsom kompetensföreskrift beträffande chefen för medicinalstyrelsen skulle, i belysningen av vad sålunda anförts, uppenbarligen innebära, att läkarutbildning skulle anses som en oeftergivlig förutsättning för tjänstens behöriga skötande, vilken förutsättning alltså icke under några förhållanden skulle kunna uppvägas av andra kvalifikationer hos en icke-läkare. En dylik uppfattning lär förre hava haft större berättigande än nu. Å ena sidan behöver jag endast erinra om de omfattande och viktiga uppgifter, som i allt större utsträckning ålagts medicinalstyrelsen vid sidan av de rent medicinska angelägenheterna; detta

— som bland annat tagit sig uttryck i att tre av medicinalstyrelsens sju byråer handlägga andra uppgifter än rent medicinska — lär nämligen hava till fullo framgått av den föregående handläggningen av organisationsfrågan. Jag vill i detta sammanhang blott påpeka, att till och med den uppräknade viktigare initiativ på medicinalväsendets område, som styrelsens majoritet åberopat till stöd för bibehållande av ifrågavarande kompetensföreskrift, enligt mitt förmenande snarare giver ett kraftigt belägg för den uppfattningen, att tyngdpunkten av den del av styrelsens ämbetsuppgifter, som icke är att hänföra till rent löpande ärenden, allt mera överflyttats på det övervägande administrativa området. Ett studium av en förteckning över de ärenden, i vilka Kungl. Maj:t eller departementschef inhämtat styrelsens utlåtande, giver stöd för samma uppfattning. Vidare må erinras, att under medicinalstyrelsen lyda många stora personalstater, såsom förste provinsialläkare och provinsialläkare, sinnessjukanstaltens högre och lägre personal, veterinärer, apotekare, distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor, att styrelsen har att handlägga en mångfald omfattande byggnadsfrågor samt omhänderhar en stor fastighetsförvaltning ävensom att styrelsen har att taga slutlig eller förberedande befattning med fördelningen av åtskilliga slag av statsbidrag till högst avsevärda belopp — allt omständigheter, som tydligen hos styrelsens ledning nödvändiggöra administrativ erfarenhet och duglighet.

Å andra sidan har betydelsen av att generaldirektören är läkarutbildad minskats genom att fackkunskap numera på ett helt annat sätt än förr står till medicinalstyrelsens förfogande; detta främst som följd av vetenskapliga rådets tillkomst år 1912. Härtill kommer, såsom i något yttrande anförts, den allt starkare utvecklingen och specialiseringen inom läkarvetenskapen. Då fråga är om sådana medicinska spörsmål, i vilka icke en person med de kvalifikationer, som under alla förhållanden måste krävas av ämbetsverkets chef, skulle *oavsett* läkarutbildning kunna bilda sig en uppfattning, medföra nämligen dessa förhållanden, att även en chef *med* dylik utbildning i de flesta fall skulle nödgas väsentligen grunda sitt ståndpunktstagande på vederbörande byråchefs eller annan specialists uppfattning.

Den från något håll framförda uppfattningen att en chef med läkarlegitimation bättre skulle vara i stånd att tillgodose vederbörande kårers intressen lär icke böra inverka på frågans bedömning.

Då således ett upphävande av ifrågavarande kompetensföreskrift icke utgör något hinder för att såsom hittills till medicinalstyrelsens chef utse en läkare utan blott bereder möjlighet att välja den — med beaktande av alla på frågan inverkan omständigheter — lämpligaste av de personer, som vid ett givet tillfälle stå till förfogande, vare sig han har läkarlegitimation eller icke, har jag funnit övervägande skäl tala för bestämmelsens upphävande. Jag ämnar därför i samband med övriga instruktionsändringar föreslå en dylik åtgärd.

En sådan instruktionsändring torde, såsom i ärendet från vissa håll framhållits, böra föranleda vissa andra instruktionsella jämkningar. Sälunda lär

en följd bliva, att jämväl föreskriften att generaldirektörens ställföreträdare alltid skall vara läkare bör upphöra att gälla. Vidare synes det böra övervägas, huruvida icke viss jämkning bör ske i rättsmedicinska och rättspsykiatriska nämndernas sammansättning och sättet för ärendenas avgörande i dessa nämnder. Jag anhåller att få återkomma till dessa spörsmål i samband med frågan om övriga instruktionsändringar.

Hemställan. Under återopande av vad jag i det föregående i skilda hänseenden anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar i medicinalstyrelsen skall från och med den 1 juli 1928 vara bestämt på följande sätt:

	Lönegrad.
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 överinspektör för sinnessjukvården i riket, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 kameralbyråchef	B 30
5 medicinalråd	B 30
1 statsinspektör över köttkontrollen i riket	B 29
1 kontrollant av hospitalens ekonomiska förvaltning ..	B 26
1 sekreterare (å medicinalbyrån)	B 26
1 kamrerare	B 24
3 sekreterare	B 24
1 kassör	B 21
3 notarier	B 21
1 inspektris över sjuksköterskeväsendet	B 20
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
4 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
4 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

Anm. 1. Den i lönegraden B 26 uppförda sekreterartjänsten sänkes vid inträffande ledighet till lönegraden B 24.

Anm. 2. Kassörsbefattningen i lönegraden B 21 utbytes vid inträffande ledighet mot en likabenämnd befattning i lönegraden B 11.

Anm. 3. En kanslibiträdesbefattning utbytes vid inträffande ledighet mot en kontorsbiträdesbefattning.

dels besluta, att å övergångsstat för medicinalstyrelsen skola från och med den 1 juli 1928 vara upptagna följande befattningar, nämligen:

	Lönegrad.
1 byråveterinär	B 26
1 ombudsman	B 24
1 notarie	B 21

dels godkänna de av mig här förordade förslagen till ordinarie avlöningsstat och till övergångsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929;

dels nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen, nu 366,000 kronor, med 21,600 kronor till kronor 344,400;

dels ock till medicinalstyrelsens verksamhet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av kronor 21,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Conr. Falkenberg.
